

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور
۲۵. تصاویری از لایحه بودجه سال ۱۳۸۸
(ویرایش اول)

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۹	۱. تصاویر کلان بودجه
۱۰	بودجه عمومی دولت
۱۷	۲. کسری بودجه عمومی دولت
۱۷	بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۹	۳. منابع و مصارف بودجه عمومی دولت
۱۹	قسمت اول - درآمدها و هزینه‌ها
۱۹	۱. درآمدها و اجزای آن
۲۳	بخش اول - درآمدهای مالیاتی
۲۶	بخش دوم - دریافت کمک‌های اجتماعی
۲۶	بخش سوم - درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۲۶	بند اول - سود سهام دولت در شرکت‌های دولتی
۲۷	بند دوم - بهره وام‌های دولت
۲۷	بند سوم - درآمد حاصل از اجاره
۲۸	بند چهارم - سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۲۸	بخش چهارم - درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا
۲۹	بند اول - درآمد حاصل از خدمات
۳۷	بند دوم - درآمد حاصل از فروش کالا
۳۹	بخش پنجم - درآمد حاصل از جرائم و خسارات
۴۱	بخش ششم - درآمدهای متفرقه
۴۳	درآمد اختصاصی
۴۴	۲. هزینه‌های عمومی و اجزای آن
۴۴	الف) طبقه‌بندی وظیفه‌ای هزینه‌ها
۴۷	ب) طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها
۴۷	فصل اول - جبران خدمت کارکنان
۴۸	فصل دوم - استفاده از کالاها و خدمات
۴۸	فصل سوم - هزینه‌های اموال و دارایی
۴۸	فصل چهارم - یارانه

۴۹	فصل پنجم - کمک‌های بلاعوض
۴۹	فصل ششم - رفاه اجتماعی
۵۰	فصل هفتم - سایر هزینه‌ها
۵۳	قسمت دوم - واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۳	۱. واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و اجزای آن
۵۳	بند اول - درآمد نفت و فراورده‌های نفتی
۵۳	بند دوم - فروش اموال منقول و غیرمنقول
۵۳	جزء اول - فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی
۵۳	جزء دوم - فروش و واگذاری اراضی دولتی
۵۴	جزء سوم - فروش ماشین‌آلات و تجهیزات
۵۴	جزء چهارم - فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۴	جزء پنجم - فروش و واگذاری مازاد دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۴	جزء ششم - درآمد حاصل از فروش ساختمان‌ها و مهمانسراهای دستگاه‌های استانی در تهران
۵۴	جزء هفتم - درآمد حاصل از فروش و واگذاری اموال تملیکی
۵۴	جزء هشتم - درآمد حاصل از اراضی شیب‌دار دولتی
۵۵	۲. تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اجزای آن
۵۵	دارایی‌های تولید شده
۵۵	فصل اول - ساختمان‌ها و سایر مستحقات
۵۵	فصل دوم - ماشین‌آلات و تجهیزات
۵۵	فصل سوم - سایر دارایی‌های ثابت
۵۶	فصل چهارم - استفاده از موجودی انبار
۵۷	فصل پنجم - اقلام گرانبها
۵۷	دارایی‌های تولید نشده
۵۷	فصل ششم - زمین
۵۷	فصل هفتم - سایر دارایی‌های تولید نشده
۶۲	ردیف‌های متمرکز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸
۶۳	طبقه‌بندی و وظیفه‌ای یا عملیاتی هزینه‌ها برحسب امور و فصل
۷۲	قسمت سوم - واگذاری و تملک دارایی‌های مالی
۷۲	۱. واگذاری دارایی‌های مالی و اجزای آن
۷۲	بند اول - فروش اوراق مشارکت
۷۳	بند دوم - استفاده از تسهیلات خارجی
۷۳	بند سوم - استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
۷۴	بند چهارم - دریافت اصل وام‌های داخلی و خارجی دولت
۷۵	بند پنجم - وصولی از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی
۷۵	بند ششم - برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل

۷۹.....	۲. تملک دارایی‌های مالی و اجزای آن
۷۹.....	اول - از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی.....
۷۹.....	دوم - بازپرداخت اصل اوراق مشارکت.....
۸۰.....	سوم - بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی.....
۸۰.....	چهارم - تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل.....
۸۱.....	پنجم - بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات.....
۸۱.....	قسمت چهارم - بودجه استان‌ها.....
۸۴.....	نگاهی به منابع و مصارف استان‌ها.....
۸۴.....	خلاصه بودجه استان‌ها.....
۸۶.....	درآمدهای استانی.....
۹۸.....	سهم اعتبارات خاص و ویژه در اعتبارات استانی در سال ۱۳۸۸.....
۹۹.....	قسمت پنجم - بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت.....
۱۰۳.....	خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸.....
۱۰۶.....	خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی.....
۱۰۹.....	خلاصه بودجه بانک‌ها.....
۱۰۹.....	خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت.....
۱۱۲.....	منابع و مآخذ.....

فهرست جداول

- جدول ۱. تصویر کلان متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور ۱۰
- جدول ۲. خلاصه بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور ۱۲
- جدول ۳. آثار متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ بر نتایج بودجه اصلاحی ۱۳۸۷ کل کشور و مقایسه آن با لایحه ۱۳۸۸ کل کشور ۱۴
- جدول ۴. خلاصه بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه ۱۳۸۷ کل کشور ۱۶
- جدول ۵. خلاصه درآمدها و هزینه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ کل کشور ۲۲
- جدول ۶. اجزای درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور ۲۳
- جدول ۷. درآمد مالیاتی برحسب ملی و استانی ۲۳
- جدول ۸. درآمد حاصل از مالکیت دولت ۲۶
- جدول ۹. درآمد حاصل از اجاره برحسب ملی و استانی ۲۷
- جدول ۱۰. سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت ۲۸
- جدول ۱۱. درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا ۲۹
- جدول ۱۲. درآمدهای حاصل از خدمات ۳۰
- جدول ۱۳. درآمد حاصل از خدمات برحسب ملی و استانی ۳۰
- جدول ۱۴. درآمد حاصل از خدمات قضایی ۳۱
- جدول ۱۵. درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی ۳۲
- جدول ۱۶. درآمد حاصل از خدمات بهداشتی درمانی ۳۲
- جدول ۱۷. درآمد خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی ۳۳
- جدول ۱۸. درآمد خدمات آزمایشگاهی ۳۴
- جدول ۱۹. درآمد حاصل از سایر خدمات ۳۶
- جدول ۲۰. درآمد حاصل از فروش کالا ۳۷
- جدول ۲۱. درآمد حاصل از فروش سایر کالاها ۳۹
- جدول ۲۲. درآمد حاصل از جرائم و خسارات ۴۰
- جدول ۲۳. درآمد حاصل از جرائم و خسارات برحسب ملی و استانی ۴۰
- جدول ۲۴. درآمدهای متفرقه برحسب ملی و استانی ۴۱
- جدول ۲۵. درآمدهای متفرقه برحسب اجزا ۴۲

جدول ۲۶. درآمدهای اختصاصی برحسب ملی و استانی	۴۴
جدول ۲۷. جدول متقاطع طبقه‌بندی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب طبقه‌بندی اقتصادی و عملیاتی دولت	۴۶
جدول ۲۸. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ کل کشور	۶۰
جدول ۲۹. ردیف‌های متمرکز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸	۶۲
جدول ۳۰. ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	۶۳
جدول ۳۱. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و ردیف‌های متفرقه و نسبت‌های آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸	۶۴
جدول ۳۲. خلاصه وضعیت اعتبارات هزینه‌ای به تفکیک منابع عمومی و اختصاصی	۶۵
جدول ۳۳. خلاصه وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب منابع عمومی به تفکیک ملی و استانی	۶۵
جدول ۳۴. خلاصه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور عمومی و فصل‌های آن در سال ۱۳۸۸	۶۷
جدول ۳۵. خلاصه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور دفاعی و امنیتی و فصل‌های آن در سال ۱۳۸۸	۶۸
جدول ۳۶. خلاصه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور اجتماعی و فرهنگی و فصل‌های آن در سال ۱۳۸۸	۶۹
جدول ۳۷. خلاصه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور اقتصادی و فصل‌های آن در سال ۱۳۸۸	۷۰
جدول ۳۸. درصد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و فصول در بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۸	۷۱
جدول ۳۹. رتبه‌بندی فصول	۷۲
جدول ۴۰. فروش اوراق مشارکت	۷۳
جدول ۴۱. استفاده از تسهیلات خارجی	۷۳
جدول ۴۲. استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸	۷۴
جدول ۴۳. دریافت اصل وام‌های داخلی و خارجی دولت	۷۴
جدول ۴۴. برآورد وصولی از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی	۷۵
جدول ۴۵. برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل	۷۶
جدول ۴۶. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور	۷۸
جدول ۴۷. بازپرداخت اصل اوراق مشارکت	۷۹
جدول ۴۸. بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی	۸۰
جدول ۴۹. تصاویر کلان بودجه استان‌ها	۸۳
جدول ۵۰. تصویر واقعی بودجه کلان استان‌ها	۸۳
جدول ۵۱. تحلیل درصد رشد بودجه عمومی دولت و مقایسه آن با بودجه استان‌ها	۸۳

جدول ۵۲. تصاویری از نسبت‌های کلان در بودجه استان‌ها ۸۵

جدول ۵۳. درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و قانون بودجه سال ۱۳۸۷ ۸۷

جدول ۵۴. درآمدهای اختصاصی استانی ۸۸

جدول ۵۵. مقایسه منابع بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ ۸۹

جدول ۵۶. مقایسه مصارف بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ ۹۱

جدول ۵۷. رتبه‌بندی منابع استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۸ ۹۳

جدول ۵۸. رتبه‌بندی مصارف استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۷ ۹۵

جدول ۵۹. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها از محل درآمد عمومی برحسب فصول در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور ۹۷

جدول ۶۰. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با سال ۱۳۸۷ ۱۰۰

جدول ۶۱. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا ۱۰۲

جدول ۶۲. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا ۱۰۵

جدول ۶۳. خلاصه بودجه بانک‌ها در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا ۱۰۸

جدول ۶۴. خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا ۱۱۱

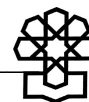
جدول ۶۵. نسبت‌های مالی در شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در سال ۱۳۸۸ و ۱۳۸۷ ۱۱۲

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. ساختار چارچوب تحلیلی نظام آمارهای مالی دولت (GFS)..... ۵
- شکل ۲. دریافت‌ها (منابع) و پرداخت‌ها (مصارف) در بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۸..... ۷

فهرست نمودارها

- نمودار ۱. خلاصه لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۸..... ۶
- نمودار ۲. خلاصه درآمدها و هزینه‌های عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۲۱
- نمودار ۳. اجزای درآمدهای عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۲۴
- نمودار ۴. درآمدهای مالیاتی و اجزای آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۲۵
- نمودار ۵. هزینه‌ها و اجزای آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۵۲
- نمودار ۶. واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۵۹
- نمودار ۷. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۷۷
- نمودار ۸. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۱۰۱
- نمودار ۹. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۱۰۴
- نمودار ۱۰. خلاصه بودجه بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۱۰۷
- نمودار ۱۱. خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور..... ۱۱۰

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور
۲۵. تصاویری از لایحه بودجه سال ۱۳۸۸
(ویرایش اول)

چکیده

لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور در قالب یک کتاب اصلی شامل ماده واحده و بندهای آن و جداول کلان ارائه شده است. ضمن آنکه این لایحه چهار پیوست به شرح زیر دارد:

پیوست یک - اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

پیوست دوم - درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی

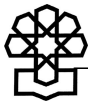
پیوست سوم - بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

پیوست چهارم - اعتبارات هزینه و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه

در این گزارش سعی شده است که آثار متمم بودجه سال ۱۳۸۷ و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ به‌نحوی لحاظ شود، به‌طوری که مقایسه لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ با بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ میسر شود. همچنین در این گزارش سعی شده است که کلان بودجه کل کشور آماده تحلیل مستند به ارقام و اعداد شود و افزایش و کاهش ارقام جداول اصلی برحسب سهم از کل و درصد رشد مثبت یا منفی آنها و سهم اعتبارات ملی و استانی از حیث منابع و مصارف نشان داده شود. ضمناً در این گزارش به موارد حقوقی و قانونی مبتنی بر اصول بودجه اشاره شده است.

در این گزارش به علت عدم دسترسی به برآورد عملکرد سال ۱۳۸۷ منحصراً لایحه بودجه سال

۱۳۸۸ با ارقام متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ با ملحوظ کردن اعتبارات مصوب ۱۳۸۷ مقایسه شده است.

مقدمه

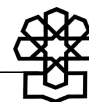
۱. لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور در قالب یک کتاب اصلی شامل ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه و چهار پیوست آن: «پیوست یک شامل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و پیوست دو شامل درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی، پیوست سه شامل بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، و پیوست چهار شامل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه ارائه گردیده است». بودجه استانی، در کتاب اصلی درج شده است و درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در قالب ۳۹ دستگاه اصلی و مادر برحسب برنامه‌ها تنظیم شده است. لکن اهداف و وظایف دستگاه‌های اجرایی در هر برنامه برحسب کمیت‌های مقداری بیان نشده است.

۲. در لایحه بودجه ۱۳۸۸ در بخش درآمدها توضیحی در متن ردیف‌های درآمدهای بودجه‌ای درج شده است. هدف این کار حذف تبصره‌هایی است که معمولاً جهت کسب مجوز از مجلس شورای اسلامی انشا می‌گردید. مانند «درآمد حاصل از ۱۰ درصد حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکت‌های بیمه تجاری بابت ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی در امور حمل‌ونقل» یا «درآمد حاصل از افزایش ۱۰ درصد به قیمت هر نخ سیگار داخل و ۲۰ درصد به قیمت توتون قلیان وارداتی توتون پیپ و سایر مواد دخانی». چون این شیوه با ماده (۳۷) قانون محاسبات عمومی سازگار نیست^۱ لذا در قانون بودجه سال ۱۳۸۷ در بند «۹» ماده واحده دولت مکلف شده بود تا پایان شهریورماه نسبت به کسب مجوز قانونی از مجلس شورای اسلامی اقدام کند.

۳. از نکات دیگر لایحه ۱۳۸۸ منظور کردن درآمدهایی است که هنوز تصویب نشده و یا مراحل تصویب را می‌گذرانند مانند لایحه هدفمند یارانه‌ها و افزایش قیمت حامل‌های انرژی که آثار مالی آن در هزینه‌ها منظور شده است. درآمدها ضروری است بدو به صورت دستگاهی به اجزای تشکیل‌دهنده درآمد درج و سپس از جمع انباشته هر موضوع درآمد به صورت موضوعی مانند مالیات بر واردات یا مالیات بر کالاها و خدمات منظور شود که این روش اعمال و در پیوست دو به صورت دستگاهی و موضوعی ارائه شده است.

۴. در طبقه‌بندی دستگاهی - موضوعی درآمدها به موضوعاتی اشاره شده است که با وظایف دستگاه ارتباطی ندارد مانند درآمد خدمات کنسولی در وزارت امور خارجه: «درآمد حاصل از فروش سایر خدمات (همچنین شامل دریافت ۱۰۰ هزار ریال صدور کارت بهداشتی همچنین شامل

۱. منظور کردن درآمد در بودجه کل کشور مجوزی برای وصول از اشخاص حقیقی و حقوقی تلقی نمی‌گردد و در هر مورد احتیاج به مجوز قانونی دارد.

دریافت مبلغ ۱۰۰ هزار ریال بابت صدور کارت بهداشتی محل‌های کسب و مبلغ ۳۰,۰۰۰ ریال بابت آموزش و صدور کارت بهداشتی هر نفر از کارکنان مراکز). این موضوع درآمد به صورت تیب برای نیروی انتظامی، سازمان هواشناسی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت راه و ترابری، وزارت جهاد کشاورزی و بسیاری دستگاه‌های دیگر تسری یافته است در حالی که هدف از طبقه‌بندی دستگاهی - موضوعی درآمدها موضوع درآمدی که دستگاه اجرایی براساس قانون وصول می‌کند موردنظر بوده است.

۵. اعتبارات کلیه دستگاه‌های اجرایی ملی به تفکیک ۳۹ دستگاه در قالب دستگاه مادر (اصلی) منظور شده و با شماره طبقه‌بندی سازمانی و اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی در قالب برنامه‌های مشخص در دستگاه مادر ارائه شده است. همچنین بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در پیوست سه ارائه شده است.

۶. به‌رغم رد پیشنهاد دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۷ توسط مجلس که در قالب ۳۹ دستگاه «اصلی» تنظیم شده بود و تصویب مجلس در قالب هریک از دستگاه‌هایی که قانون تأسیس یا اساسنامه قانونی داشتند، لازم بود در تنظیم لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ نظر مجلس اعمال و به تفکیک هریک از دستگاه‌های اجرایی هزینه‌ها و درآمدها ارائه می‌شد که این مهم ارائه نشده است. در اصول بودجه دو اصل شمولیت یا تفصیل مقرر می‌دارد درآمدها و هزینه‌های هریک از دستگاه‌های اجرایی ضروری به تفکیک تهیه و پیشنهاد گردد تا نظارت بر آنها میسر باشد و همچنین توصیه بر آن است که درآمدها و هزینه‌ها باید به صورت عنصر تهیه و تدوین و ارائه شود چراکه اطلاعات کلان و ترکیبی کاربرد نظارتی و عملیاتی ندارد.

۷. در اصل ۵۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی آمده است: «بودجه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه می‌گردد. لذا ضروری است محتوی و شکل ارائه بودجه قانونمند شود تا از ثبات رویه برخوردار و قابلیت مقایسه تطبیقی با سال‌های قبل را فراهم آورد.

۸. سهم اعتبارات متفرقه به‌جای آنکه در قالب برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی منظور شود به صورت متمرکز ارائه شده است، به‌نحوی که ۳۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای و ۲۰/۴ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مجموعاً ۲۷ درصد از مجموع آنها در ردیف‌های متفرقه قرار دارند. جای آن دارد که اعتبارات مشخص در قالب دستگاه‌ها، ردیف‌های ذیل دستگاه‌ها در قالب برنامه‌ها ظاهر گردند و فقط آن دسته از اعتباراتی که دستگاه مشخصی ندارند یا سهمی از اعتبارات متمرکز حسب مورد به دستگاه خاصی برای اهداف خاص تخصیص داده می‌شود منحصراً در ردیف‌های متفرقه منظور شود.

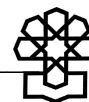
۹. در بند «۹» (الف - ۱) ماده واحده واگذاری طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام، تکمیل شده، آماده

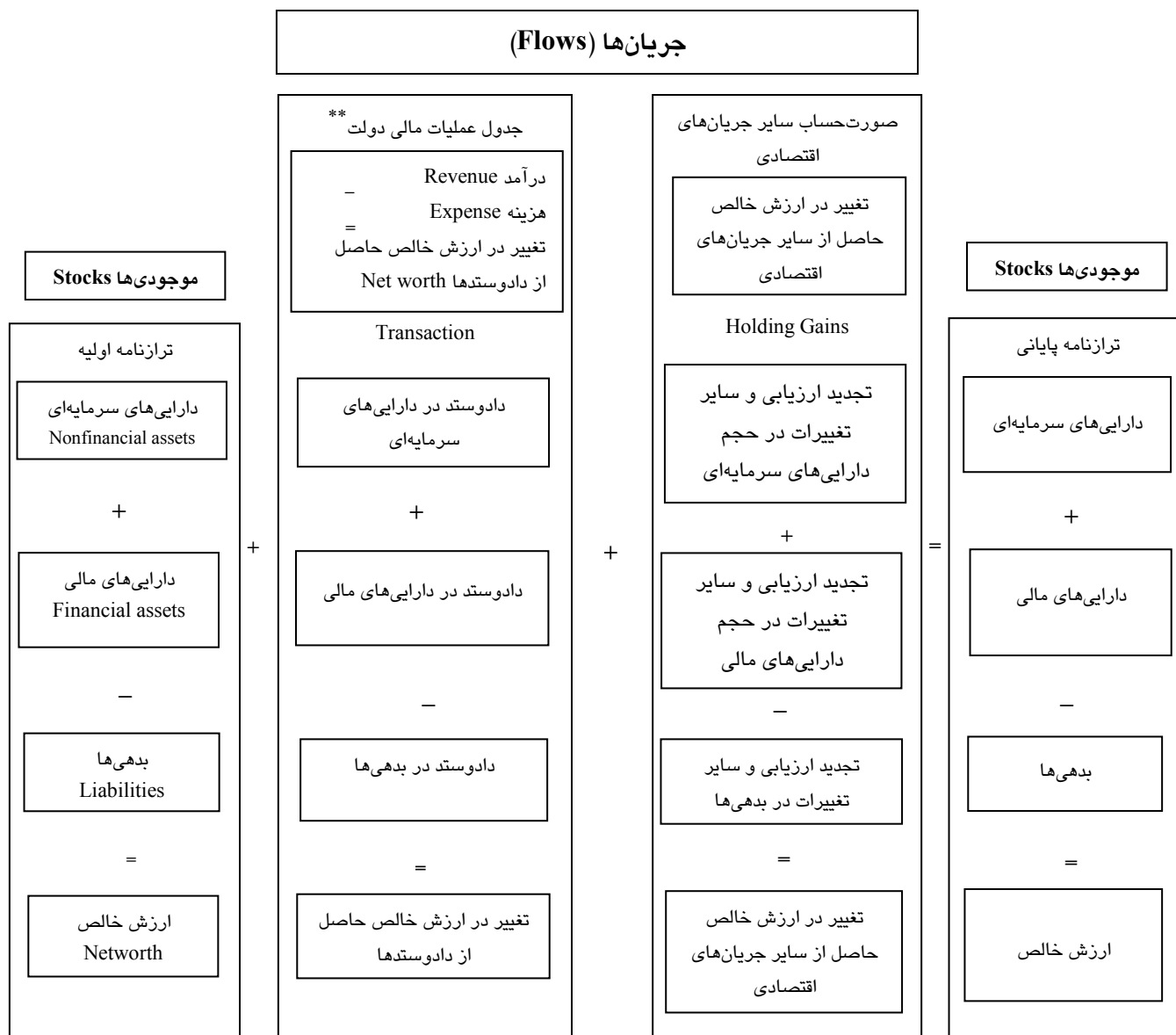
بهره‌برداری ملی و استانی مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد ریال است که مبلغ ۳,۳۶۶ میلیارد ریال آن طرح‌های ملی و مبلغ ۱,۶۳۴ میلیارد ریال به‌صورت استانی است. که دو بند ۲۱۰۲۰۴ تحت عنوان «منابع حاصل از فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای» در صفحه ۹۵ لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ درج گردیده است و به‌نظر می‌رسد که ردیف ۳۱۰۵۰۵ صفحه ۹۸ لایحه بودجه ۱۳۸۸ که در بند پنجم - منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی در قالب واگذاری دارایی‌های مالی اشتباه باشد زیرا واگذاری طرح‌های عمرانی در قالب واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای قرار دارد. لذا ۵۰ درصد مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد ریال در قالب طرح‌های عمرانی به‌صورت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۵۰ درصد بقیه به‌صورت وجوه اداره شده در قالب تملک دارایی‌های مالی باید طبقه‌بندی گردد. در این بند مقرر شده است ۵۰ درصد درآمد حاصل برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام از جمله طرح‌های همان فصل و ۵۰ درصد برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده به خریداران طرح‌های مذکور اختصاص یابد. این بند برنامه‌ریزی را زیر سؤال می‌برد که چگونه اجرای طرح‌های عمرانی که با مشقت زیاد تکمیل و به بهره‌برداری رسیده باید واگذار گردد و ۵۰ درصد آن به‌صورت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده به خریداران طرح‌ها مجدداً بازپرداخت شود. در شرایطی که این بند هنوز تصویب نشده لکن درآمد حاصل در هزینه‌ها ظاهر شده است.

۱۰. مبلغ ۵۵,۵۰۰ میلیارد ریال تحت عنوان واگذاری سهام شرکت‌های دولتی در جدول ۴ خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های مالی در صفحه ۲۱ لایحه منظور گردیده است؛ لکن ۵,۰۰۰ میلیارد ریال تحت عنوان واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای موضوع بند «۹» (الف - ۱) منظور شده است که ارتباطی به واگذاری سهام شرکت‌های دولتی ندارد.

۱۱. قانون بودجه کل کشور قاعداً باید از ساختار چارچوب تحلیلی نظام GFS تبعیت نماید؛ لکن منحصراً در قالب ستون دوم (جدول عملیات مالی دولت) به‌شرح ذیل تنظیم می‌گردد (شکل ۱).

شکل ۱. ساختار چارچوب تحلیلی نظام آمارهای مالی دولت (GFS)*

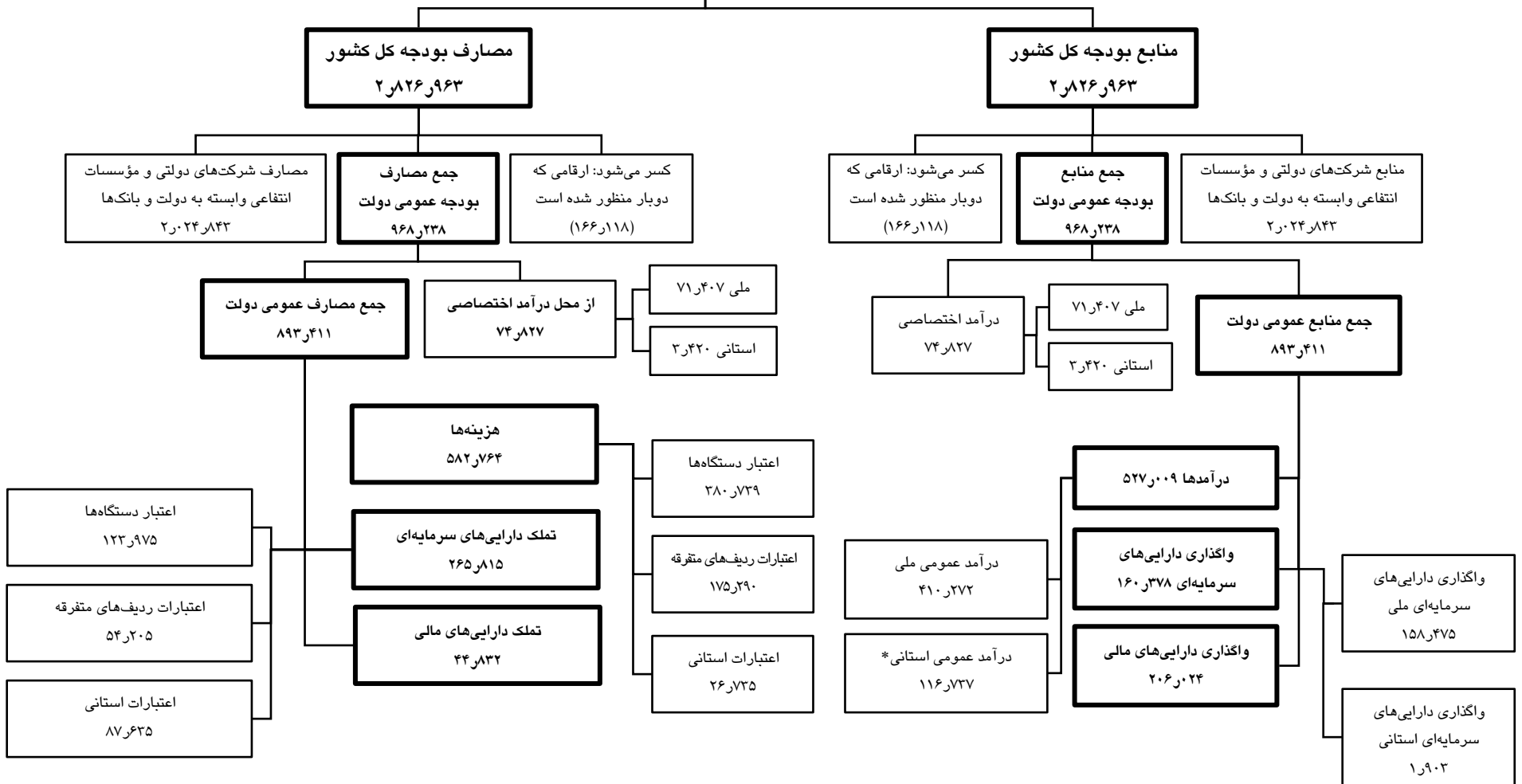
* Government Finance Statistics

** فقط اطلاعات ستون مذکور در بودجه درج می‌شود.

نمودار ۱. خلاصه لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیارد ریال)

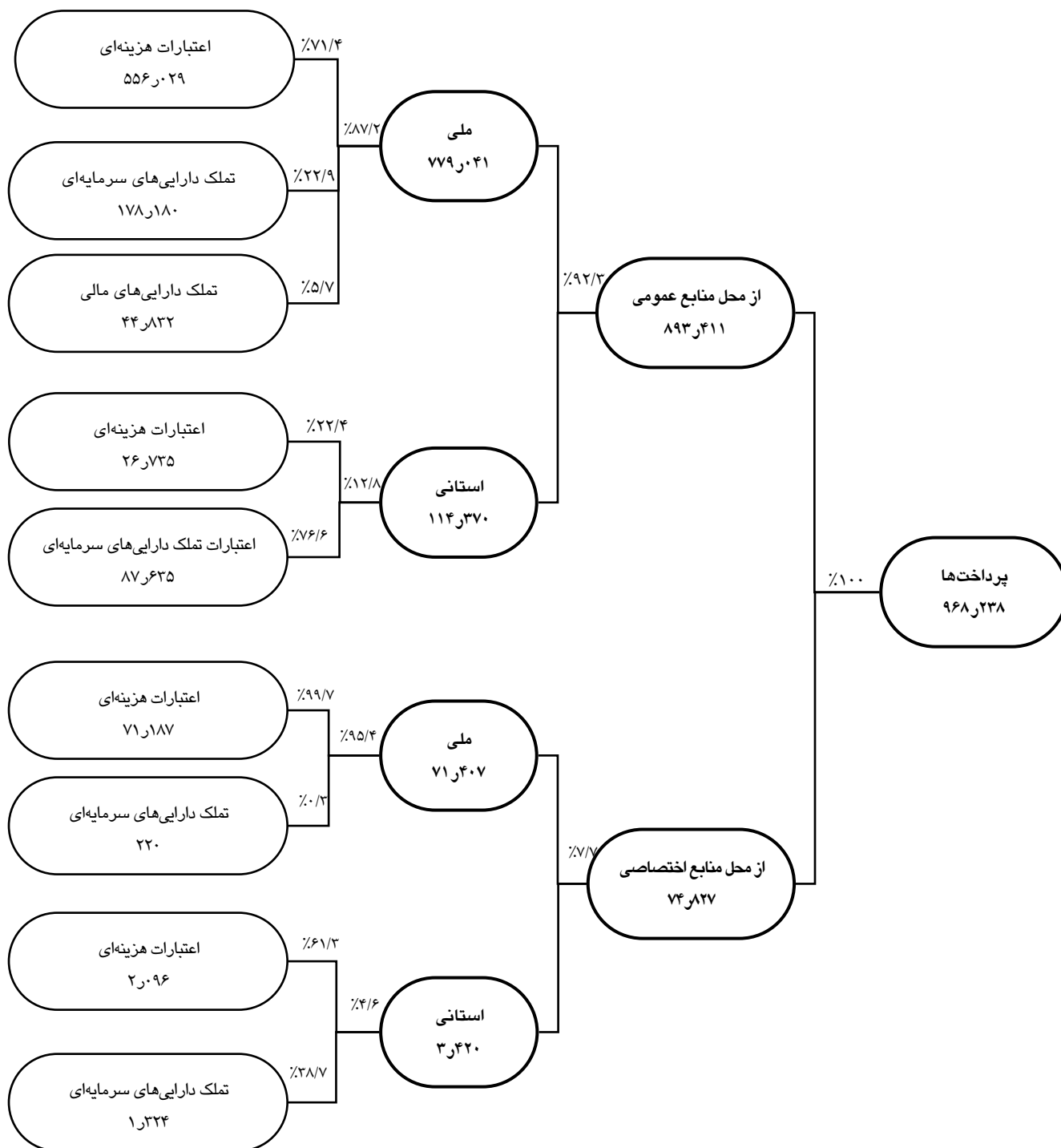

* از مبلغ درآمدهای استانی مبلغ ۵۲,۸۰۰ میلیارد ریال بابت مزاد درآمد استان‌های اصفهان، تهران و بوشهر کسر و به خزانه دولت واریز می‌گردد؛ لذا از درآمدهای استانی منحصراً مبلغ ۶۳,۹۳۷ میلیارد ریال استفاده می‌شود.
 ۲ درصد از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی به مبلغ ۵,۷۲۱ میلیارد ریال به سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی اضافه گردیده است.

ادامه شکل ۲. دریافتها (منابع) و پرداختها (مصارف) در بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۸
(ارقام به میلیون ریال)

قسمت دوم: پرداختها

هزینه از محل منابع اختصاصی به صورت ملی و استانی در لایحه بودجه ۱۳۸۸ مشخص می‌باشد؛ لکن تفکیک آن به صورت اعتبارات هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای با کاوش بسیار به دست آمده است.

۱. تصاویر کلان بودجه

بودجه کل کشور در لایحه سال ۱۳۸۸ از حیث دریافت‌ها و پرداخت‌ها بالغ بر ۲۸۲۶۹۶۳ میلیارد ریال است؛ که نسبت به قانون متمم بودجه سال ۱۳۸۷ که مبلغ ۱۰۴۷۹۴۷۱۰۴ میلیارد ریال بوده، از کاهشی معادل (۴/۲) درصد برخوردار است که بی‌شک در سال ۱۳۸۸ متوسط به متمم بودجه خواهیم بود. از دو بخش شامل:

۱. بودجه عمومی دولت به مبلغ ۹۶۸۲۳۸ میلیارد ریال شامل منابع و مصارف عمومی به مبلغ ۸۹۳۴۱۱ میلیارد ریال و منابع و مصارف اختصاصی به مبلغ ۷۴۸۲۷ میلیارد ریال است که نسبت به متمم بودجه سال ۱۳۸۷ معادل (۱/۷) درصد کاهش دارد.

۲. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به مبلغ ۲۰۲۴۸۴۳ میلیارد ریال است که نسبت به بودجه سال قبل معادل (۰/۳۵) درصد کاهش دارد. (مبلغ ۱۶۶۱۱۸ میلیارد ریال بابت ارقامی که دوبار منظور شده است). اجزای تشکیل‌دهنده بودجه کل کشور در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱. تصویر کلان متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه بودجه سال ۱۳۸۸	سهم از کل	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	متمم* بودجه ۱۳۸۷	اصلاح* بودجه ۱۳۸۷	بودجه سال ۱۳۸۷	سهم از کل
الف) بودجه عمومی دولت	۹۶۸,۲۳۸	۳۴/۳	۹۳۹,۱۲۳	۴۵,۰۰۰	—	۹۸۴,۱۲۳	۳۳/۴
۱. منابع و مصارف عمومی	۸۹۳,۴۱۱	۹۲/۳	۸۶۲,۴۸۶	۴۵,۰۰۰	—	۹۰۸,۴۸۶	۹۲/۳
۲. درآمدهای اختصاصی و هزینه از محل آن	۷۴,۸۲۷	۷/۷	۷۵,۶۳۷	—	—	۷۵,۶۳۷	۷/۷
ب) بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۲,۰۲۴,۸۴۳	۷۱/۶	۲,۰۳۲,۰۲۵	—	—	۲,۰۳۲,۰۲۵	۶۸/۹
۱. بودجه شرکت‌های دولتی	۱,۷۳۷,۶۶۸	۸۵/۸	۱,۸۰۶,۴۶۱	—	—	۱,۸۰۶,۴۶۱	۸۸/۹
۲. بودجه بانک‌ها	۲۵۳,۰۴۵	۱۲/۵	۱۹۶,۲۶۸	—	—	۱۹۶,۲۶۸	۹/۷
۳. بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۴۳,۱۳۰	۱/۷	۲۹,۲۹۶	—	—	۲۹,۲۹۶	۱/۴
جمع (الف و ب)	۲,۹۹۳,۰۸۱	۱۰۵/۹	۲,۹۷۱,۱۴۸	—	—	۳,۰۱۶,۱۴۸	۱۰۲/۳
ج) کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده است	(۱۶۶,۱۱۸)	(۵/۹)	(۶۹,۰۴۴)	—	—	(۶۹,۰۴۴)	(۲/۳)
بودجه کل کشور		۱۰۰	۲,۹۰۲,۱۰۴	۴۵,۰۰۰	—	۲,۹۴۷,۱۰۴	۱۰۰

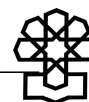
* مبلغ ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریال از محل حساب ذخیره ارزی برداشت (واگذاری دارایی‌های مالی) و مبلغ ۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال جهت خرید واردات کالاهای اساسی و ضروری و مبلغ ۱۸,۰۰۰ میلیارد ریال جهت حمایت از خسارت‌دیدگان، بهره‌برداران و تولیدکنندگان بخش کشاورزی (اعتبارات هزینه‌ای) و مبلغ ۷,۰۰۰ میلیارد ریال به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ اضافه گردیده است.

** مبلغ ۵۹,۵۷۰ میلیارد ریال افزایش اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌ها از محل کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ صورت گرفته است.

بودجه عمومی دولت

پس از اعمال متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور بودجه عمومی دولت از کاهشی معادل (۱/۶) درصد برخوردار است و منابع و مصارف عمومی دولت (۱/۷) درصد و درآمدهای اختصاصی و هزینه از محل آن (۱/۱) درصد کاهش دارد. همان‌گونه که ذکر شد بودجه کل کشور از دو قسمت بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به شرح جدول ۱ تشکیل شده است. در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ بودجه عمومی دولت معادل ۳۴/۳ درصد از بودجه کل کشور را تشکیل می‌دهد که با اعمال متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۱/۷ درصد کاهش دارد و شامل دو زیرمجموعه است: (جدول ۳)

۱. منابع و مصارف عمومی دولت: از کاهشی معادل (۱/۷) درصد نسبت به بودجه اصلاحی سال

۱۳۸۷ برخوردار است که شامل:

الف) درآمدها با ۵۵/۶ درصد افزایش در مقابل هزینه‌ها با کاهش معادل (۱۴/۴) درصد قرار دارد (جدول ۳).

ب) واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با کاهش معادل (۴۶/۹) درصد در مقابل تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با رشدی معادل ۳۸/۴ درصد قرار دارد (جدول ۳).

ج) واگذاری دارایی‌های مالی با کاهش معادل (۲۳) درصد در مقابل تملک دارایی‌های مالی با افزایش معادل ۲۵/۳ درصد مواجه است (جدول ۳).

۲. درآمدهای اختصاصی: با کاهش معادل (۱/۱) درصد در مقابل هزینه از محل درآمد اختصاصی تعادل یافته است (جدول ۳)، که ۴/۶ درصد آن مربوط به بودجه استان‌ها می‌باشد.

جداول ۲، ۳ و ۴ خلاصه بودجه کل کشور برحسب سهم از کل و درصد رشد نسبت به متمم بودجه و اصلاح بودجه سال قبل را نشان می‌دهد.

۳. کسری بودجه عمومی دولت: از مبلغ ۱۸۶٫۹۸۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ با اعمال متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ با افزایش معادل ۲۴ درصد به مبلغ ۲۳۱٫۹۸۶ میلیارد ریال خواهد رسید. در سال ۱۳۸۸ کسری بودجه به مبلغ ۱۶۱٫۱۹۲ میلیارد ریال (معادل ۳۰/۵ درصد) کاهش یافته است که عدم تحقق درآمدها از یک طرف و عدم منظور نمودن برخی هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر که در هنگام ارائه بودجه در نظر گرفته نشده است از طرف دیگر موجب افزایش کسری بودجه بیشتری خواهد بود و بی‌شک متمم بودجه طی سال ۱۳۸۸ در پی خواهد داشت. در هر حال این کسری یا از طریق متمم بودجه جبران یا با کاهش در تخصیص اعتبارات تعادل می‌یابد و به نظر می‌رسد که ارقام بودجه سال ۱۳۸۸ براساس برآوردهای منطقی تنظیم نشده است. کسری بودجه عمومی دولت پس از اعمال متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ به شرح زیر محاسبه شده است:

درآمد	۳۳۸٫۷۵۳	هزینه‌ها	۶۸۰٫۶۹۶
واگذاری دارایی‌های سرمایه	۳۰۱٫۹۶۱	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۹۲٫۰۰۴
جمع	۶۴۰٫۷۱۴	جمع	۸۷۲٫۷۰۰

کسری بودجه سال ۱۳۸۷ پس از اعمال متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷

$$۸۷۲٫۷۰۰ - ۶۴۰٫۷۱۴ = ۲۳۱٫۹۸۶$$

خالص افزایش تملک دارایی‌های مالی واگذاری دارایی‌های مالی
 =۲۳۱٫۹۸۶ - ۲۵٫۷۸۶ - ۲۶۷٫۷۷۲

جدول ۲. خلاصه بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

ردیف	مصارف						ردیف	منابع						ردیف
	شرح	درصد	مبلغ	درصد	مبلغ	مبلغ		شرح	درصد	مبلغ	درصد	مبلغ		
۱	هزینه‌ها	۶۵/۲	۵۸۲٫۷۶۴				۱	درآمدها	۵۹	۵۲۷٫۰۰۹				۱
۲	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۹/۸	۲۶۵٫۸۱۵				۲	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۷/۹	۱۶۰٫۳۷۸				۲
۳	تملك دارایی‌های مالی	۵	۴۴٫۸۳۲				۳	واگذاری دارایی‌های مالی	۲۳/۱	۲۰۶٫۰۲۴				۳
۴	جمع مصارف عمومی دولت	۹۲/۳	۸۹۳٫۴۱۱				۴	جمع منابع عمومی دولت	۹۲/۳	۸۹۳٫۴۱۱				۴
۵	هزینه از محل درآمد اختصاصی	۷/۷	۷۴٫۸۲۷				۵	درآمد اختصاصی	۷/۷	۷۴٫۸۲۷				۵
۶	جمع مصارف بودجه عمومی دولت	۳۴/۳	۹۶۸٫۲۳۸				۶	جمع منابع بودجه عمومی دولت	۳۴/۳	۹۶۸٫۲۳۸				۶
۷	مصارف شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	۷۱/۶	۲۰۰٫۲۴۸۴۳				۷	منابع شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	۱۷/۶	۲۰۰٫۲۴۸۴۳				۷
۸	جمع	۱۰۵/۹	۲٫۹۹۳٫۰۸۱				۸	جمع	۱۰۵/۹	۲٫۹۹۳٫۰۸۱				۸
۹	* کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده است	(۵/۹)	(۱۶۶٫۱۱۸)				۹	* کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده است	(۵/۹)	(۱۶۶٫۱۱۸)				۹
۱۰	مصارف بودجه کل کشور	۱۰۰	۲٫۸۲۶٫۹۶۳				۱۰	منابع بودجه کل کشور	۱۰۰	۲٫۸۲۶٫۹۶۳				۱۰

ادامه جدول ۲. ارقامی که دوبار منظور شده است

شرح	مبلغ	درصد	روش محاسبه
۱. از محل اعتبارات هزینه‌ای (کمک زیان) + (یارانه) به شرکت‌های دولتی	۷,۰۰۵	۱/۲	$\frac{۷,۰۰۵}{۵۸۲,۷۶۴}$
۲. از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به شرکت‌های دولتی	۷۸,۳۷۳	۲۹/۵	$\frac{۷۸,۳۷۳}{۲۶۵,۸۱۵}$
۳. مالیات علی‌الحساب اشخاص حقوقی دولتی - وصول ماهیانه یک دوازدهم	۱۵,۲۳۶	۲/۹	$\frac{۱۵,۲۳۶}{۵۲۷,۰۰۹}$
۴. مالیات عملکرد علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران - وصول ماهیانه یک دوازدهم	۲۵,۱۹۴	۴/۸	$\frac{۲۵,۱۹۴}{۵۲۷,۰۰۹}$
۵. سود سهام ابرازی (۴۰ درصد سود ویژه) سال جاری شرکت ملی نفت ایران - وصول ماهیانه یک دوازدهم	۴۰,۳۱۰	۷/۶	$\frac{۴۰,۳۱۰}{۵۲۷,۰۰۹}$
جمع	۱۶۶,۱۱۸		

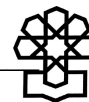
در مورد اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی سرمایه عمومی دولت دهنده اعتبار و شرکت دولتی گیرنده اعتبار است؛ لکن در مورد مالیات‌ها و سود سهام شرکت‌های دولتی دهنده اعتبار و بودجه عمومی دولت گیرنده اعتبار است. نظر به آنکه هم در بودجه عمومی دولت و هم در بودجه شرکت‌های دولتی این اعتبارات منظور شده است؛ لذا از طرفین دریافت‌ها و پرداخت‌ها باید کسر گردد تا خالص بودجه کل کشور به دست آید.

(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۳. آثار متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ بر نتایج بودجه اصلاحی ۱۳۸۷ کل کشور و مقایسه آن با لایحه ۱۳۸۸ کل کشور

مصارف						منابع							
درصد رشد	لایحه بودجه ۱۳۸۸	بودجه اصلاحی ۱۳۸۷	اصلاح بودجه ۱۳۸۷	متمم بودجه ۱۳۸۷	قانون بودجه ۱۳۸۷	شرح	درصد رشد	لایحه بودجه ۱۳۸۸	بودجه اصلاحی ۱۳۸۷	اصلاح بودجه ۱۳۸۷	متمم بودجه ۱۳۸۷	قانون بودجه ۱۳۸۷	شرح
(۱۴/۴)	۵۸۲٫۷۶۴	۶۸۰٫۶۹۶	۵۹۵٫۵۷۰	۳۸٫۰۰۰	۵۸۳٫۱۲۶	هزینه‌ها	۵۵/۶	۵۲۷٫۰۰۹	۳۳۸٫۷۵۳	—	—	۳۳۸٫۷۵۳	درآمدها
۳۸/۴	۲۶۵٫۸۱۵	۱۹۲٫۰۰۴	(۵۹٫۵۷۰)	۷٫۰۰۰	۲۴۴٫۵۷۴	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	(۴۶/۹)	۱۶۰٫۳۷۸	۳۰۱٫۹۶۱	—	—	۳۰۱٫۹۶۱	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۲۵/۳	۴۴٫۸۳۲	۳۵٫۷۸۶	—	—	۳۵٫۷۸۶	تملك دارایی‌های مالی	(۲۳)	۲۰۶٫۰۲۴	۲۶۷٫۷۷۲	—	۴۵٫۰۰۰	۲۲۲٫۷۷۲	واگذاری دارایی‌های مالی
(۱/۷)	۸۹۳٫۴۱۱	۹۰۸٫۴۸۶	—	۴۵٫۰۰۰	۸۶۳٫۴۸۶	جمع مصارف عمومی دولت	(۱/۷)	۸۹۳٫۴۱۱	۹۰۸٫۴۸۶	—	۴۵٫۰۰۰	۸۶۳٫۴۸۶	جمع منابع عمومی دولت
(۱/۱)	۷۴٫۸۲۷	۷۵٫۶۳۷	—	—	۷۵٫۶۳۷	هزینه از محل درآمدهای اختصاصی	(۱/۱)	۷۴٫۸۲۷	۷۵٫۶۳۷	—	—	۷۵٫۶۳۷	درآمدهای اختصاصی
(۱/۶)	۹۶۸٫۲۳۸	۹۸۴٫۱۲۳	—	۴۵٫۰۰۰	۹۳۹٫۱۲۲	جمع مصارف بودجه عمومی دولت	(۱/۶)	۹۶۸٫۲۳۸	۹۸۴٫۱۲۳	—	—	۹۳۹٫۱۲۲	جمع منابع بودجه عمومی دولت
(۰/۳۵)	۲۰۲۴٫۸۴۳	۲۰۲۲٫۰۲۵	—	—	۲۰۲۲٫۰۲۵	مصارف شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها	(۰/۳۵)	۲۰۲۴٫۸۴۳	۲۰۲۲٫۰۲۵	—	—	۲۰۲۲٫۰۲۵	منابع شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها
(۰/۷۶)	۲٫۹۹۳٫۰۸۱	۳٫۰۱۶٫۱۴۸	—	۴۵٫۰۰۰	۲٫۹۷۱٫۱۴۸	جمع کل	(۰/۷۶)	۲٫۹۹۳٫۰۸۱	۳٫۰۱۶٫۱۴۸	—	—	۲٫۹۷۱٫۱۴۸	جمع کل
۱۴۰/۶	(۱۶۶٫۱۱۸)	(۶۹٫۰۴۴)	—	—	(۶۹٫۰۴۴)	کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده‌اند	۱۴۰/۶	(۱۶۶٫۱۱۸)	(۶۹٫۰۴۴)	—	—	(۶۹٫۰۴۴)	کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده‌اند
(۴/۲)	۲٫۸۲۶٫۹۶۳	۲٫۹۴۷٫۱۰۴	—	۴۵٫۰۰۰	۲٫۹۰۲٫۱۰۴	مصارف بودجه کل کشور	(۴/۲)	۲٫۸۲۶٫۹۶۳	۲٫۹۴۷٫۱۰۴	—	۴۵٫۰۰۰	۲٫۹۰۲٫۱۰۴	منابع بودجه کل کشور

متمم بودجه سال ۱۳۸۷:

۱. برداشت از حساب ذخیره ارزی (واگذاری دارایی‌های مالی) ۴۵٫۰۰۰ میلیارد ریال

۲. افزایش اعتبارات هزینه‌ای

الف) واردات کالاهای اساسی و ضروری ۲۰٫۰۰۰ میلیارد ریال

ب) حمایت از خسارت دیدگان، بهره‌برداران و تولیدکنندگان بخش کشاورزی در ۱۸٫۰۰۰ میلیارد ریال

برابر خشکسالی و سرمازدگی

۳۸٫۰۰۰ میلیارد ریال

۷٫۰۰۰ میلیارد ریال

۴۵٫۰۰۰ میلیارد ریال

جمع

۳. افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

جمع

اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷:

۱. افزایش اعتبارات هزینه‌ای ۵۹٫۵۷۰ میلیارد ریال

۲. کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (۵۹٫۵۷۰) میلیارد ریال

اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ اثری در جمع منابع و مصارف بودجه عمومی دولت نخواهد داشت.

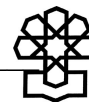
(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۴. خلاصه بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه ۱۳۸۷ کل کشور

مصارف							منابع								
درصد رشد	سهم از کل	بودجه اصلاحی ۱۳۸۷		سهم از کل	لایحه ۱۳۸۸		عنوان	درصد رشد	سهم از کل	بودجه اصلاحی ۱۳۸۷		سهم از کل	لایحه ۱۳۸۸		عنوان
		جمع	مبلغ		جمع	مبلغ				جمع	مبلغ		جمع	مبلغ	
(۱۴/۴)	۷۴/۶		۶۸۰٫۶۹۶	۶۵/۲		۵۸۲٫۷۶۴	هزینه‌ها ^(۱) و ^(۲)	۵۵/۶	۳۷/۳		۳۳۸٫۷۵۳	۵۹		۵۲۷٫۰۰۹	درآمدها
۳۸/۴	۲۱/۵		۱۹۲٫۰۰۴	۲۹/۸		۲۶۵٫۸۱۵	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	(۴۶/۹)	۳۳/۲		۳۰۱٫۹۶۱	۱۷/۹		۱۶۰٫۳۷۸	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای*
۲۵/۳	۳/۹		۳۵٫۷۸۶	۵		۴۴٫۸۳۲	تملك دارایی‌های مالی	(۲۳)	۲۹/۵		۲۶۷٫۷۷۲	۲۳/۱		۲۰۶٫۰۳۴	واگذاری دارایی‌های مالی
(۱/۷)	۹۲/۳	۹۰۸٫۴۸۶		۹۲/۳	۸۹۳٫۴۱۱		جمع مصارف عمومی دولت	(۱/۷)	۹۲/۳	۹۰۸٫۴۸۶		۹۲/۳	۸۹۳٫۴۱۱		جمع منابع عمومی دولت
(۱/۱)	۷/۷	۷۵٫۶۳۷		۷/۷	۷۴٫۸۲۷		هزینه از محل درآمدهای اختصاصی	(۱/۱)	۷/۷	۷۵٫۶۳۷		۷/۷	۷۴٫۸۲۷		درآمدهای اختصاصی
(۱/۶)	۳۳/۴	۹۸۴٫۱۲۳		۳۴/۳	۹۶۸٫۲۳۸		جمع مصارف بودجه عمومی دولت	(۱/۶)	۳۳/۴	۹۸۴٫۱۲۳		۳۴/۳	۹۶۸٫۲۳۸		جمع منابع بودجه عمومی دولت
(۰/۳۵)	۶۸/۹	۲٫۰۳۲٫۰۳۵		۷۱/۶	۲٫۰۲۴٫۸۴۳		هزینه‌ها و مصارف شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها	(۰/۳۵)	۶۸/۹	۲٫۰۳۲٫۰۳۵		۷۱/۶	۲٫۰۲۴٫۸۴۳		درآمدها و منابع شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها
(۰/۷۶)	۱۰۲/۳	۳٫۰۱۶٫۱۴۸		۱۰۵/۹	۲٫۹۹۳٫۰۸۱		جمع کل	(۰/۷۶)	۱۰۲/۳	۳٫۰۱۶٫۱۴۸		۱۰۵/۹	۲٫۹۹۳٫۰۸۱		جمع کل
۱۴۰/۶	(۲/۳)	(۶۹٫۰۴۴)		(۵/۹)	(۱۶۶٫۱۱۸)		کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده است	۱۴۰/۶	(۲/۳)	(۶۹٫۰۴۴)		(۵/۹)	(۱۶۶٫۱۱۸)		کسر می‌شود: ارقامی که دوبار منظور شده است
(۳/۷)	۱۰۰	۲٫۹۴۷٫۱۰۴		۱۰۰	۲٫۸۲۶٫۹۶۳		مصارف بودجه کل کشور	(۳/۷)	۱۰۰	۲٫۹۴۷٫۱۰۴		۱۰۰	۲٫۸۲۶٫۹۶۳		منابع بودجه کل کشور

۱. مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال از محل حساب ذخیره ارزی برداشت و مبلغ ۳۸۰۰۰ میلیارد ریال به اعتبارات هزینه‌ای و مبلغ ۷۰۰۰ میلیارد ریال به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اضافه گردیده است (متمم بودجه ۱۳۸۷).

۲. مبلغ ۵۹۵۷۰ میلیارد ریال افزایش اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌ها از محل کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به عمل آمده است (اصلاح بودجه ۱۳۸۷).

۲. کسری بودجه عمومی دولت

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود در مقابل ۵۲۷٫۰۰۹ میلیارد ریال درآمد مبلغ ۵۸۲٫۷۶۴ میلیارد ریال هزینه منظور گردیده است و در نتیجه مبلغ (۵۵٫۷۵۵) میلیارد ریال کسری عملیاتی وجود دارد. واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به مبلغ ۱۶۰٫۳۷۸ میلیارد ریال است که پس از کسر مبلغ ۲۶۵٫۸۱۵ میلیارد ریال با عنوان تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از آن، در نهایت خالص ارزش منفی معادل (۱۰۵٫۴۳۷) میلیارد ریال حاصل می‌شود. در نتیجه جمعاً به مبلغ ۱۶۱٫۱۹۲ میلیارد ریال کسری بودجه وجود دارد. منابع تأمین این کسری از محل واگذاری دارایی‌های مالی به مبلغ ۲۰۶٫۰۳۴ میلیارد ریال پس از کسر تملک دارایی‌های مالی به مبلغ ۴۴٫۸۲۳ میلیارد ریال در نتیجه کسری مبلغ ۱۶۱٫۱۹۲ میلیارد ریالی را به شرح زیر پوشش می‌دهد.

درآمدها	۵۲۷٫۰۰۹ میلیارد ریال	هزینه‌ها	۵۸۲٫۷۶۴ میلیارد ریال
	+		+
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۶۰٫۳۷۸ میلیارد ریال	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۶۵٫۸۱۵ میلیارد ریال
جمع	۶۸۷٫۳۸۷ میلیارد ریال	جمع	۸۴۸٫۵۷۹ میلیارد ریال

$$\text{خالص کسری میلیارد ریال } ۱۶۱٫۱۹۲ = ۸۴۸٫۵۷۹ - ۶۸۷٫۳۸۷$$

بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

این قسمت ۷۱/۶ درصد از بودجه کل کشور را تشکیل می‌دهد (جدول ۳) که شامل سه زیرمجموعه است:

۱. بودجه شرکت‌های دولتی با کاهش معادل (۳/۸) درصد (جدول ۱)،

۲. بودجه بانک‌ها با رشدی معادل ۲۸/۹ درصد (جدول ۱)،

۳. بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت با رشدی معادل ۱۶/۵ درصد (جدول ۱).

به‌طور کلی بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۲۰۲۴٫۸۴۳ میلیارد ریال نسبت به سال ۱۳۸۷ که مبلغ ۲۰۳۲٫۰۲۵ میلیارد ریال بوده است از کاهش معادل (۰/۳۵) درصد برخوردارند (جداول ۳، ۴ و ۴۲ و نمودار ۸).

بودجه عمومی دولت از حیث منابع و مصارف شامل اجزایی به شرح زیر است که در بخش‌های بعدی به ترتیب آنها را مورد بررسی قرار می‌دهیم:

قسمت اول - درآمدها و هزینه‌ها

قسمت دوم - واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

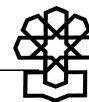
قسمت سوم - واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

قسمت چهارم - بودجه استان‌ها

بودجه عمومی دولت ۳۴/۳ درصد از بودجه کل کشور را تشکیل می‌دهد و حدود ۵/۹ درصد ارقامی است که دوبار منظور شده‌اند که شامل کمک زیان جاری از محل اعتبارات هزینه‌ای به مبلغ ۷۰۰۵ میلیارد ریال معادل ۱/۲ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به مبلغ ۷۸۳۷۳ میلیارد ریال معادل ۲۹/۵ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به شرکت‌های دولتی، مالیات علی‌الحساب اشخاص حقوقی دولتی (وصول ماهیانه یک دوازدهم) به مبلغ ۱۵۲۳۶ میلیارد ریال معادل ۲/۹ درصد از کل مبلغ درآمدها، مالیات عملکرد علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران (وصول ماهیانه یک دوازدهم) به مبلغ ۲۵۱۹۴ میلیارد ریال معادل ۴/۸ درصد از کل مبلغ درآمدها و سود سهام ابرازی (۴۰ درصد سود ویژه) سال جاری شرکت ملی نفت ایران (وصول ماهیانه یک دوازدهم) به مبلغ ۴۰۳۱۰ میلیارد ریال معادل ۷/۶ درصد از کل مبلغ درآمدها جمعاً به مبلغ ۱۶۶۱۱۸ میلیارد ریال معادل ۵/۹ درصد از بودجه کل کشور را شامل می‌گردد.

چون اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طی سال مالی از محل بودجه عمومی دولت (دهنده اعتبار) به شرکت دولتی (گیرنده اعتبار) پرداخت می‌گردد و از طرفی دیگر مالیات‌ها و سود سهام (یک دوازدهم) طی سال مالی از طرف شرکت دولتی (دهنده اعتبار) به بودجه عمومی دولت (گیرنده اعتبار) پرداخت می‌شود که هم در بودجه عمومی دولت و هم در بودجه شرکت‌های دولتی این اعتبارات منظور شده است؛ لذا از طرفین منابع و مصارف بودجه کل کشور کسر می‌گردد تا خالص بودجه کل کشور به دست آید و ارقام ماده واحده بودجه پس از این تغییرات به دست می‌آید.

نظر به آنکه آثار متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ به اجزا مشخص نمی‌باشد در بسیاری موارد با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور با ارقام لایحه بودجه ۱۳۸۸ مقایسه شده است.

۳. منابع و مصارف بودجه عمومی دولت

قسمت اول - درآمدها و هزینه‌ها

۱. درآمدها و اجزای آن

درآمدها به مبلغ ۵۲۷۰۰۹ میلیارد ریال و هزینه‌ها به مبلغ ۵۸۲۷۶۴ میلیارد ریال؛ در نتیجه بودجه با کسری عملیاتی معادل (۵۵۷۵۵) میلیارد ریال مواجه است. همچنین در صورت عدم تحقق درآمدها خاصه درآمدهایی که هنوز مراحل قانونی تصویب را در مجلس طی نکرده است از یک طرف و هزینه‌های غیرقابل اجتناب از طرف دیگر که معمولاً در بودجه پیش‌بینی نشده است؛ این شکاف به مراتب بیشتر خواهد شد و معمولاً با ابزار تخصیص اعتبار نسبت به ایجاد تعادل بین درآمدها و هزینه‌ها اقدام می‌گردد.

درآمدها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۲۷۰۰۹ میلیارد ریال است که نسبت به سال قبل حدود ۵۵/۶ درصد افزایش دارد. همچنین هزینه‌ها مبلغ ۵۸۲۷۶۴ میلیارد ریال می‌باشد؛ که نسبت به متمم بودجه سال ۱۳۸۷ حدود (۱۴/۴) درصد کاهش نشان می‌دهد. (جداول ۴ و ۵).

شایان ذکر است توضیحاتی که در متن سرفصل‌های درآمدی یا آثار درآمدی لوایحی که هنوز مراحل تصویب در مجلس را طی نکرده است و در این لایحه به‌عنوان درآمد منظور شده است با تصور بر آنکه مجوز قانونی جهت وصول آنها قلمداد می‌شود نسبت به برآورد درآمدها اقدام گردیده است در حالی‌که براساس ماده (۳۷) قانون محاسبات عمومی: «منظور کردن درآمد در بودجه کل کشور مجوزی برای وصول از اشخاص تلقی نمی‌شود و در هر مورد احتیاج به مجوز قانونی دارد. رؤسای دستگاه‌های اجرایی مسئول صحیح و به‌موقع وصول درآمدها می‌باشند. البته درج احکام درآمدی با توجه به تصریح ماده واحده می‌تواند به‌عنوان مجوز قانونی برای وصول تلقی شود، در هر حال اخذ هرگونه وجوهی براساس ماده (۳۷) قانون محاسبات عمومی مجوزی برای وصول از اشخاص تلقی نمی‌شود و در هر مورد احتیاج به مجوز قانونی دارد.

به‌طور کلی درآمدها باید در قالب دستگاهی و موضوعی به تفکیک در لایحه سال ۱۳۸۸ درج شوند. زیرا سرفصل‌های موضوعی از درآمدهای دستگاهی نشئت گرفته می‌شوند. درآمدهای حاکمیتی باید کلاً به حساب درآمد عمومی واریز و آن دسته از درآمدها که به تولید کالا یا خدمت منتهی شود می‌تواند به‌صورت درآمدهای اختصاصی به‌صورت دائمی تصویب شود. به‌طور کلی درآمدهای اختصاصی خلاف اصل عدم تخصیص در اصول بودجه است.

براساس اصول بودجه، درآمدها و هزینه‌ها برحسب دستگاه‌های اجرایی باید به ریز و جزء

به صورت موضوعی و دستگامی نمایش داده شود تا رسیدگی به آنها و نتایج عملکرد از آنها قابل استخراج باشد و همواره اطلاعات بودجه‌ای باید به صورت عنصر ارائه گردد و ارقام ترکیبی و تجمعی کاربرد چندانی ندارد.

نمودار ۲ و جدول ۵ خلاصه درآمدها و هزینه‌ها را در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد.

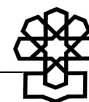
(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۵. خلاصه درآمدها و هزینه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ کل کشور

هزینه‌ها*					درآمدها						
درصد رشد	بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان	درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۲۰	۲۳/۶	۱۶۰٫۶۷۸	۳۳/۱	۱۹۲٫۸۶۱	فصل اول - جبران خدمت کارکنان	۳۵/۳	۶۴/۱	۲۱۷٫۱۵۵	۵۵/۷	۲۹۳٫۸۲۷	بخش اول - درآمدهای مالیاتی
۳۹/۳	۶/۹۴	۴۷٫۲۹۲	۱۱/۳	۶۵٫۹۰۰	فصل دوم - استفاده از کالاها و خدمات	—	—	—	—	—	بخش دوم - دریافت کمک‌های اجتماعی
۹۷/۳	۰/۰۸	۵۵۸	۰/۲	۱٫۱۰۱	فصل سوم - هزینه‌های اموال و دارایی	—	—	—	—	—	بخش سوم - کمک‌های بلاعوض
(۶۷/۱)	۳۱/۴	۲۱۳٫۷۱۷	۱۲/۱	۷۰٫۲۷۰	فصل چهارم - یارانه*	۱۱۰	۲۸/۸	۹۷٫۵۵۳	۳۸/۹	۲۰۴٫۸۵۹	بخش چهارم - درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۱۳۷/۷	۳/۹۴	۲۶٫۸۱۱	۱۰/۹	۶۳٫۷۳۱	فصل پنجم - کمک‌های بلاعوض	۱۶/۵	۳/۵	۱۱٫۷۵۲	۲/۶	۱۳٫۶۹۶	بخش پنجم - درآمدهای فروش کالا و خدمات
۴۹/۶	۱۶/۲۱	۱۱۰٫۳۴۶	۲۸/۳	۱۶۵٫۰۷۱	فصل ششم - رفاه اجتماعی	۴/۵	۱/۳	۴٫۵۵۳	۰/۹	۴٫۷۵۵	بخش ششم - درآمدهای جرائم و خسارات
۰/۴	۳/۵	۲۳٫۷۲۴	۴/۱	۲۳٫۸۳۰	فصل هفتم - سایر هزینه‌ها	۲۷/۵	۲/۳	۷٫۷۴۰	۱/۹	۹٫۸۷۲	بخش هفتم - درآمدهای متفرقه
—	۵/۶	۳۸٫۰۰۰	—	—	متمم بودجه سال ۱۳۸۷						
—	۸/۷۳	۵۹٫۵۷۰	—	—	اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷						
(۱۴/۴)	۱۰۰	۶۸۰٫۶۹۶	۱۰۰	۵۸۲٫۷۶۴	جمع	۵۵/۶	۱۰۰	۳۳۸٫۷۵۳	۱۰۰	۵۲۷٫۰۰۹	جمع

* متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ به سرجمع هزینه‌ها اضافه گردیده است.

$$\boxed{\text{درآمدها } ۵۲۷٫۰۰۹} - \boxed{\text{هزینه‌ها } ۵۸۲٫۷۶۴} = \boxed{\text{خالص کسری عملیاتی (۵۵٫۷۵۵)}}$$

بخش اول - درآمدهای مالیاتی

این درآمد در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۲۹۳۸۲۷ میلیارد ریال است که نسبت به سال قبل حدود ۳۵/۳ درصد افزایش دارد. درآمدهای مالیاتی شامل اجزای زیر است:

جدول ۶. اجزای درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با

(ارقام به میلیارد ریال)

قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور

شماره طبقه‌بندی	عنوان	سال ۱۳۸۸	سهم از کل	سال ۱۳۸۷	سهم از کل	درصد رشد
۱۱۰۱۰۰	مالیات اشخاص حقوقی	۱۴۶۵۵۲	۴۹/۹	۱۰۹۳۲۴	۵۰/۳	۳۴
۱۱۰۲۰۰	مالیات بر درآمد	۴۱۸۱۵	۱۴/۲	۳۱۸۶۵	۱۴/۷	۳۱/۲
۱۱۰۳۰۰	مالیات بر ثروت	۹۲۰۶	۳/۱	۷۷۰۷	۳/۵	۱۹/۴
۱۱۰۴۰۰	مالیات بر واردات	۶۶۳۹۳	۲۲/۶	۵۳۵۴۲	۲۴/۷	۲۴
۱۱۰۵۰۰	مالیات بر کالاها و خدمات	۲۹۸۶۱	۱۰/۲	۵۳۷۱۶	۶/۸	(۴۴/۴)
	جمع درآمدهای مالیاتی	۲۹۳۸۲۷	۱۰۰	۲۱۷۱۵۵	۱۰۰	۳۵/۳

مالیات اشخاص حقوقی (شرکت‌های دولتی)، مالیات بر درآمد و مالیات بر ثروت جمعاً به مبلغ ۱۹۷۵۷۳ میلیارد ریال به عنوان مالیات‌های مستقیم (معادل ۶۷/۲ درصد) قلمداد می‌شوند. مالیات بر واردات و مالیات بر کالاها و خدمات جمعاً به مبلغ ۹۶۲۵۴ میلیارد ریال در زمره مالیات‌های غیرمستقیم (معادل ۳۲/۸ درصد) از مجموع درآمدهای عمومی مالیاتی هستند. از مجموع مبلغ ۵۲۷۰۰۹ میلیارد ریال درآمدهای مالیاتی برحسب درآمدهای عمومی ملی و استانی به شرح زیر است:

(ارقام به میلیارد ریال)

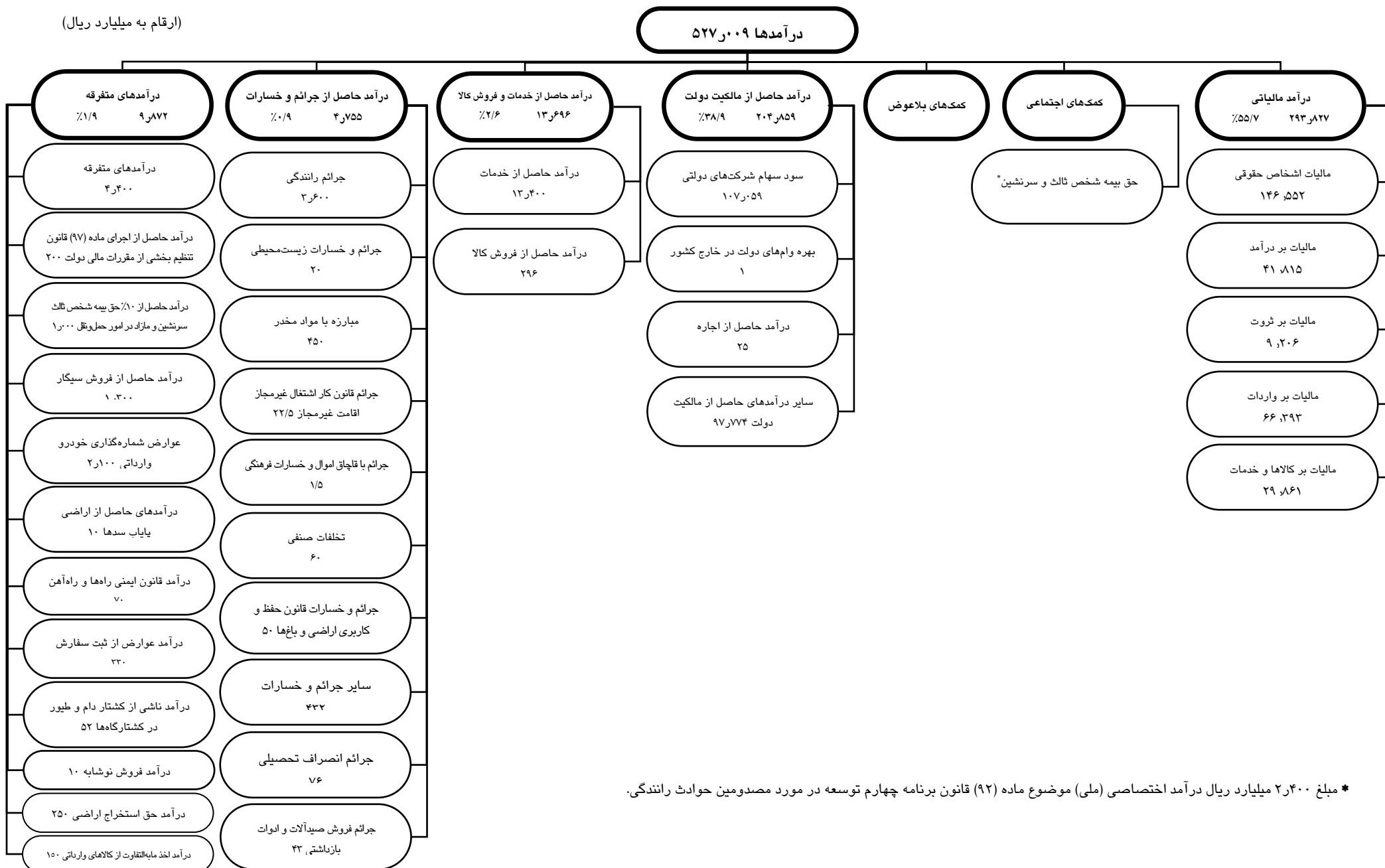
جدول ۷. درآمد مالیاتی برحسب ملی و استانی

شرح	لایحه سال ۱۳۸۸			قانون سال ۱۳۸۷		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع
درآمدهای مالیاتی	۴۱۲۱۷۵	۱۱۴۸۳۴	۵۲۷۰۰۹	۱۲۵۷۴۵	۸۱۴۱۰	۲۱۷۱۵۵
درصد	۷۸/۲	۲۱/۸	۱۰۰	۶۲/۵	۳۷/۵	۱۰۰

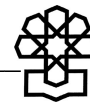

نمودار ۳. اجزای درآمدهای عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

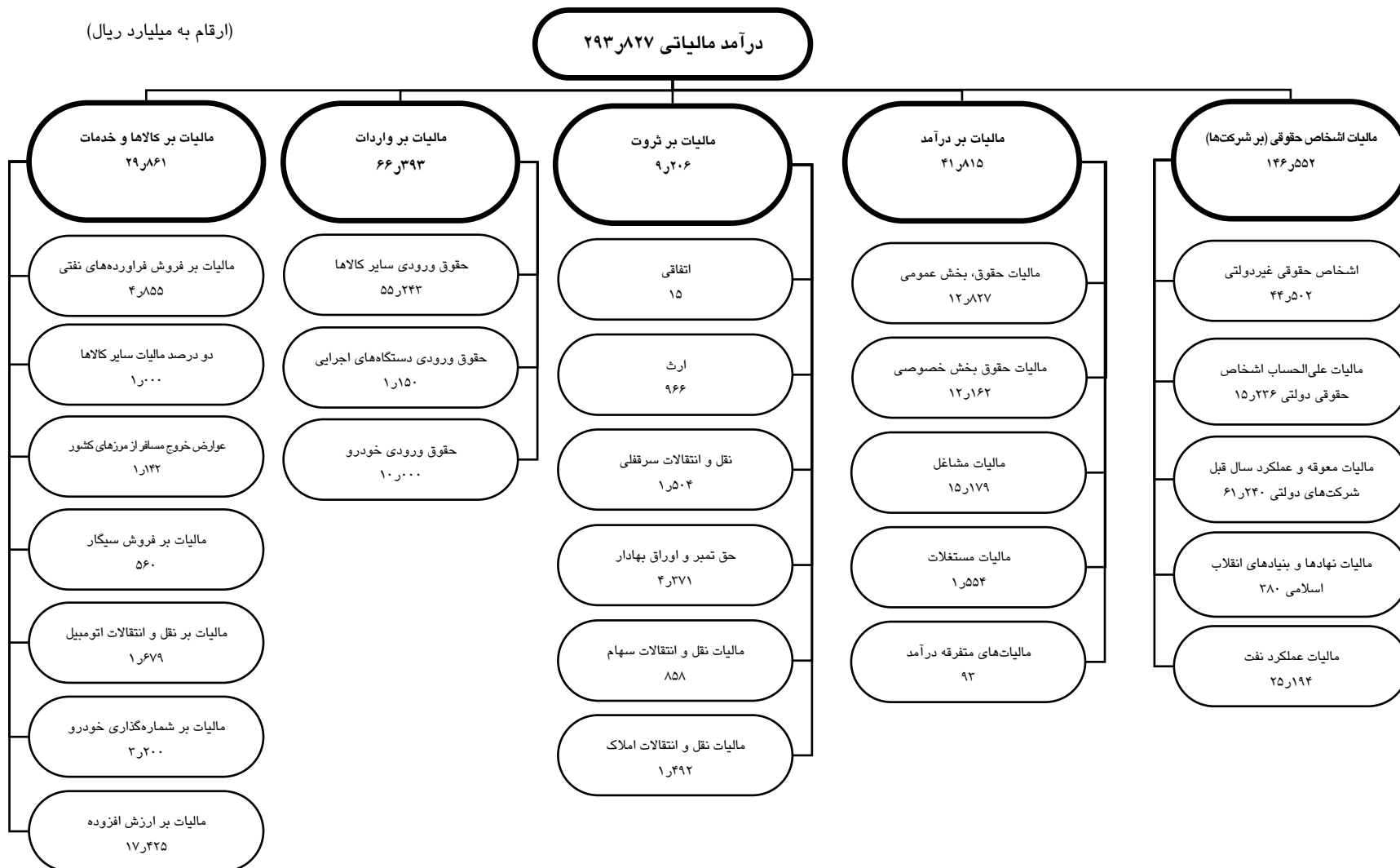

* مبلغ ۲,۴۰۰ میلیارد ریال درآمد اختصاصی (ملی) موضوع ماده (۹۲) قانون برنامه چهارم توسعه در مورد مصدومین حوادث رانندگی.

نمودار ۴. درآمدهای مالیاتی و اجزای آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

بخش دوم - دریافت کمک‌های اجتماعی

این بخش شامل یک بند با عنوان «حق بیمه» شخص ثالث، سرنشین و مازاد موضوع (ماده ۹۲) قانون برنامه چهارم توسعه) می‌باشد که مبلغ ۲۴۰۰ میلیارد ریال به‌صورت درآمد اختصاصی (ملی) برآورده شده است که در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد تا به درمان مصدومین حوادث رانندگی اختصاص داده شود.

بخش سوم - درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

این درآمدها شامل چهار بند است:

جدول ۸. درآمد حاصل از مالکیت دولت (ارقام به میلیارد ریال)

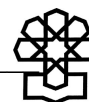
درصد رشد	قانون ۱۳۸۷		لایحه ۱۳۸۸		عنوان
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۱۷/۶	۹۳/۳	۹۱,۰۶۷	۵۲/۳	۱۰۷,۰۵۹	بند اول - سود سهام شرکت‌های دولتی
(۲۷/۴)	(۶۴/۵)	(۵۸,۷۲۱)	(۲۰/۸)	(۴۲,۵۵۵)	(سود سهام دولت از ارزش نفت خام تولیدی - شرکت ملی نفت ایران) ۴۰ درصد سود ویژه
۳۷/۴	(۳۲/۲)	(۲۹,۳۴۶)	(۱۹/۷)	(۴۰,۳۱۰)	(۴۰ درصد سود سهام شرکت‌های دولتی از سود ویژه)
—	—	—	(۱۲/۸)	(۲۴,۱۹۴)	مازاد سود سهام شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۸۷
—	(۲/۳)	(۲,۰۰۰)	—	—	(سود تکلیفی شرکت سهامی ارتباطات سیار)
—	—	۱	—	۱	بند دوم - بهره وام‌های دولت
—	۰/۱	۲۲	—	۲۵	بند سوم - درآمد حاصل از اجاره
۱۴۱۲/۸	۶/۶	۶,۴۶۳	۴۷/۷	۹۷,۷۷۴	بند چهارم - سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۱۱۰	۱۰۰	۹۷,۵۵۳	۱۰۰	۲۰۴,۸۵۹	جمع

بند اول - سود سهام دولت در شرکت‌های دولتی

سود سهام دولت در شرکت‌های دولتی معادل مبلغ ۱۰۷,۰۵۹ میلیارد ریال معادل ۵۲/۳ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از مالکیت دولت است که حدود ۱۷/۶ درصد نسبت به سال قبل افزایش دارد.

- سود علی‌الحساب سهم دولت از ارزش نفت خام تولیدی به مبلغ ۴۲,۵۵۵ میلیارد ریال است که ۲۰/۸ درصد از مجموع درآمد حاصل از مالکیت دولت را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل (۲۷/۴) درصد کاهش دارد. این درآمد کلاً درآمد عمومی ملی است.

- شایان ذکر است افزایش سود سهام دولت از ۴۰ درصد سود ویژه شرکت‌های دولتی

نسبت به سال قبل ۳۷/۴ درصد افزایش دارد و سبب کاهش منابع مالی در سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی گردیده است و به ناچار شرکت‌های دولتی متوسل به وام و تسهیلات داخلی گردیده‌اند.

بند دوم - بهره وام‌های دولت

این درآمد ناشی از سرمایه‌گذاری دولت در خارج از کشور بوده است؛ لذا سود آن به صورت ارز به خزانه دولت واریز می‌شود. این مبلغ در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸، حدود مبلغ ۶۵۷ میلیون ریال برآورد شده است که نسبت به سال قبل (۵/۵) درصد کاهش دارد و در زمره درآمدهای عمومی ملی است.

(مبلغ به میلیارد ریال)

درصد رشد	سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۸
(۵/۵) درصد	۶۹۵	۶۵۷

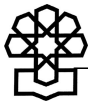
بند سوم - درآمد حاصل از اجاره

این درآمد شامل واگذاری و اجاره اماکن و اموال منقول و غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی است. البته به استثنای وزارت آموزش و پرورش که به صورت درآمد اختصاصی استانی به مبلغ ۶۵ میلیارد ریال برای آن پیش‌بینی شده است. برای کلیه دستگاه‌های اجرایی مانند ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، ستاد مشترک ارتش (بابت اجاره هواپیما، هلیکوپتر و شناور)، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (بابت اجاره واحدهای اقامتی و پذیرایی، کاروانسراها و خانه‌های قدیمی) و اجاره اموال منقول و غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی جمعاً به مبلغ ۲۵/۱ میلیارد ریال برآورد شده است. سهم این وصولی در مجموع درآمدهای حاصل از مالکیت دولت ناچیز و معادل ۰/۰۱ درصد است؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۱۴ درصد افزایش دارد. از مجموع این درآمد مبلغ ۱۶/۹ میلیارد ریال آن درآمد عمومی ملی و مبلغ ۸/۲ میلیارد ریال آن درآمد استانی است.

(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۹. درآمد حاصل از اجاره برحسب ملی و استانی

درصد رشد	قانون ۱۳۸۷			لایحه ۱۳۸۸			عنوان
	جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی	
۱۴	۲۲	۶	۱۶	۲۵/۱	۸/۲	۱۶/۹	درآمد حاصل از اجاره

بند چهارم - سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

این درآمد در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۹۷۷۷۴ میلیارد ریال برآورد شده است که مربوط به حق بهره‌برداری از شن و ماسه و خاک رس معمولی ناشی از بقایای سیلاب‌ها متعلق به فرمانداری‌ها و شهرداری‌ها و همچنین درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات به‌عنوان حق امتیاز شبکه توسط سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی وصول می‌شود. نیم درصد درآمد مشمول مالیات بانک‌های کشور بابت تهیه مسکن افراد کم‌درآمد و درآمد حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها و درآمد حاصل از بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن و فعالیت اپراتورهای جدید در بخش مخابرات را تشکیل می‌دهد که مستلزم مصوبات قانونی در اخذ وصول است.

سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت معادل ۱۴۱۲/۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. این افزایش مبلغ ۸۵۰۰۰ میلیارد ریال مربوط به هدفمند کردن یارانه است که قاعدتاً تا تصویب قانونی آن نباید در درآمدهای عمومی منظور گردد زیرا از محل منابع در دستگاه‌های اجرایی به‌صورت اعتبارات هزینه‌ای ظاهر می‌گردد. توجه خواهند داشت طبق ماده (۳۷) قانون محاسبات عمومی منظور کردن درآمد در بودجه کل کشور مجوزی برای وصول از اشخاص تلقی نمی‌گردد و در هر مورد مستلزم وجود قانون است.

جدول ۱۰. سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷			لایحه سال ۱۳۸۸			شرح
	جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی	
۱۴۱۲/۸	۶۳۴۳	۱۴۰	۶۳۲۳	۹۷۷۷۴	۱۴۰	۹۷۶۳۴	سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
	۱۰۰	۲/۲	۹۷/۸	۱۰۰	۰/۲	۹۹/۸	درصد

بخش چهارم - درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا

این درآمد از دو بند به‌شرح جدول زیر تشکیل شده است:

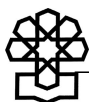

جدول ۱۱. درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷				لایحه سال ۱۳۸۸				عنوان
	سهم از کل	جمع	استانی	ملی	سهم از کل	جمع	استانی	ملی	
۲۰/۵	۹۴/۶	۱۱,۱۱۹	۴,۸۲۱	۶,۲۹۸	۹۷/۸	۱۳,۴۰۰	۵,۸۶۵	۷,۵۳۵	درآمد حاصل از خدمات
—	—	۱۰۰	۴۳/۴	۵۶/۶	—	۱۰۰	۴۳/۸	۵۶/۲	درصد
(۵۳/۲)	۵/۴	۶۳۳	۵۳	۵۸۰	۲/۲	۲۹۶	۶۲	۲۳۴	درآمد حاصل از فروش کالا
—	—	۱۰۰	۸/۴	۹۱/۶	—	۱۰۰	۲۱	۷۹	درصد
۱۶/۵	۱۰۰	۱۱,۷۵۲	۴,۸۷۴	۶,۸۷۸	۱۰۰	۱۳,۶۹۶	۵,۹۲۷	۷,۷۶۹	جمع
—	—	۱۰۰	۴۱/۵	۵۸/۵	—	۱۰۰	۴۳/۳	۵۶/۷	درصد

بند اول - درآمد حاصل از خدمات

دولت در برابر ارائه خدمات، هزینه آن را طبق قانون دریافت می‌کند. از این خدمات مبلغ ۷۵۳۵ میلیارد ریال معادل ۵۶/۲ درصد درآمد عمومی ملی و مبلغ ۵۸۶۵ میلیارد ریال معادل ۴۳/۸ درصد درآمد استانی است و نسبت به سال قبل ۲۰/۵ درصد رشد دارد که به شرح زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۲. درآمدهای حاصل از خدمات (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه سال ۱۳۸۸	سهم از کل	قانون سال ۱۳۸۷	سهم از کل	درصد رشد
خدمات قضایی	۳۲۴۰	۲۵/۵	۲۶۲۰	۲۲/۶	۳۰/۵
خدمات انتظامی	۴۰۰	۳	۲۷۰	۲/۴	۴۸/۱
خدمات آموزشی و فرهنگی	۸۲۵	۶/۲	۷۸۹	۷/۱	۴/۶
خدمات بهداشتی - درمانی	۶۵	۰/۵	۳۳	۰/۳	۹۷
خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی	۱۲۴۴	۹/۳	۶۳۸	۵/۷	۹۴/۷
خدمات مخابراتی و فرکانس رادیویی	۶۱۹	۴/۶	۴۰۰	۳/۶	۵۴/۷
خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۳۰	۰/۲	۳۰	۰/۳	—
خدمات آزمایشگاهی	۱۰۵	۰/۸	۱۶۰	۱/۴	(۳۴/۴)
خدمات کنسولی	۸۵۰	۶/۳	۸۵۰	۷/۶	—
خدمات ثبتی	۲۴۸۱	۱۸/۵	۲۳۸۰	۲۱/۴	۴/۲
خدمات گمرکی	۲۵۰	۱/۹	۲۵۰	۲/۳	—
خدمات آزمایش استاندارد و کمک‌های ناوبری و پروانه بهره‌برداری هوایی	۳۵	۰/۲	۳۰	۰/۳	۱۶/۷
درآمد حاصل از صدور و تمدید گذرنامه	۱۰۱۰۰	۸/۲	۸۸۰	۷/۹	۲۵
درآمد حاصل از واگذاری و تعویض پلاک خودرو	۱۰۰۰۰	۷/۵	۹۸۰	۸/۸	۲
خدمات و اجازه استفاده از بازارچه‌های مرزی	۴۰	۰/۳	۴۵	۰/۴	(۱۱/۱)
درآمدهای صدور کارت ملی	۷۰	۰/۵	۲۰	۰/۲	۲۵۰
درآمد حاصل از خدمات شهری*	۵۰	۰/۴	۲۵	۰/۲	۱۰۰
درآمد حاصل از سایر خدمات	۸۱۴	۶/۱	۷۱۷	۶/۵	۱۳/۵
صدور کارت المثنی پایان خدمت و معافیت	۱	—	۲	—	(۵۰)
درآمد حاصل از ثبت بین‌المللی مالکیت صنعتی	۳	—	—	—	—
جمع	۱۳۲۴۰۰	۱۰۰	۱۱۱۱۹	۱۰۰	۲۰/۵

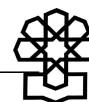
* ماده (۹۹) قانون شهرداری‌ها.

جدول ۱۳. درآمد حاصل از خدمات برحسب ملی و استانی (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه ۱۳۸۸			قانون ۱۳۸۷		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع
درآمد حاصل از خدمات	۷۵۳۵	۵۸۶۵	۱۳۴۰۰	۶۲۹۹	۴۸۲۰	۱۱۱۱۹
درصد	۵۶/۲	۴۳/۸	۱۰۰	۵۶/۷	۴۳/۳	۱۰۰

• درآمد حاصل از خدمات قضایی

دادگستری جمهوری اسلامی ایران نیز تحت عنوان خدمات قضایی مبالغی را به استناد قانون وصول می‌کند. از مجموع درآمد خدمات قضایی مبلغ ۳۲۶۰ میلیارد ریال معادل ۹۵/۳ درصد (ملی)

و مبلغ ۱۶۰ میلیارد ریال معادل ۴/۷ درصد (استانی) است و نسبت به سال قبل ۳۰/۵ درصد افزایش دارد. (جداول ۱۲ و ۱۴).

سازمان پزشکی قانونی (درآمد استانی) و سازمان قضایی نیروهای مسلح و دیوان محاسبات کشور به موجب ماده (۷۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت وصول می‌گردد که در مجموع ۲۵/۵ درصد درآمدهای حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد. مجوز اخذ وصول مربوط به قوانین سال‌های قبل است و در سال ۱۳۸۸ اخذ وصول آنها با درج ضوابط وصول در متن لایحه مجوزی برای اخذ آن محسوب نمی‌گردد و مستلزم مجوز قانونی است. بند «۹» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور بر اخذ مجوز قانونی برای دولت تکلیف گردیده است.

جدول ۱۴. درآمد حاصل از خدمات قضایی (ارقام به میلیارد ریال)

قانون سال ۱۳۸۷			لایحه سال ۱۳۸۸			شرح
جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی	
۲۶۲۰	۱۳۰	۲۴۹۰	۳۴۲۰	۱۶۰	۳۲۶۰	سایر درآمدهای حاصل از خدمات قضایی
۱۰۰	۵	۹۵	۱۰۰	۴/۷	۹۵/۳	درصد

• درآمد حاصل از خدمات انتظامی

این درآمد شامل جواز اقامت و گواهینامه رانندگی، انگشت‌نگاری، معاینه فنی خودرو، معاینات چشم‌پزشکی، معافیت‌های سه و پنج‌ساله، معافیت دائم مشمولان وظیفه، پروانه گذر مرزی، انتقال خودرو از محل ممنوعه و صدور و تعویض دفترچه مدت کار و بازرسی سرعت اتوبوس‌های مسافربری است؛ که توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به مبلغ ۴۰۰ میلیارد ریال وصول می‌شود که معادل ۳ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و کلاً به صورت درآمد استانی است.

درآمد خدمات انتظامی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۴۸/۱ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• خدمات آموزشی و فرهنگی

این درآمد عموماً توسط مراکز آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش و آموزش کشور) در برگزاری آزمون ورودی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی وصول می‌شود که کلاً درآمد اختصاصی استانی است. واحدهای وابسته، وزارت کار و امور اجتماعی برای آموزش متقاضیان پروانه کار، سازمان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور و سایر دستگاه‌های اجرایی فرهنگی کشور حسب مورد مبالغی را به موجب قانون دریافت

می‌نمایند سهم آن در مجموع درآمدهای حاصل از خدمات ۶/۲ درصد است و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۴/۶ درصد افزایش دارد. از مجموع درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی مبلغ ۷۷۲ میلیارد ریال معادل ۹۳/۶ درصد ملی و مبلغ ۵۳ میلیارد ریال معادل ۶/۴ درصد استانی است (جداول ۱۲ و ۱۵). شایان ذکر است که سهم عمده درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی به مبلغ ۹۵۳۲ میلیارد ریال معادل ۹۲ درصد به صورت درآمد اختصاصی است که مربوط به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی است.

جدول ۱۵. درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع
درآمدهای حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۷۷۲	۵۳	۸۲۵	۸۰۸۶۳	۶۶۹	۹۰۵۳۲	۸۲۵	۹۰۵۳۲	۱۰۰۳۵۷
درصد	۹۳/۶	۶/۴	۱۰۰	۹۳	۷	۱۰۰	۸	۹۲	۱۰۰

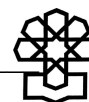
• خدمات بهداشتی - درمانی

این درآمد عموماً توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (با عنوان حق آزمایش فراورده‌های دارویی، غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و صدور پروانه ساخت، صدور تأسیس آزمایشگاه، بیمارستان و مراکز درمانی و کارخانجات داروسازی) و دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات درمانی و نیروی انتظامی (بابت معاینه پزشکی مشمولان)، وزارت کار و امور اجتماعی (بابت آموزش ایمنی و حفاظت کار) و سایر دستگاه‌های اجرایی حسب مورد به موجب قانون وصول می‌شود و سهم خدمات بهداشتی - درمانی نیم درصد از مجموع درآمدهای حاصل از خدمات است و در مجموع نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۹۷ درصد افزایش دارد.

از مجموع درآمد عمومی خدمات بهداشتی - مبلغ ۴۱ میلیارد ریال معادل ۶۳ درصد ملی و مبلغ ۲۴ میلیارد ریال معادل ۳۷ درصد استانی است. سهم عمده این درآمد به مبلغ ۲۴۰۲۲۰ میلیارد ریال معادل ۹۹/۷ درصد به صورت درآمد اختصاصی است (جداول ۱۲ و ۱۶).

جدول ۱۶. درآمد حاصل از خدمات بهداشتی درمانی (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع
درآمدهای حاصل از خدمات بهداشتی درمانی	۴۱	۲۴	۶۵	۲۳۰۷۰۴	۵۱۶	۲۴۰۲۲۰	۶۵	۲۴۰۲۲۰	۲۴۰۲۸۵
درصد	۶۳	۳۷	۱۰۰	۹۷/۹	۲/۱	۱۰۰	۰/۳	۹۹/۷	۱۰۰

این درآمدها عموماً درآمد حاکمیتی است و باید به عنوان درآمد عمومی ملی به خزانه واریز گردند.

• خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی

این درآمد شامل ورود و خروج شناورهای صیادی توسط سازمان شیلات ایران، صدور موافقت‌های اصولی، بررسی طرح‌های فنی و تکنولوژی توسط وزارت صنایع و معادن، درآمد خدمات آزمایشگاهی توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، صدور پروانه چرای دام توسط سازمان جنگل‌ها و مراتع آبخیزداری و صدور مجوز برداشت آب توسط وزارت نیرو است. سهم این درآمد در مجموع درآمد حاصل از خدمات معادل ۹/۳ درصد و حدود ۹۴/۷ درصد نسبت به سال ۱۳۸۷ افزایش داشته است.

از مجموع مبلغ ۱۲۴۲ میلیارد ریال درآمد خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی، مبلغ ۱۲۲ میلیارد ریال معادل ۹/۸ درصد ملی و مبلغ ۱۱۲۰ میلیارد ریال معادل ۹۰/۲ درصد استانی است و کلاً درآمد عمومی می‌باشد. سهم درآمد اختصاصی (ملی) مبلغ ۲۰۴ میلیارد ریال است که مربوط به سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی است (جدول ۱۲ و ۱۷).

جدول ۱۷. درآمد خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل	
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی
خدمات کشاورزی و صنعتی و معدنی	۱۲۲	۱۱۲۰	۱۲۴۲	۲۰۴	—	۲۰۴	۱۲۴۲	۲۰۴
درصد	۹/۸	۹۰/۲	۱۰۰	۱۰۰	—	۱۰۰	۸۵/۹	۴/۱

• خدمات مخابراتی و حق استفاده از فرکانس رادیویی

این درآمد شامل حق استفاده از دستگاه‌های بی‌سیم اختصاصی است که توسط «سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی» وصول و به خزانه دولت واریز می‌شود و کلاً به صورت درآمد عمومی ملی است. پیش‌بینی درآمد خدمات مخابراتی به مبلغ ۶۱۹ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است.

سهم خدمات مخابراتی در مجموع درآمد حاصل از خدمات ۴/۶ درصد است و رشد آن نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۵۴/۷ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• خدمات پژوهشی و تحقیقاتی

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۳۰ میلیارد ریال به صورت درآمد عمومی (ملی) برآورد شده است. این رقم حدود ۰/۲ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷

افزایش ندارد. سهم عمده این درآمد به مبلغ ۱۸۱۷۷ میلیارد ریال به صورت درآمد اختصاصی (ملی) است که توسط فرهنگستان‌ها و پژوهشکده‌های تحقیقاتی وصول می‌گردد (جدول ۱۲).

• خدمات آزمایشگاهی

این درآمد در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۱۰۵ میلیارد ریال برآورد شده است که حدود ۰/۸ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۳۴/۴) درصد کاهش دارد (جداول ۱۲ و ۱۸).

از مجموع درآمد خدمات آزمایشگاهی مبلغ ۶۵ میلیارد ریال معادل ۶۱/۹ درصد ملی و مبلغ ۴۰ میلیارد ریال معادل ۳۸/۱ درصد استانی است. سهم درآمد اختصاصی (ملی) مبلغ ۳۳/۵ میلیارد ریال مربوط به مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن (کمک) است (جدول ۱۲).

جدول ۱۸. درآمد خدمات آزمایشگاهی (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل	
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	اختصاصی	جمع
خدمات آزمایشگاهی	۶۵	۴۰	۱۰۵	۳۳/۵	—	۳۳/۵	۳۳/۵	۱۳۸/۵
درصد	۶۱/۹	۳۸/۱	۱۰۰	۱۰۰	—	۱۰۰	۲۴/۲	۱۰۰

• خدمات کنسولی

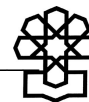
این درآمد در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۸۵۰ میلیارد ریال برآورد شده است و حدود ۶/۳ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را شامل می‌گردد و معادل سال ۱۳۸۷ می‌باشد و کلاً به صورت درآمد عمومی ملی است که توسط وزارت امور خارجه وصول می‌گردد (جدول ۱۲).

• درآمد خدمات ثبتی

در لایحه سال ۱۳۸۸ این درآمد توسط سازمان ثبت احوال کشور و سازمان ثبت اسناد کشور و املاک کشور به مبلغ ۲۴۸۱ میلیارد ریال وصول می‌گردد و کلاً درآمد استانی است. جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران نیز مبلغ ۱۶۰۰ میلیارد ریال به صورت درآمد اختصاصی (ملی) از این درآمد را وصول می‌نماید. این درآمد ۱۸/۵ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد که نسبت به بودجه سال ۱۳۸۷ حدود ۴/۲ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از خدمات گمرکی

این درآمد در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال برآورد شده است که حدود ۱/۹ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد که نسبت به سال ۱۳۸۷ تغییری ندارد و کلاً درآمد استانی می‌باشد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از صدور و تمدید گذرنامه

در لایحه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۱۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است که ۸/۲ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و کلاً درآمد استانی است و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۲۵ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از واگذاری و تعویض پلاک خودرو و موتورسیکلت

در لایحه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است که ۷/۵ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و کلاً درآمد عمومی ملی است که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از خدمات و اجازه استفاده از بازارچه‌های مرزی

در لایحه سال ۱۳۸۸ این درآمد توسط استانداری‌ها به نام وزارت کشور به مبلغ ۴۰ میلیارد ریال وصول می‌گردد که معادل ۰/۳ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و کلاً درآمد استانی است و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۱۱/۱) درصد کاهش دارد (جدول ۱۲).

• درآمدهای صدور کارت ملی

در لایحه سال ۱۳۸۸ این درآمد منحصراً توسط سازمان ثبت احوال کشور به مبلغ ۷۰ میلیارد ریال وصول می‌گردد و کلاً درآمد عمومی ملی است و حدود نیم درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۵۰ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از خدمات شهری

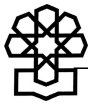
این درآمد براساس ماده (۹۹) قانون شهرداری‌ها در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۵۰ میلیارد ریال منظور شده است و کلاً درآمد عمومی استانی است و حدود ۰/۴ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل ۱۰۰ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از انجام آزمایش استاندارد دستگاه‌های کمک ناوبری

این درآمد در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۳۵ میلیارد ریال برآورد شده که شامل آزمایش استاندارد و صدور گواهی‌نامه و اجازه‌نامه و پروانه بهره‌برداری هوایی در داخل و خارج کشور می‌باشد. اخذ این درآمد مستلزم مجوز قانونی از مجلس است. مبلغ وصولی از این درآمد کلاً به‌عنوان درآمد عمومی (ملی) منظور می‌گردد. این درآمد حدود ۰/۲ درصد از مجموع درآمد حاصل از خدمات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل ۱۶/۷ درصد افزایش دارد (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از صدور کارت المثنی پایان خدمت و معافیت

این درآمد در لایحه سال ۱۳۸۸ به مبلغ یک میلیارد ریال برآورد شده و کلاً درآمد عمومی ملی است. اخذ این درآمد مستلزم مجوز قانونی از مجلس است (جدول ۱۲).

• درآمد حاصل از هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای

این درآمد به مبلغ ۶۴/۶ میلیارد ریال به صورت درآمد اختصاصی استانی در لایحه سال ۱۳۸۸ منظور شده است و توسط هنرستان‌های وزارت آموزش و پرورش براساس قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش وصول می‌گردد.

• درآمد حاصل از بند «۳» ماده (۱۳) و مواد (۱۶) و (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش مبلغ ۵۱۲ میلیارد ریال به صورت درآمد اختصاصی استانی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ منظور شده است.

• درآمد حاصل از سایر خدمات

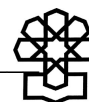
این درآمد شامل، حق نظارت توسط سازمان نقشه‌برداری کشور، صدور و تمدید پروانه کار توسط وزارت کار و امور اجتماعی، ارائه خدمات پروازی توسط سازمان هواشناسی کشور، درآمد حاصل از خدمات آماده‌سازی زمین و صدور پروانه اشتغال نظام مهندسی کشور توسط وزارت مسکن و شهرسازی، درآمد حاصل از پرتونگاری توسط سازمان انرژی اتمی ایران، ورودیه موزه‌ها و ابنیه تاریخی توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور، صدور و تمدید کارت بازرگانی توسط وزارت بازرگانی، صدور و تمدید کارت شناسایی اتباع خارجی توسط وزارت کشور، صدور و تمدید پروانه کار مهدکودک‌ها و مراکز توانبخشی توسط سازمان بهزیستی کشور، حق دریافت عوارض آزاد راه‌های کشور توسط وزارت راه و ترابری و سایر خدماتی که قابل طبقه‌بندی در قالب عناوین درآمدهای حاصل خدمات نیستند، می‌باشد. سهم درآمدهای حاصل از سایر خدمات حدود ۶/۱ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از خدمات است و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۱۳/۵ درصد افزایش دارد. جدول زیر سهم اعتبارات سایر خدمات عمومی و اختصاصی را برحسب اعتبارات ملی و استانی نشان می‌دهد (جدول ۱۲ و ۱۹).

جدول ۱۹. درآمد حاصل از سایر خدمات (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع
درآمدهای حاصل از سایر خدمات	۶۶۷	۱۴۷	۸۱۴	۵۰۴	۳۰	۵۳۴	۸۱۴	۵۳۴	۱۳۴۸
درصد	۸۱/۹	۱۸/۱	۱۰۰	۹۴/۴	۵/۶	۱۰۰	۶۰/۴	۳۹/۶	۱۰۰

• درآمد حاصل از ثبت بین‌المللی مالکیت صنعتی

این درآمد در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۳ میلیارد ریال برآورد شده است و به صورت درآمد عمومی (ملی) است در هر حال اخذ آن مستلزم قانون وصول آن است.

• درآمد حاصل از تبدیل اسناد به میکروفیلم

این درآمد در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ به مبلغ ۸ میلیارد ریال برآورد شده است و به صورت درآمد اختصاصی (ملی) است در هر حال اخذ درآمدهای اختصاصی مستلزم قانون وصول آن و مجوز قانونی هزینه از محل این درآمد است.

بند دوم - درآمد حاصل از فروش کالا

دستگاه‌های دولتی که اعمال حاکمیت دولت را به عهده دارند اصولاً فروشنده کالا نیستند و این وظیفه به عهده شرکت‌های دولتی است؛ که اعمال تصدی دولت را عهده‌دار هستند. لکن بنا بر ضرورت مسئولیت فروش آنها توسط قانون‌گذار برعهده دستگاه‌های حاکمیتی دولت گذاشته شده است که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۵۳/۲) درصد کاهش دارد.

جدول ۲۰. درآمد حاصل از فروش کالا (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون ۱۳۸۷				لایحه ۱۳۸۸				عنوان
	سهم از کل	جمع	استانی	ملی	سهم از کل	جمع	استانی	ملی	
۷/۷	۲	۱۳	۱۳	—	۴/۷	۱۴	۱۴	—	فروش کالاهای کشاورزی
۸۶/۴	۳/۵	۲۲	—	۲۲	۱۳/۸	۴۱	۱	۴۰	درآمد چاپ و توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها
(۷۰/۶)	۳۳/۸	۲۱۴	—	۲۱۴	۲۱/۳	۶۳	—	۶۳	اخذ هزینه‌های تهیه و توزیع کالا برگ
(۳۸/۱)	۳/۳	۲۱	۱	۲۰	۴/۴	۱۳	۲	۱۱	عواید داخل پادگان‌ها
(۳/۹)	۵۱	۳۲۳	۴۰	۲۸۳	۴۹	۱۴۵	۴۵	۱۰۰	درآمد فروش سایر کالاها
(۵۰)	۶/۴	۴۰	—	۴۰	۶/۸	۲۰	—	۲۰	درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی
(۵۳/۲)	۱۰۰	۶۳۳	۵۴	۵۷۹	۱۰۰	۲۹۶	۶۲	۲۳۴	جمع
—	—	۱۰۰	۸/۵	۹۱/۵	—	۱۰۰	۲۰/۱	۷۹/۱	درصد

• فروش کالاهای کشاورزی

فروش محصولات کشاورزی و دامپروری توسط وزارت جهاد کشاورزی و مزارع نمونه ستاد مشترک ارتش در این بند قرار دارند. سهم آن از مجموع درآمدهای حاصل از فروش کالا ۴/۷ درصد است؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۷/۷ درصد افزایش دارد. این درآمد کلاً درآمد عمومی استانی است و به مبلغ ۱۴ میلیارد ریال در لایحه ۱۳۸۸ برآورد شده است (جدول ۲۰).

• فروش کالاهای صنعتی

فروش واکسن و سرم‌های دامی، واکسن‌های پزشکی توسط مؤسسه سرم‌سازی رازی، فروش سرم و واکسن و خدمات آزمایشگاهی توسط انستیتو پاستور ایران، فروش فراورده‌های خون و خدمات آزمایشگاهی توسط سازمان انتقال خون ایران، کالاهای تولیدی در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای بوده است که در سال ۱۳۸۵ و ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ درآمدی به‌عنوان درآمد عمومی برای آنها پیش‌بینی نشده است.

• درآمد چاپ و توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها

فروش نشریات مانند نقشه و فیلم توسط سازمان نقشه‌برداری کشور، فروش نشریات مرکز آمار ایران، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و فروش نشریات و برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های سایر دستگاه‌های اجرایی است.

سهم آن در مجموع درآمدهای فروش کالا ۱۳/۸ درصد است که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۸۶/۴ درصد افزایش دارد. فروش نشریات به‌صورت درآمدهای اختصاصی (ملی) به مبلغ ۵۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است.

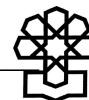
فروش کتب و نشریات به مبلغ ۴۰/۳ میلیارد ریال به‌صورت درآمد عمومی ملی و مبلغ ۱۲۵٫۰ میلیارد ریال به‌صورت درآمد عمومی استانی در لایحه ۱۳۸۸ برآورد شده است که جمعاً مبلغ ۹۳/۴ میلیارد ریال می‌گردد (جدول ۲۰).

• درآمد حاصل از اخذ هزینه‌های مربوط به تهیه و توزیع کالا بزرگ

این درآمد به مبلغ ۶۳ میلیارد ریال توسط واحدهای اجرایی استانی وزارت بازرگانی دریافت می‌شود و کلاً درآمد عمومی ملی می‌باشد. این درآمد بابت هزینه‌های چاپ و هزینه‌های توزیع کالا بزرگ اخذ می‌گردد؛ که معادل ۲۱/۳ درصد از مجموع درآمدهای حاصل از فروش کالا را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۷۰/۶) درصد کاهش دارد (جدول ۲۰).

• عواید داخل پادگان‌ها

این درآمد شامل دستگاه‌های نظامی و انتظامی می‌گردد. در سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۳ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۳۸/۱) درصد کاهش دارد و حدود ۴/۴ درصد از مجموع درآمد حاصل از فروش کالا را تشکیل می‌دهد. از مجموع این درآمدها حدود ۸۴/۶ درصد آن به مبلغ ۱۱ میلیارد ریال به‌صورت درآمد عمومی ملی و حدود ۱۵/۴ درصد آن به مبلغ ۲ میلیارد ریال به‌صورت درآمد عمومی استانی است (جدول ۲۰).

• درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی

مبلغ ۲۰ میلیارد ریال در لایحه ۱۳۸۸ منظور شده و درآمد جدید است و کلاً درآمد عمومی ملی است و وصول آن مستلزم کسب مجوز قانونی از مجلس شورای اسلامی است و نسبت به سال قبل (۵۰) درصد کاهش دارد (جدول ۲۰).

• سایر درآمد حاصل از فروش سایر کالا

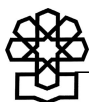
این درآمد در لایحه بودجه ۱۳۸۸ مبلغ ۱۴۵/۳ میلیارد ریال برآورد شده است که ۴۹ درصد از مجموع درآمد حاصل از فروش کالا را تشکیل می‌دهد و نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۷ حدود (۳/۹) درصد کاهش دارد. از مجموع این درآمد معادل ۶۸/۸ درصد درآمد عمومی ملی و ۳۱/۲ درصد آن درآمد استانی است. جدول ۲۱ سهم درآمد عمومی و اختصاصی را برحسب ملی و استانی نشان می‌دهد (جدول ۲۰).

جدول ۲۱. درآمد حاصل از فروش سایر کالاها (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل		
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع
درآمد حاصل از فروش سایر کالاها	۱۰۰	۴۵/۳	۱۴۵/۳	۳/۵	۱۰	۱۳/۵	۱۴۵/۳	۱۳/۵	۱۵۸/۸
درصد	۶۸/۸	۳۱/۲	۱۰۰	۲۵/۹	۷۴/۱	۱۰۰	۹۱/۵	۸/۵	۱۰۰

بخش پنجم - درآمد حاصل از جرائم و خسارات

این درآمدها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۴۷۵۵ میلیارد ریال برآورد شده است؛ که حدود ۰/۹ درصد از مجموع درآمدهای عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۴/۵ درصد افزایش دارد. از این درآمد مبلغ ۱۰۰۸۷ میلیارد ریال به صورت درآمد عمومی ملی معادل ۲۲/۹ درصد و مبلغ ۳۶۶۸ میلیارد ریال به صورت درآمد عمومی استانی معادل ۷۷/۱ درصد است. این درآمد ناشی از تخلفات جامعه است و درآمد خوبی محسوب نمی‌شود (جدول ۲۲ و نمودار ۳).

جدول ۲۲. درآمد حاصل از جرائم و خسارات (ارقام به میلیارد ریال)

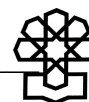
درصد رشد	سهم از کل	قانون ۱۳۸۷		لایحه ۱۳۸۸		عنوان
		سال ۱۳۸۷	سهم از کل	سال ۱۳۸۸	سهم از کل	
۲۸/۶	۶۱/۵	۲۸۰۰	۷۵/۷	۳۶۰۰	۳	درآمد حاصل از جرائم رانندگی
(۲۵)	۱۳/۲	۶۰۰	۹/۵	۴۵۰	۴	درآمد حاصل از مبارزه با مواد مخدر
—	۰/۴	۲۰	۰/۴	۲۰	۵	درآمد حاصل از جرائم و مجازات ورود و اقامت غیرمجاز
۵۰	۰/۲	۱۰	۰/۴	۲۰	۶	درآمد حاصل از جرائم و خسارات زیست‌محیطی
۱۱۴/۳	۰/۶	۲۸	۱/۲۶	۶۰	۷	درآمد حاصل از تخلفات صنفی
۵۳/۶	۰/۸	۳۸	۰/۹۱	۴۳	۸	درآمد حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، ادوات و مواد بازداشتی
۲۷۵	—	۰/۴	۰/۰۳	۱/۵	۹	درآمد حاصل از قاچاق اموال و خسارات فرهنگی
(۸۶/۶)	۱۲/۴	۵۶۵	۱/۶	۷۶	۱۰	درآمد حاصل از جرائم انصراف تحصیلی
(۷۷/۳)	۰/۲	۱۱	۰/۰۵	۲/۵	۱۱	درآمد حاصل از تخلفات قانون کار
(۲۸/۶)	۱/۵	۷۰	۱/۰۵	۵۰	۱۲	درآمد حاصل از جرائم و خسارات ناشی از اجرای قانون اصلاح قانون حفظ و کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها
۵/۲	۹/۱	۴۱۰/۶	۹/۱	۴۲۲	۱۳	درآمد حاصل از سایر جرائم و خسارات
۴/۵	۱۰۰	۴۵۵۳	۱۰۰	۴۷۵۵	۱۴	جمع

جدول ۲۳. درآمد حاصل از جرائم و خسارات برحسب ملی و استانی (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون ۱۳۸۷			لایحه ۱۳۸۸			شرح
	جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی	
۴/۵	۴۵۵۳	۲۸۶۱	۱۶۹۲	۴۷۵۵	۳۶۶۸	۱۰۸۷	درآمد حاصل از جرائم و خسارات
—	۱۰۰	۶۲/۸	۳۷/۲	۱۰۰	۷۷/۱	۲۲/۹	درصد

شرح تفصیلی درآمد حاصل از جرائم و خسارات

در لایحه ۱۳۸۸ درآمد حاصل از جرائم رانندگی در داخل و خارج از شهرها با ۴/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل و همچنین درآمد حاصل از مبارزه با مواد مخدر با (۲۵) درصد کاهش (نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران)، درآمد حاصل از جرائم و مجازات‌های اشتغال و اقامت غیرمجاز (وزارت کشور - ناجا)، درآمد حاصل از خسارات زیست‌محیطی (سازمان حفاظت محیط زیست)، با ۵۰ درصد افزایش، درآمد حاصل از تخلفات صنفی (وزارت بازرگانی) با ۱۱۴/۳ درصد افزایش، درآمد حاصل از جرائم فروش صیدآلات، ادوات و مواد بازداشتی با ۵۳/۶ درصد افزایش (سازمان شیلات ایران)، درآمد حاصل از قاچاق اموال و خسارات فرهنگی با ۲۷۵ درصد افزایش (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری) درآمد حاصل از جرائم و خسارات ناشی از اجرای قانون اصلاح قانون حفظ و کاربری اراضی و باغ‌ها با (۲۸/۶) درصد کاهش، تخلفات بهداشتی (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) و درآمد حاصل از

سایر جرائم و خسارات با ۵/۲ درصد افزایش (وزارت اطلاعات) بابت سوءاستفاده مالی و پورسانت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، سازمان تنظیم و مقررات و ارتباطات رادیویی وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، (سازمان تأمین اجتماعی) درآمد حاصل از انصراف تحصیلی با (۸۶/۶) درصد کاهش و سایر جرائم و خسارات در لایحه بودجه ۱۳۸۸ درج گردیده است که جرائم رانندگی ۷۵/۷ درصد از مجموع درآمد حاصل از جرائم و خسارات را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۸/۶ درصد افزایش در نظر گرفته شده است که به علت عدم پارکینگ در بافت مرکزی شهری سهم عمده آن مربوط به «پارکینگ ممنوع» می‌باشد. افزایش شماره‌گذاری خودروها از یک طرف و افزایش تابلوهای توقف ممنوع و عدم پارکینگ عمومی عامل اصلی افزایش جرائم رانندگی است.

بخش ششم - درآمدهای متفرقه

درآمدهای متفرقه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۹۸۷۲ میلیارد ریال برآورد شده است که ۱/۹ درصد از مجموع درآمدها را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۷/۵ درصد افزایش دارد (جدول ۵ و ۲۵ و نمودار ۲).

از مجموع درآمدهای متفرقه مبلغ ۸۸۲۰ میلیارد ریال درآمد عمومی ملی معادل ۸۹/۳ درصد و مبلغ ۱۶۵۲ میلیارد ریال درآمد عمومی استانی معادل ۱۶/۷ درصد است (جدول ۲۴). از مجموع درآمدهای اختصاصی متفرقه مبلغ ۳۰۶۳۵ میلیارد ریال درآمد عمومی ملی معادل ۹۹/۵ درصد است و درآمدهای اختصاصی متفرقه به مبلغ ۱۵۶ میلیارد ریال معادل ۰/۵ درصد به صورت استانی می‌باشد که (صفحه ۹۱ کتاب اصلی لایحه بودجه سال ۱۳۸۸).

جدول ۲۴. درآمدهای متفرقه برحسب ملی و استانی (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	عمومی			اختصاصی			جمع کل	
	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	عمومی	اختصاصی
درآمدهای متفرقه	۸۸۲۰	۱۶۵۲	۹۸۷۲	۳۰۶۳۵	۱۵۶	۳۰۷۹۱	۹۸۷۲	۳۰۷۹۱
درصد	۸۹/۳	۱۶/۷	۱۰۰	۹۹/۵	۰/۵	۱۰۰	۲۴/۳	۷۵/۷

از مجموع درآمدهای اختصاصی متفرقه (ملی) مبلغ ۲۶۰۰۰ میلیارد ریال معادل ۸۴/۹ درصد مربوط به قراردادهای پیمانکاری ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

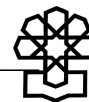
جدول ۲۵. درآمدهای متفرقه برحسب اجزا

درصد رشد		قانون ۱۳۸۷		لایحه ۱۳۸۸		عنوان
درآمد اختصاصی	درآمد عمومی	اختصاصی	عمومی	اختصاصی	عمومی	
(۹۳/۷)	۵۱/۷	۹۳۴۱	۲۹۰۰	۵۸۶	۴۳۴۰۰	درآمدهای متفرقه
۰/۰۷	—	۲۶۰۸۵	—	۲۶۱۰۵	—	درآمد حاصل از قراردادهای پیمانکاری
۱۰	—	۱۰۰۰۰	—	۱۰۱۰۰	—	مازاد درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی
۲۰۰	—	۱۰۰۰۰	—	۳۰۰۰۰	—	مازاد درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌های علوم پزشکی
—	۱۱۰	—	۱۰۰۰۰	—	۲۱۰۰۰	درآمد اخذ عوارض شماره‌گذاری خودروهای وارداتی
—	—	—	۱۰۰۰۰	—	۱۰۰۰۰	درآمد حاصل از اخذ ۱۰ درصد حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکت‌های بیمه تجاری بابت ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی در امر حمل‌ونقل
—	—	—	۷۰	—	۷۰	درآمد حاصل از اجرای قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن
—	۱/۶	—	۱۰۲۸۰	—	۱۰۳۰۰	درآمد حاصل از افزایش ۱۰ درصد قیمت هر نخ سیگار تولید داخل و ۲۰ درصد به قیمت توتون قلیان وارداتی، توتون پیپ و سایر مواد دخانی
—	—	—	۲۰۰	—	۲۰۰	درآمد حاصل از اجرای حکم ماده (۹۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
—	(۹۵)	—	۲۰۰	—	۱۰	درآمد حاصل از اراضی پایاب سدها و قابل توسعه
—	(۹۸/۸)	—	۸۴۰	—	۱۰	درآمد حاصل از افزایش ۱۰ درصد به قیمت نوشابه گازدار قندی تولید داخل و ۱۵ درصد به قیمت نوشابه‌های گازدار قندی وارداتی
—	۶۵	—	۲۰۰	—	۳۳۰	درآمد حاصل از کارمزد ثبت سفارش
—	۴	—	۵۰	—	۵۲	درآمد ناشی از کشتار دام و طیور به کشتارگاه‌ها
—	—	—	—	—	۲۵۰	درآمد حاصل از حق اشتراک اراضی
—	—	—	—	—	۱۵۰	درآمد حاصل از اخذ مابه‌التفاوت از کالاهای وارداتی
(۱۷/۷)	۲۷/۵	۳۷۰۴۲۶	۷۰۷۴۰	۳۰۰۷۹۱	۹۰۸۷۲	جمع

درآمدهای دستگاه برحسب موضوع درآمد

درآمدها در پیوست ۲ لایحه ۱۳۸۸ یک بار به صورت موضوعی - دستگاهی و یک بار دیگر به صورت دستگاهی - موضوعی طبقه‌بندی شده‌اند. در مورد طبقه‌بندی درآمدها به صورت دستگاهی - موضوعی به عناوینی جهت وصول اشاره شده است که با وظایف دستگاه اجرایی هیچ‌گونه ارتباطی ندارد؛ لکن اقلام درآمدی برای آنها پیش‌بینی شده است، مانند:

مرکز آمار ایران، سازمان نقشه‌برداری، نیروی انتظامی، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، سازمان هواشناسی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (صندوق رفاه دانشجویی)، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

(صندوق رفاه دانشجویان)، انستیتو پاستور، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، سازمان حفاظت محیط زیست، مرکز مدیریت آب شهری، سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت بازرگانی، وزارت راه و ترابری، وزارت جهاد کشاورزی.

یک موضوع به صورت تیپ به شرح زیر درج گردیده است:

«درآمد حاصل از فروش سایر خدمات (همچنین شامل دریافت ۱۰۰ هزار ریال صدور کارت بهداشتی همچنین شامل دریافت مبلغ ۱۰۰ هزار ریال بابت صدور کارت بهداشتی محل‌های کسب و مبلغ ۳۰۰٫۰۰۰ ریال بابت آموزش و صدور کارت بهداشتی هر نفر از کارکنان مراکز».

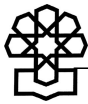
همچنین برای دستگاه‌های سازمان اسناد و کتابخانه ملی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، آموزشکده نقشه‌برداری، وزارت کشور، وزارت امور خارجه، دانشکده امور اقتصادی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، دانشگاه عالی دفاع ملی، وزارت کار و امور اجتماعی، پارک علم و فناوری استان کرمان (پردیس دانش)، دانشگاه قم، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دانشگاه تهران، مجتمع آموزش عالی قم، ابوریحان و دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی کرج و کلیه دانشگاه‌های کشور و دانشگاه‌های علوم پزشکی و بسیاری از دستگاه‌های اجرایی یک موضوع به صورت تیپ به شرح زیر درج گردیده است:

«درآمد حاصل از خدمات آموزشی فرهنگی (همچنین شامل درآمد اختصاصی به اخذ وجوه مربوط به هزینه‌های ثبت‌نام داوطلبان متفرقه امتحانات - آزمون‌های متفرقه و صدور تأییدیه تحصیلی وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های تابعه)».

در حالی که هدف از طبقه‌بندی درآمدها به صورت دستگاهی - موضوعی نوع درآمدی است که دستگاه به موجب قانون کسب می‌نماید و نمی‌تواند به صورت تیپ باشد.

درآمد اختصاصی

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۷۴۸۲۸ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۷ که مبلغ ۷۵۶۳۷ میلیارد ریال می‌باشد معادل (۱/۱) درصد کاهش دارد لکن همه‌ساله از رشد محسوسی برخوردار بوده است. از مجموع درآمدهای اختصاصی مبلغ ۷۱۴۰۷ میلیارد ریال درآمد عمومی ملی معادل ۹۵/۴ درصد و درآمدهای اختصاصی استانی مبلغ ۳۴۲۰ میلیارد ریال معادل ۴/۶ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ منظور شده است. درآمدهای اختصاصی (ملی) شامل مبلغ ۷۱۱۸۷ میلیارد ریال معادل ۹۹/۷ درصد و مبلغ ۲۲۰ میلیارد ریال واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (فروش اموال منقول و غیرمنقول) معادل ۰/۳ درصد و درآمد اختصاصی استانی مبلغ ۲۰۹۶ میلیارد ریال معادل ۶۱/۳ درصد و مبلغ ۱۳۲۴ میلیارد ریال واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

(فروش اموال منقول و غیرمنقول) استانی معادل ۳۰/۷ درصد است.

جدول ۲۶. درآمدهای اختصاصی برحسب ملی و استانی (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون ۱۳۸۷			لایحه ۱۳۸۸			شرح
	جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی	
(۱/۱)	۷۵۶۳۷	۲۰۵۳	۷۳۵۸۴	۷۴۸۲۷	۳۴۲۰	۷۱۴۰۷	درآمدهای اختصاصی
—	۱۰۰	۲/۷	۹۷/۳	۱۰	۴/۶	۹۵/۴	درصد

۲. هزینه‌های عمومی و اجزای آن

الف) طبقه‌بندی و وظیفه‌های هزینه‌ها

در گروه هزینه‌های بودجه، طبقه‌بندی‌های معمول دربردارنده اطلاعات اقتصادی و عملیاتی است؛ که باید محدوده هزینه‌های عملیاتی و نوع هزینه را مشخص کند. در این طبقه‌بندی عملیات دولت در چهار گروه اصلی با عنوان امور عمومی، امور دفاعی و امنیتی، امور اجتماعی و فرهنگی و امور اقتصادی وجود دارد و هریک از امور به تعدادی فصل و هر فصل به برنامه‌های مختلف تقسیم شده است که شامل ۴ امور، ۲۱ فصل و ۵۰۱ برنامه می‌گردند (جدول ۱۹).

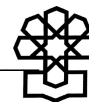
اعتبارات هریک از برنامه‌ها در دو قسمت اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) ارائه می‌شود. اعتبارات هزینه‌ای به‌صورت «فعالیت» اندام تشکیلاتی دستگاه‌های اجرایی را تغذیه می‌نمایند و نتایج آن به‌صورت محصول ارائه می‌گردد.

فعالیت جاری: ظرفیت‌های ایجاد شده توسط دولت را حفظ و نگهداری می‌کنند و موجبات اعمال حاکمیت دولت را میسر می‌سازند. آثار ناشی از فعالیت‌ها به‌صورت محصول یا نتایج عملکرد به جامعه برگردانده می‌شود و مدیریت سیستم مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد و کارایی و اثربخشی عملیات از دیدگاه «هزینه - فایده» ارزیابی می‌گردد.

طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای): ظرفیت جدید ایجاد می‌کند، ظرفیت‌های

موجود را توسعه می‌دهد، به عمر ظرفیت می‌افزاید یا عمر ظرفیت را تثبیت می‌کند.

در جدول (۲۳-۲۷) طبقه‌بندی عملیات دولت نشان می‌دهد در هر بخش (امور عمومی، دفاعی و امنیتی، اجتماعی و فرهنگی یا اقتصادی و در زیرمجموعه‌های آن به‌صورت (فصل) و (برنامه) چه هزینه‌هایی انجام شده است. مثلاً در فصل آموزش، در برنامه آموزش ابتدایی دولت چه مقدار هزینه کرده است که می‌تواند سهمی از آن به‌صورت اعتبارات ملی و بخشی دیگر به‌صورت استانی

می‌باشد^۱ و به صورت اعتبارات هزینه‌ای (جاری) و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) مستقل از یکدیگر عمل می‌کنند. البته اعتبارات دیگری نیز به صورت ردیف‌های متمرکز بودجه یا اعتبارات پیش‌بینی نشده وجود دارند که فاقد برنامه هستند که متأسفانه هر ساله سهم آن افزایش می‌یابد. ردیف‌های متفرقه یکی از آفت‌های مهم بودجه خاصه بودجه‌ریزی عملیاتی محسوب می‌شوند. فصول و برنامه‌های ذیل آن مستلزم بازنگری اساسی است و از برنامه‌ها باید تعاریف جامع ارائه گردد که در شرایط فعلی فاقد شرح عملیات و خدمات می‌باشند و می‌تواند بر یکدیگر سایه افکنند. در هر حال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قالب ۳۹ دستگاه اصلی و مادر مشخص شده است در حالی که ایجاب می‌نماید برنامه‌ها در قالب هریک از دستگاه‌ها ظاهر گردند و از تجمع برنامه‌ها اعتبارات فصل و امور ظاهر می‌شوند و می‌تواند از دیدگاه اقتصادی در برنامه‌ریزی و اهداف دولت و مجلس و انطباق آن با هدف‌های برنامه پنج‌ساله کاربرد مؤثر نظارتی داشته باشد.

جدول ذیل طبقه‌بندی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را برحسب طبقه‌بندی اقتصادی و عملیاتی نشان می‌دهد.

۱. اعتبارات استانی توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در قالب برنامه‌ها و دستگاه‌های استانی مشخص می‌گردد.

ب) طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها

این طبقه‌بندی ترکیب هزینه‌ها را در داخل هر برنامه مشخص می‌کند و در راستای حساب‌های اقتصادی (SNA 93) طبقه‌بندی شده است که متأسفانه در سال‌های اخیر طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها در قالب برنامه‌ها حذف گردیده است.

طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها فعالیت‌های جاری را در قالب اعتبارات هزینه‌ای به هفت فصل تقسیم شده است. لازم به ذکر است که در لایحه ۱۳۸۸ منحصراً خلاصه‌ای از مجموع دستگاه‌ها و ردیف‌ها ذکر شده است. در شرایطی که دستگاه‌های اجرایی فاقد فصول هزینه هستند معلوم نیست جمع انباشته اعتبارات هزینه‌ای یا تملک دارایی‌های سرمایه‌ای چگونه محاسبه شده است؛ لذا ارقام آن بسیار تقریبی می‌باشد. طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها در راستای آزادی عمل مدیران در بودجه‌ریزی عملیاتی در قالب دستگاه‌های اجرایی حذف گردیده است. لکن عملکرد هر برنامه و هر فعالیت و نتایج عملکردها و محصول باید به تفکیک نهاده‌ها در قالب هفت فصل پس از انجام هزینه ضروری است که نشان داده شود به نحوی که هزینه قیمت تمام شده براساس شاخص عملکرد (واحد حجم کار) گزارش گردد. طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها در جهت تهیه حساب‌های اقتصادی است (جدول ۵ و نمودار ۲).

فصل اول - جبران خدمت کارکنان

اعتبارات این فصل به مبلغ ۱۹۲٫۸۶۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که حدود ۳۳/۱ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و رشد آن نسبت به سال ۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد. لکن نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ حدود ۲۰ درصد افزایش دارد. (نمودار ۲ و جدول ۵).

اجزای تشکیل‌دهنده آن شامل حقوق و دستمزد و فوق‌العاده شغل و سایر مزایای مستمر کارکنان شاغل اعم از رسمی و غیررسمی و کارگری است؛ که دارای پست‌های مصوب سازمانی هستند. هزینه‌های رفاهی شامل کمک هزینه عائله‌مندی و حق اولاد و کمک هزینه جنسی می‌شوند.

بیمه‌های اجتماعی (سهم کارفرما) در این قسمت قرار می‌گیرد؛ اما براساس دستورالعمل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، (بخشنامه بودجه) این هزینه در فصل ششم (رفاه اجتماعی) منظور می‌شود.

مبلغ ۱۱۱٫۸۱۶ میلیارد ریال معادل ۵۸ درصد مربوط به حقوق و مزایای مستمر حق عائله‌مندی و اولاد پاداش پایان سال (عیدی) شاغلین و کسورات بازنشستگی و حق بیمه و حق درمان (سهم دولت) کارکنان رسمی و پیمانی می‌باشد.

در اصلاحیه لایحه بودجه ۱۳۸۸ مبلغ ۲۵٫۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای اجرای قانون مدیریت

خدمات کشوری شاغلین در ردیف متفرقه ۵۵۰۰۰۰۰ منظور گردیده است که در مجموع رقم ۱۹۲۸۶۱ میلیارد ریال جبران خدمات کارکنان به مبلغ ۲۲۷۸۶۱ میلیارد ریال افزایش می‌یابد. (ردیف ۲۴ جدول ۹ لایحه صفحه ۱۲۱) همچنین مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال بخشی از اعتبارات هزینه‌ای مندرج در جدول ۵ در بند «۱۲» ماده واحده درج گردیده است که اعتبار آن در ردیف‌های متفرقه قرار ندارد و محل تأمین آن نامشخص می‌باشد. مبلغ ۴۶۰۴۵ میلیارد ریال باقیمانده معادل ۲۳/۹ درصد مربوط به سایر هزینه‌های پرسنلی است که به صورت مستمر نمی‌باشد.

فصل دوم - استفاده از کالاها و خدمات

اعتبارات این فصل مبلغ ۶۵۹۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که حدود ۱۱/۳ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد؛ لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۳۹/۳ درصد افزایش دارد (نمودار ۲ و جدول ۵) که نشان‌دهنده تورم قیمت کالاها و خدمات و افزایش قیمت آن در بخش دولتی می‌باشد.

اجزای تشکیل‌دهنده آن شامل مأموریت و نقل و انتقال کارکنان شاغل، حمل و نقل و ارتباطات، نگهداری و تعمیر دارایی‌های ثابت که ماهیت دارایی را تغییر ندهد؛ چاپ و خرید نشریات، تصویربرداری و آگهی‌ها، هزینه‌های مطالعاتی و تحقیقاتی که مدیریت سیستم را یاری می‌دهد، هزینه‌های قضایی، ثبتی و حقوقی، بانکی، آب و برق و سوخت خودرو و گاز مصرفی، مواد و لوازم مصرف شدنی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها و پذیرایی و حق الزحمه به اشخاص برای خدمات قراردادی و حق عضویت در سازمان‌های بین‌المللی و لوازم و تجهیزات و جنگ افزارهای نظامی است.

فصل سوم - هزینه‌های اموال و دارایی

اعتبارات این فصل مبلغ ۱۰۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که حدود ۰/۲ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد، لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۹۷/۳ افزایش دارد و شامل اجزای زیر است (نمودار ۲ و جدول ۵).

سود و کارمزد وام‌ها و تسهیلات بانکی در دستگاه‌های اجرایی، سود اوراق مشارکت دولتی، اجاره و کرایه ساختمان‌ها و تأسیسات و دارایی‌های ثابت، اجاره ماشین‌آلات و تجهیزات (به استثنای ماشین‌آلات و تجهیزات در طرح‌های عمرانی) که در اختیار دستگاه‌های اجرایی قرار دارند.

فصل چهارم - یارانه

اعتبارات این فصل به مبلغ ۷۰۲۷۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که

حدود ۱۲/۱ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و رشد آن نسبت به سال ۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد، لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل (۶۷/۱) درصد کاهش دارد (نمودار ۲ و جدول ۵).

مابه‌التفاوت قیمت کالاهای اساسی، کود شیمیایی، بذر، سم، داروهای پزشکی و دامی و سایر یارانه‌ها اقلام عمده این نوع هزینه را تشکیل می‌دهد. در صفحه ۱۱۱ لایحه بودجه ۱۳۸۸ در قسمت ۵۲۰۰۰۰ اعتبارات یارانه‌ها به اجزای آن نمایش داده شده است که مبلغ آن ۶۸۴۰۷ میلیارد ریال معادل ۹۷/۳ درصد لحاظ گردیده است و با کمک‌های بلاعوض ترکیب شده است، در هر حال مغایرت وجود دارد.

فصل پنجم - کمک‌های بلاعوض

اعتبارات این فصل مبلغ ۶۳۷۳۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که حدود ۱۰/۹ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷، به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد. لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۱۳۷/۷ درصد افزایش دارد. در اصلاحیه لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۳۵۰۰۰ میلیارد ریال از سقف کمک‌های بلاعوض کسر و به مبلغ ۲۸۷۳۱ میلیارد ریال کاهش یافته است (نمودار ۲ و جدول ۵).

این افزایش مربوط به دستگاه‌های کمک‌بگیر می‌باشد که غالباً قانون تأسیس ندارند و دستگاه‌های مادر به آنها کمک می‌نمایند. در جدول ۱۸ صفحه ۱۵۳ اعتبارات اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع جزء ۴ ردیف ۵۴۰۰۰۰ جدول ۹ بخشی از این کمک‌ها را نشان داده است.

کمک‌های بلاعوض هزینه‌ای است یک‌جانبه و غیراجباری که به صورت نقدی و غیرنقدی یا به صورت جنسی یا خدمات فنی و اجرایی توسط یک واحد دولتی به واحدهای دولتی دیگر یا غیردولتی یا سازمان‌های بین‌المللی یا کشورهای خارجی پرداخت می‌شود.

کمک و اعانه به تشکلهای غیردولتی، سرانه دانش‌آموزان، کمک به سینماگران جوان، کمک به هیئت‌های ورزشی، کمک‌های بلاعوض نظامی به کشورها، کمک‌های اضطراری در سوانح طبیعی، کمک به سرمایه صندوق‌های بازنشستگی، حقوق کارشناسان داخلی مقیم خارج کشور برای ارائه خدمات فنی و تخصصی بشردوستانه اعطای هدایا به کشورهای خارجی در این قسمت منظور می‌شود.

فصل ششم - رفاه اجتماعی

اعتبارات این فصل مبلغ ۱۶۵۰۷۴ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که حدود ۲۸/۳ درصد از مجموع اعتبارات هزینه‌های عمومی دولت را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال

۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد، لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۴۹/۶ درصد افزایش دارد (نمودار ۲ و جدول ۵).

مبلغ ۴۰۷۱۹ میلیارد ریال بابت اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری برای بازنشستگان معادل ۲۴/۷ درصد از اعتبارات این فصل را شامل می‌گردد که در جزء ۱۳ جدول ۹ ردیف ۵۵۰۰۰۰ متفرقه در صفحه ۱۲۰ لایحه منظور شده است.

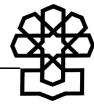
هزینه‌های رفاه اجتماعی، هزینه‌ای است که به صورت پرداخت‌های انتقالی یک‌طرفه از طرف دولت به خانواده‌های نیازمند به دلایل بیماری، بیکاری، بازنشستگی یا شرایط و ویژگی‌های خاص خانوادگی به صورت نقدی یا غیرنقدی یا به شکلی دیگر پرداخت می‌شود. کالاهای و خدمات تدارک شده، به این منظور به قیمت غیربازاری نیز در این قسمت قرار دارند. صدمات ناشی از حادثه، مرخصی زایمان، پاداش پایان خدمت بازنشستگان، کمک هزینه ازدواج و فوت، هزینه‌های ایام بیکاری، کمک هزینه تحصیلی، بیمه عمر و بیمه‌های تکمیلی، بیمه درمان، کمک‌های رفاهی کارمندان، کمک هزینه مهدکودک، کمک هزینه ورزشی، کمک‌های رفاهی بازنشستگان، کمک هزینه ازدواج فرزندان بازنشسته، کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد بازنشستگان کمک هزینه‌های نگهداری و مراقبت در منزل یا تأمین هزینه پزشک در منزل یا تهیه دارو و آمبولانس در شرایط اضطراری در منزل، کمک‌های رفاهی به ایثارگران، معلولان و گروه‌های خاص در این قسمت قرار می‌گیرند.

فصل هفتم - سایر هزینه‌ها

اعتبارات این فصل مبلغ ۲۳۸۲۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است که حدود ۴/۱ درصد از مجموع هزینه‌های عمومی دولت را شامل می‌شود و نسبت به سال ۱۳۸۷ به علت متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مقدور نمی‌باشد، لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۰/۴ درصد افزایش دارد (نمودار ۲ و جدول ۵).

این فصل شامل هزینه‌هایی است، که در فصول دیگر جای ندارند مانند؛ حق بیمه خودرو، بیمه آتش‌سوزی، دیون جاری سنوات قبل، پرداخت عوارض به شهرداری‌ها، بازخرید سنوات خدمت، حقوق کارکنان آماده به خدمت، خسارات، جرائم و عوارض دادگاه‌ها در شرایطی که دستگاه اجرایی محکوم گردد، کمک به مؤسسات حمایتی به صورت موردی، پرداخت‌های انتقالی به نهادهای غیردولتی در خدمت خانوار، پرداخت‌های جبرانی درباره صدمات شخصی یا ملکی توسط واحدهای دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی و هزینه‌های طرح دعاوی در دادگاه‌ها و سایر موارد مانند آنها.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ از مجموع اعتبارات هزینه‌ای دولت نسبت به بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ حدود (۱۴/۴) درصد کاهش دارد، لکن نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل (۰/۰۶) درصد کاهش دارد و از مجموع اعتبارات هزینه‌ای لایحه ۱۳۸۸ مبلغ ۲۶۷۲۵ میلیارد ریال معادل

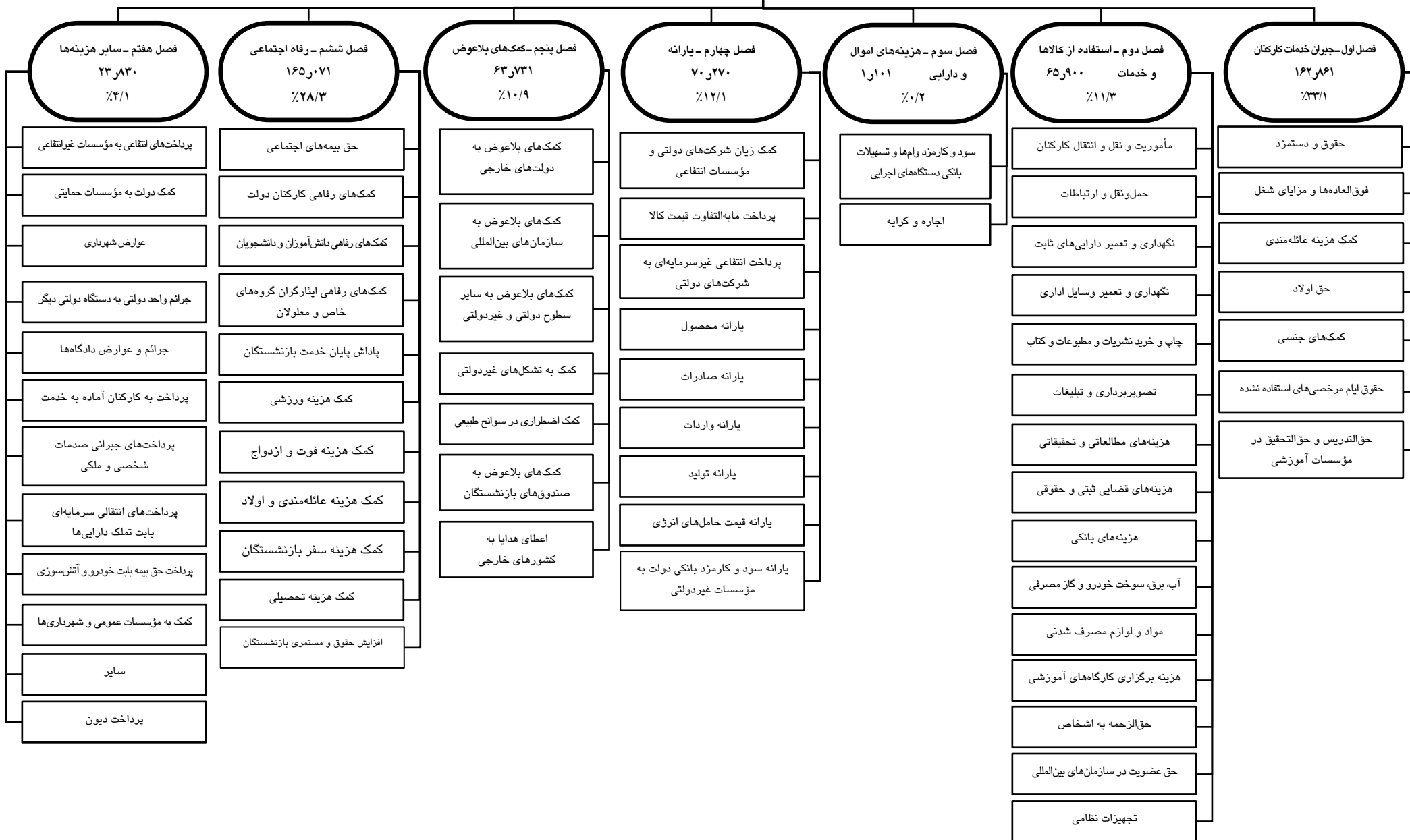

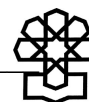
۴/۶ درصد آن به صورت استانی است (جداول ۳ و ۵۰).

شایان ذکر است اطلاعات مربوط به طبقه‌بندی هزینه‌ها به تفکیک هر دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ ارائه نشده است. لذا جمع انباشته هزینه‌ها جنبه تخمینی و برآوردی دارد. در حالی که اجزای هزینه‌ها معیار مهمی در حساب‌های اقتصادی محسوب می‌شوند. در متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ اجزای هزینه‌ها در قالب فصولی ارائه نگردیده است.

نمودار ۵. هزینه‌ها و اجزای آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

قسمت دوم - واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۱. واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و اجزای آن

این دریافت‌ها ناشی از درآمدهای نفت خام و گاز و یا فروش اموال منقول و غیرمنقول و دارایی‌هایی هستند؛ که قبلاً توسط دولت ایجاد شده‌اند. نمودار (۶) و جدول (۲۸) وضعیت واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را نشان می‌دهد.

جمع کل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای معادل مبلغ ۳۷۸٫۱۶۰ میلیارد ریال است؛ که ۹۵/۵ درصد آن را درآمد نفت خام و گاز و مبلغ ۷۱۹۰٫۷ میلیارد ریال آن را معادل ۴/۵ درصد منابع حاصل از فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی، فروش اراضی، فروش ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر دارایی‌های سرمایه‌ای تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل (۴۶/۹) درصد کاهش دارد (جدول ۴ و ۲۸ و نمودار ۶).

بند اول - درآمد نفت و فراورده‌های نفتی

فروش نفت خام مجموعاً مبلغ ۱۵۳٫۱۸۸ میلیارد ریال برآورد شده است و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۴۸/۷) درصد کاهش دارد و سرریز آن در صورت افزایش بهای هر بشکه نفت خام با احتساب هر دلار ۹۵۰۰ ریال و هر بشکه ۳۷/۵ دلار به حساب ذخیره ارزی واریز می‌شود تا کسری بودجه را جبران کند (جدول ۲۸).

بند دوم - فروش اموال منقول و غیرمنقول

شامل فروش اموال منقول و غیرمنقول مازاد دستگاه‌های اجرایی است که برای سال ۱۳۸۸ مبلغ ۷۱۹۰٫۷ میلیارد ریال معادل ۴/۵ درصد از مجموع واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۱۳۲/۳ درصد افزایش دارد که شامل اقلام زیر می‌باشد (جدول ۲۸):

جزء اول - فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی

شامل فروش ساختمان‌های قدیمی و غیرقابل استفاده و تأسیسات و انتقال اموال دولتی به مؤسسات غیردولتی توسط وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی می‌باشد و اعتبار پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۸۰۷ میلیارد ریال است؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۲۶/۷) درصد کاهش دارد و ۱۱/۲ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد.

جزء دوم - فروش و واگذاری اراضی دولتی

شامل فروش پادگان‌های نظامی در محدوده شهرها، منابع طبیعی موضوع ماده (۸۴) و مواد (۷۵) و (۷۶) و (۷۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت می‌باشد و اعتبار این بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۴۶۰ میلیارد ریال معادل ۶/۴ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را

تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۱۳/۲) درصد کاهش دارد.

جزء سوم - فروش ماشین‌آلات و تجهیزات

شامل فروش ماشین‌آلات فرسوده و قطعات یدکی خارج از رده دستگاه‌های اجرایی، نظامی و انتظامی و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی است. اعتبار پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۰۴ میلیارد ریال است؛ که حدود ۱/۴ درصد از کل اعتبارات فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۴۸) درصد کاهش دارد.

جزء چهارم - فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای

شامل فروش سایر اموال و دارایی‌های دستگاه‌های اجرایی است؛ که در قسمت‌های فوق طبقه‌بندی نشده است. اعتبار پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد ریال است؛ که ۶۹/۶ درصد از مجموع اعتبارات فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد؛ که نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۱۲۴۴ درصد افزایش دارد. در لایحه سال ۱۳۸۸ افزایش چشمگیر این درآمد مشخص نمی‌باشد. مبلغ ۳,۳۶۶ میلیارد ریال معادل ۶۷/۳ درصد ملی و مبلغ ۱,۶۳۴ میلیارد ریال آن معادل ۳۲/۷ درصد استانی است.

جزء پنجم - فروش و واگذاری مزاد دارایی‌های سرمایه‌ای

این جزء که جمعی - خرجی محسوب شده و اعتباری بالغ بر ۴۷۴ میلیارد ریال که در لایحه بودجه ۱۳۸۸ پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۳۸۷، معادل ۲۶/۷ درصد افزایش دارد و حدود ۶/۶ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد.

جزء ششم - درآمد حاصل از فروش ساختمان‌ها و مهمانسراهای دستگاه‌های استانی در تهران

مبلغ ۲۰۰ میلیارد ریال که ۲/۸ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد و اعتبار آن معادل سال قبل است.

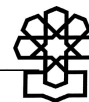
جزء هفتم - درآمد حاصل از فروش و واگذاری اموال تملیکی

در این جزء مبلغ ۱۱۵ میلیارد ریال منظور شده است و اعتبار آن نسبت به سال قبل تغییری ندارد و ۱/۶ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد.

جزء هشتم - درآمد حاصل از اراضی شیب‌دار دولتی

مبلغ ۳۰ میلیارد ریال در لایحه سال ۱۳۸۸ منظور گردید و درآمدی جدید می‌باشد که ۰/۴ درصد از مجموع فروش اموال منقول و غیرمنقول را تشکیل می‌دهد.

از مجموع واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۵۸,۴۷۵ میلیارد ریال معادل ۹۸/۸ درصد ملی و مبلغ ۱,۹۰۳ میلیارد ریال معادل ۱/۲ درصد استانی می‌باشد. نمودار (۱ و ۶) (شکل ۲) (جدول ۲۸).

۲. تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اجزای آن

اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۲۶۵۸۱۵ میلیارد ریال است که نسبت به سال ۱۳۸۷ پس از اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ از مبلغ ۲۶۵۸۱۵ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه ۱۳۸۸ مبلغ ۸۸۲۲ میلیارد ریال آن معادل ۳/۳ درصد طرح‌های جدید می‌باشند حدود ۳۸/۴ درصد رشد دارد، لکن با اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۸/۷ درصد افزایش دارد اجزای فصول اصلاح بودجه ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد. (جداول ۳ و ۲۸ و نمودار ۶).

دارایی‌های تولید شده

فصل اول - ساختمان‌ها و سایر مستحدثات

این فصل شامل مطالعه و ایجاد ساختمان و هزینه‌های جانبی آن می‌باشد که منتهی به تشکیل سرمایه گردد؛ یا ظرفیت‌های موجود را توسعه دهد؛ یا منتهی به افزایش یا تثبیت عمر آن گردد (مانند بازسازی و نوسازی ساختمان‌ها، شامل ساختمان‌های مسکونی، غیرمسکونی و سایر مستحدثات).

اعتبار این فصل در لایحه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۸۱۲۹۵ میلیارد ریال است؛ که حدود ۶۸/۲ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهد؛ و نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۲۴/۹ درصد افزایش دارد. لکن با اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد.

فصل دوم - ماشین‌آلات و تجهیزات

اعتبار این فصل در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۶۸۳۴ میلیارد ریال است؛ که ۲۱/۴ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهد و نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ حدود (۰/۵) درصد کاهش دارد. لکن با اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد.

این فصل مطالعه و تولید ماشین‌آلات و تجهیزات یا خرید یا تحصیل آنها و همچنین تعمیرات اساسی آنها که منتهی به تثبیت یا افزایش عمر آنها می‌گردد را شامل می‌شود. خرید رایانه و وسایل جانبی آن و اثاثیه اداری و سایر تجهیزات سرمایه‌ای در حمل‌ونقل نیز در این فصل قرار دارند.

فصل سوم - سایر دارایی‌های ثابت

اعتبار این فصل مبلغ ۶۲۲ میلیارد ریال است که حدود ۰/۲۳ درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تشکیل می‌دهد و به نسبت اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۰/۳ درصد از افزایش برخوردار است لکن با اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد و شامل دو قسمت به شرح زیر است:

• **سایر دارایی‌های ثابت مشهود:** شامل نباتات ثمردار و بدون ثمر، حیواناتی که برای تولید و تکثیر به‌طور مکرر و مستمر در مدت بیش از یک سال در فرایند تولید استفاده می‌شوند؛ دام‌های شیری، دام‌های پروراری حیواناتی که از پشم و پوست آنها استفاده می‌شود؛ حیواناتی که در حمل‌ونقل یا مسابقات اسب‌دوانی یا سیرک از آنها استفاده می‌شود؛ درختان میوه و گیاهانی که از شاخه، برگ، هسته و ریشه و عصاره آنها استفاده می‌گردد؛ نباتات و حیواناتی که توسط دولت مدیریت و کنترل یا توسط دستگاه‌های دولتی نظارت و کنترل می‌شود؛ به‌عنوان دارایی‌های زراعی در این قسمت قرار دارند.

نباتات و حیوانات جنگلی که بشر در تولید آنها دخالت یا کنترل ندارد؛ در قالب دارایی‌های تولید نشده طبقه‌بندی می‌شوند.

• **سایر دارایی‌های ثابت نامشهود:** حفاری‌های معدنی، خرید و تولید نرم‌افزارهای رایانه‌ای، تملک عوامل طبیعی، خرید و تولید سرگرمی‌ها، بانک‌های اطلاعاتی، کارهای ادبی و هنری که احراز مالکیت بر آنها مشخص شده باشد.

ساختمان‌ها و مستحذات، ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود کلاً با عنوان دارایی‌های ثابت طبقه‌بندی می‌شوند.

فصول یک و دو و سه با عنوان **دارایی‌های ثابت طبقه‌بندی شده‌اند؛** که بخشی از دارایی‌های تولید شده می‌باشند.

فصل چهارم - استفاده از موجودی انبار

شامل کالاهای تهیه شده توسط تولیدکنندگان به‌منظور فروش، استفاده در فرایند تولید یا سایر مقاصد دیگر برای آینده نگهداری می‌شوند که عبارتند از:

- تحصیل دارایی‌های تولید شده به‌صورت کالا که برای مدت بیشتر از یک سال نگهداری می‌شوند.

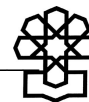
- تحصیل دارایی‌های تولید شده که به‌منظور فروش مجدد تدارک شده‌اند.

- تحصیل دارایی‌های تولید شده که برای تولید کالاهای دیگر به‌کار گرفته شده‌اند و شامل مواد و ملزومات اولیه، محصول در جریان ساخت، کالاهای تولید شده، کالاهای تولید شده آماده برای فروش، سیر جریان ورود و خروج مواد غذایی، تجهیزات اداری و مواد مصرفی ساختمانی نیز می‌شوند.

- موجودی کالاهای استراتژیک مانند غلات، نفت، بنزین، مهمات، کالاهایی که برای مقاصد

اضطراری در تنظیم بازار نگهداری می‌شوند نیز در این قسمت قرار دارند.

اعتبار این فصل در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۷۵ میلیارد ریال منظور شده است که ۰/۰۳

درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهد و نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ معادل ۴۱/۵ درصد افزایش دارد. لکن با اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد.

فصل پنجم - اقلام گرانبها

شامل دارایی‌های تولید شده‌ای هستند که به منظور تولید یا مصرف تدارک نشده‌اند؛ بلکه به خاطر ارزش آنها طی زمانی نامعین نگهداری می‌شوند مانند اشیای عتیقه در موزه‌ها، تابلوهای نفیس هنری، کتب خطی، جانوران خشک شده در موزه منابع طبیعی، کارهای با ارزش هنری، فلزات گران بها (به غیر از طلای بانکی) سنگ‌های گرانبها، مجسمه، تابلوهای نقاشی هنرمندان مشهور که انتظار می‌رود ارزش این دارایی‌ها افزایش یابد یا لااقل ارزش آنها کاهش نیابد و طی زمان در شرایط عادی فاسد نشود و از بین نرود و در مقابل عوامل جوی و آب و هوا تغییر شکل فیزیکی حاصل نکند.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۶۵ میلیون ریال منظور شده است و در سال ۱۳۸۷ نیز اعتباری نداشته است.

دارایی‌های تولید نشده

فصل ششم - زمین

زمین شامل زمین موات، رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، مخازن آب‌های طبیعی و سطحی که جزء ارزش زمین محسوب می‌شوند، است.

زمین آماده‌سازی و قطعه‌بندی شده که تأسیسات شهری در آن ایجاد شده باشد و کاربردهای مسکونی و غیرمسکونی در آن معین شده باشد؛ به عنوان دارایی‌های تولید نشده مشهود طبقه‌بندی می‌شوند، زیرا این زمین در تولید دارایی‌های دیگر به کار گرفته می‌شود. اعتبار آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۲۴۸۹ میلیارد ریال است که حدود ۰/۹۴ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهند و نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ حدود ۶۷/۶ درصد رشد دارد. لکن نسبت به اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد.

فصل هفتم - سایر دارایی‌های تولید نشده

سایر دارایی‌های تولید نشده (شامل دارایی‌های مشهود و نامشهود می‌باشد) که به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

دارایی‌های تولید نشده مشهود

شامل منابع زیستی کنترل نشده مانند حیوانات و گیاهان جنگلی که تحت مدیریت و مسئولیت مستقیم دولت قرار ندارند، مانند جنگل‌ها و منابع طبیعی، منابع آبریزان در رودخانه‌ها و دریاچه‌ها و دریاها.

دالان‌ها و فضاها الکترومغناطیسی شامل فرکانس‌های رادیویی، تلویزیونی، ماهواره‌ای، آنتن تلفن‌های همراه و بی‌سیم‌های اختصاصی.

دارایی‌های زیرزمینی شامل ذخایر نفت و گاز طبیعی، زغال‌سنگ، ذخایر معدنی فلزی و غیرفلزی، این دارایی‌ها ممکن است روی زمین یا زیرزمین، یا اعماق دریاها قرار داشته باشند.

دارایی‌های تولید نشده نامشهود

این دارایی‌ها شامل حقوق ارتفاقی مانند حق امتیاز آب، برق، تلفن و گاز شهری، سرقتی، حق اختراع ثبت شده، قراردادهای اجاره قابل انتقال در مورد استخراج و بهره‌برداری از معادن و قرارداد با ورزشکاران و نویسندگان می‌باشد.

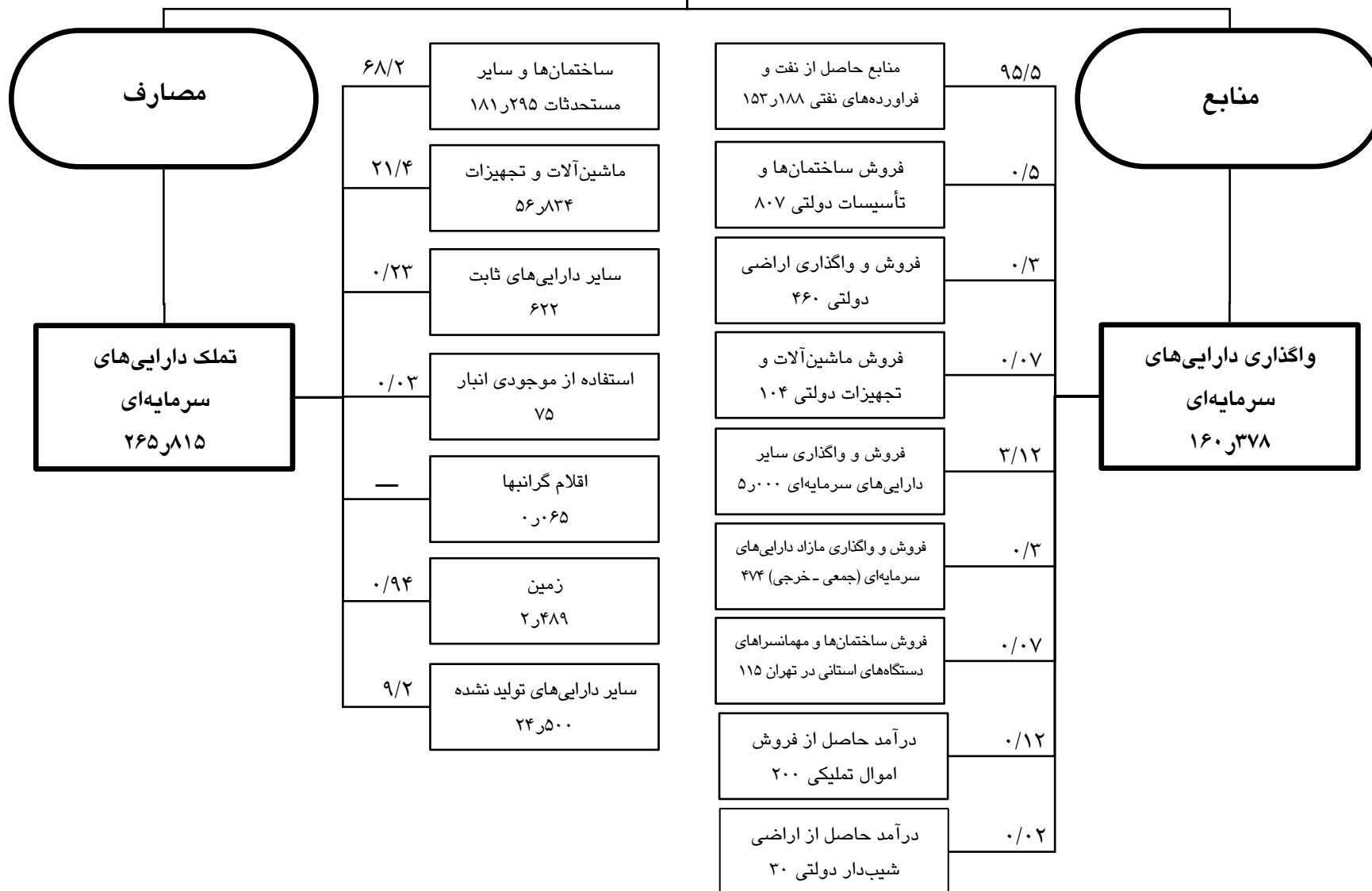
حق‌الزحمه کارکنان طرح‌های عمرانی که زیر نظر مستقیم مجری طرح قسمت‌هایی از خدمات فنی و اجرایی و خدمات پشتیبانی را به عهده دارند و هزینه‌های جانبی طرح‌های عمرانی و سایر دارایی‌های تولید نشده که جایگاه هزینه آن در فصل‌های دیگر مشخص نشده باشند نیز در این قسمت قرار می‌گیرند.

اعتبار سایر دارایی‌های تولید نشده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۲۴۵۰۰ میلیارد ریال است؛ که حدود ۹/۲ درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهد و نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷ حدود ۶۴/۶ درصد افزایش دارد، لکن نسبت به اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص نمی‌باشد (جدول ۲۰).

از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (۲۶۵۸۱۵ میلیارد ریال) معادل ۳۳ درصد (۸۷۶۳۵ میلیارد ریال) به صورت استانی است و نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۷ معادل ۶۳/۷ درصد افزایش دارد. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه ۱۳۸۸ نسبت به اعتبارات مصوب ۱۳۸۷ معادل ۸/۷ درصد افزایش دارد و با اعمال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ معادل ۳۸/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد (جدول ۳۲).

نمودار ۶. واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

جدول ۲۸. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با بودجه اصلاحی سال ۱۳۸۷ کل کشور (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای				عنوان	درصد رشد	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				عنوان
	اصلاحی ۱۳۸۷		لایحه ۱۳۸۸				قانون ۱۳۸۷		لایحه ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۲۴/۹	۷۵/۶	۱۴۵٫۱۴۴	۶۸/۲	۱۸۱٫۲۹۵	فصل اول - ساختمان‌ها و سایر مستحقات	(۴۸/۷)	۹۹	۲۹۸٫۸۶۶	۹۵/۵	۱۵۳٫۱۸۸	منابع حاصل از نفت خام و فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی*
(۰/۵)	۲۹/۷۵	۵۷٫۱۱۶	۲۱/۴	۵۶٫۸۳۴	فصل دوم - ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۲۲/۳	۱	۳٫۰۹۵	۴/۵	۷٫۱۹۰	فروش اموال منقول و غیرمنقول:
۰/۳	۰/۳	۶۲۰	۰/۲۳	۶۲۲	فصل سوم - سایر دارایی‌های ثابت	(۲۶/۷)	۰/۳۶	۱٫۱۰۱	۱۱/۲	۸۰۷	فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی
۴۱/۵	۰/۰۳	۵۳	۰/۰۳	۷۵	فصل چهارم - استفاده از موجودی انبار	(۱۳/۲)	۰/۱۷	۵۲۰	۶/۴	۴۶۰	فروش و واگذاری اراضی
—	—	—	—	—	فصل پنجم - ارقام گرانبها	(۴۸)	۰/۰۷	۲۰۰	۱/۴	۱۰۴	فروش ماشین‌آلات و تجهیزات
۶۷/۱	۱/۹۳	۳٫۷۱۰	۰/۹۴	۲٫۴۸۹	فصل ششم - زمین	۱۲۴۴	۰/۱۵	۳۷۲	۶۹/۶	۵٫۰۰۰	فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای
۶۴/۶	۱۹/۷۵	۲۷٫۹۳۱	۹/۲	۲۴٫۵۰۰	فصل هفتم - سایر دارایی‌های تولید نشده	۲۶/۷	۰/۱۵	۳۷۴	۶/۶	۴۷۴	فروش و واگذاری مازاد دارایی‌های سرمایه‌ای (جمع - خرجی)
۸/۷	۱۲۷/۳۶	۲۴۴٫۵۷۴			جمع	—	۰/۰۴	۱۱۵	۱/۶	۱۱۵	درآمد حاصل از فروش املاک تملیکی
—	(۳۱)	(۵۹٫۵۷۰)			کسر می‌شود: اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷	—	۰/۰۷	۲۰۰	۲/۸	۲۰۰	فروش مهمانسراهای دستگاه‌های استانی در تهران
—	۲/۶۴	۷٫۰۰۰			اضافه می‌شود: متمم بودجه سال ۱۳۸۷	—			۰/۴	۳۰	درآمد حاصل از اراضی شیب‌دار دولتی
۳۸/۴	۱۰۰	۱۹۲٫۰۰۴	۱۰۰	۲۶۵٫۸۱۵	جمع	(۴۶/۹)	۱۰۰	۳۰۱٫۹۶۱		۱۶۰٫۳۷۸	جمع

* افزایش مبلغ ۷٫۰۰۰ میلیارد ریال متمم بودجه و کاهش مبلغ ۵۹٫۵۷۰ میلیارد ریال اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ نسبت به قانون مصوب سال ۱۳۸۷ به عمل آمده است.

$$\boxed{\text{واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۶۰٫۳۷۸}} - \boxed{\text{تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۶۵٫۸۱۵}} = \boxed{\text{خالص ارزش (۱۰۵٫۴۳۷)}}$$

از مبلغ ۲۶۵۸۱۵ میلیارد ریال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۲۶۱۱ میلیارد ریال معادل ۱۹/۸ درصد به طرح‌های عمرانی در اجرای قوانین موضوعه به شرح زیر اختصاص یافته است و بقیه به مبلغ ۲۰۴۳۸۲ میلیارد ریال معادل ۷۶/۹ درصد به سایر طرح‌های در دست اجرا و مبلغ ۸۸۲۲ میلیارد ریال معادل ۳/۳ درصد به طرح‌های جدید اختصاص یافته است.

مقاوم‌سازی مدارس	۷۸۴۵ میلیارد ریال	معادل ۲/۹ درصد
۲ درصد مناطق نفت‌خیز	۵۷۲۱ میلیارد ریال	معادل ۲/۲ درصد
حمل و نقل درون‌شهری	۱۳۶۲۰ میلیارد ریال	معادل ۵/۱ درصد
حمل و نقل برون‌شهری	۲۵۴۲۵ میلیارد ریال	معادل ۹/۶ درصد
جمع	۵۲۶۱۲ میلیارد ریال	معادل ۱۹/۸ درصد

ردیف‌های متمرکز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

جدول ۲۹. ردیف‌های متمرکز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ (ارقام به میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
۵۰۰۰۰۰	ردیف‌های متفرقه	۱۶۸٫۹۶۸	۵۴٫۲۰۵	۲۲۳٫۱۷۳
۶۰۰۰۰۰	کارمزد و سود تضمین شده وام‌ها و پیش‌پرداخت‌ها	۶٫۳۲۲	—	۶٫۳۲۲
	جمع کل	۱۷۵٫۲۹۰	۵۴٫۲۰۵	۲۲۹٫۴۹۵
	درصد	۷۶/۴	۲۳/۶	۱۰۰
	اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸	۵۸۲٫۷۶۴	۲۶۵٫۸۱۵	۸۴۸٫۵۷۹
	درصد ردیف‌های متمرکز نسبت به اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۰	۲۰/۴	۲۷

به طوری که از جداول فوق در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ ملاحظه می‌شود؛ معادل ۳۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای به مبلغ ۱۷۵٫۲۹۰ میلیارد ریال و ۲۰/۴ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به مبلغ ۵۴٫۲۰۵ میلیارد ریال در ردیف‌های متمرکز بودجه (ردیف‌های متفرقه) قرار دارند و در مجموع ۲۷ درصد از مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهد. ردیف‌های متفرقه فاقد برنامه‌های بودجه‌ای و گرایش به طرف بودجه سنتی هستند و یکی از آفت‌های بزرگ بودجه‌ای محسوب می‌گردند (جدول ۲۹).

ضروری است این اعتبارات به صورت ردیف مستقل یا برنامه‌های مستقل در ذیل دستگاه‌های اجرایی مربوط قرار گیرند و سهم ردیف‌های متمرکز کاهش یابد و اعتبارات آن در قالب برنامه‌ها ظاهر گردند. ردیف‌های متفرقه با طبقه‌بندی جدیدی در لایحه بودجه ۱۳۸۸ ارائه گردیده است (جدول ۹ صفحات ۱۱۱-۱۲۲) کتاب اصلی قانون بودجه کل کشور قرار دارد. اعتبارات ردیف‌های متفرقه آن دسته از اعتباراتی هستند که دستگاه اجرایی مشخصی ندارند و برحسب ضرورت سهمی به دستگاه مربوط اختصاص می‌یابد مانند بازنشستگی و بازخریدی افراد غیرماهر داوطلب یا هزینه‌های پیش‌بینی نشده. گسترش ردیف‌های متفرقه موجب عدم سامان در نظام بودجه‌ریزی عملیاتی خواهد بود.

جدول ۳۰. ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور (ارقام به میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
۵۱۰۰۰۰	اعتبارات خاص پیش‌بینی نشده	۱٫۰۰۸	۳٫۴۵۲	۴٫۴۶۰
۵۲۰۰۰۰	اعتبارات یارانه‌ای	۶۸٫۴۰۷	۱۹٫۷۸۲	۸۸٫۱۸۹
۵۳۰۰۰۰	اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه	۹٫۷۲۷	۱۶٫۱۴۹	۲۵٫۸۷۶
۵۴۰۰۰۰	اعتبارات نهادهای خاص	۸٫۳۱۴	۲٫۰۲۴	۱۰٫۳۳۸
۵۵۰۰۰۰	اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)	۸۱٫۵۱۲	۱۲٫۷۹۸	۹۴٫۳۱۰
	جمع	۱۶۸٫۹۶۸	۵۴٫۲۰۵	۲۲۳٫۱۷۳
۶۰۰۰۰	سود و کارمزد وام‌های داخلی و خارجی و پیش‌پرداختی‌ها	۶٫۳۲۲	—	۶٫۳۲۲
	جمع کل	۱۷۵٫۲۹۰	۵۴٫۲۰۵	۲۲۹٫۴۹۵
	درصد	۷۶/۴	۲۳/۶	۱۰۰

اجزای هریک از ردیف‌های متفرقه در جدول ۹ قانون در صفحات (۱۱۱-۱۲۲) کتاب اصلی قانون بودجه کل کشور) به تفکیک بدون شماره طبقه‌بندی درج گردیده است که یک نوآوری در فرهنگ بودجه‌نویسی محسوب می‌گردد.

طبقه‌بندی وظیفه‌ای یا عملیاتی هزینه‌ها برحسب امور و فصل

طبقه‌بندی وظیفه‌ای یا عملیاتی هزینه‌ها اطلاعاتی را در مورد هدفی که برای انجام آن هزینه‌ای صورت گرفته است ارائه می‌نماید و طبقه‌بندی مخارج براساس هدف اطلاق می‌گردد این هدف همان وظایف دولت است که باید انجام دهد مانند آموزش، بهداشت و سلامت، محیط زیست و مانند آنها. در جدول ۳۱ برحسب امور و ردیف‌های متفرقه و جداول ۳۴، ۳۵، ۳۶ و ۳۷ برحسب امور و فصل نشان داده شده است و در جدول ۳۸ درصد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را برحسب امور و فصل تصویر گردیده است.

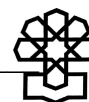

جدول ۳۱. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و ردیف‌های متفرقه و نسبت‌های آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای				اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل			
		از محل منابع عمومی		از محل منابع اختصاصی		جمع	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	
		ملی	استانی	ملی	استانی							
۱۰۰۰۰	امور عمومی	۲۵,۰۶۸	۱۰,۴۴۳	۳,۸۰۰	—	۳۹,۳۱۰	۵,۶۵۲	۲,۰۹۹	۷,۶۲۱	۲۴,۳۸۹	۱۲,۵۴۲	۴۶,۹۳۱
۲۰۰۰۰	امور دفاعی و امنیتی	۷۴,۲۵۹	۲۸۲	۲۶,۲۷۲	—	۱۰۰,۸۱۳	۴,۳۲۵	۴۴	۴,۳۶۹	۱۰۴,۸۵۶	۳۲۶	۱۰۵,۱۸۲
۳۰۰۰۰	امور اجتماعی و فرهنگی	۲۷۳,۳۰۳	۵,۹۲۹	۴۰,۲۷۴	—	۳۱۹,۵۰۶	۲۳,۶۴۱	۲۳,۴۹۴	۴۷,۱۳۵	۳۳۷,۲۱۸	۲۹,۴۲۳	۳۶۶,۶۴۱
۴۰۰۰۰	امور اقتصادی	۸,۱۱۱	۱۰,۰۸۱	۱,۰۶۰	—	۱۹,۲۵۲	۹۰,۴۸۷	۶۱,۹۹۸	۱۵۲,۴۸۵	۹۹,۶۵۸	۷۲,۰۷۹	۱۷۱,۷۳۷
جمع امور چهارگانه		۳۸۰,۷۴۰	۲۶,۷۳۵	۷۱,۴۰۶	—	۴۷۸,۸۸۱	۱۲۳,۹۷۵	۸۷,۶۳۵	۲۱۱,۶۱۰	۵۷۶,۱۲۱	۱۱۴,۳۷۰	۶۹۰,۴۹۱
درصد		۶۸/۵	۱۰۰	۱۰۰	—	۷۳/۲	۶۹/۶	۱۰۰	۷۹/۶	۷۶/۷	۶۷/۸	۷۵
اعتبارات متفرقه		۱۷۵,۲۹۰	—	—	—	۱۷۵,۲۹۰	۵۴,۲۰۵	—	۵۴,۲۰۵	۱۷۵,۲۹۰	۵۴,۲۰۵	۲۲۹,۴۹۵
درصد		۳۱/۵	—	—	—	۲۶/۸	۳۰/۴	—	۲۰/۴	۲۳/۳	۳۲/۲	۲۵
جمع کل اعتبارات		۵۵۶,۰۳۰	۲۶,۷۳۵	۷۱,۴۰۶	—	۶۵۴,۱۷۱	۱۷۸,۱۸۰	۸۷,۶۳۵	۲۶۵,۸۱۵	۷۵۱,۴۱۱	۱۶۸,۵۷۵	۹۱۹,۹۸۶
درصد		۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	—	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مبلغ ۳۴۲۰ میلیارد ریال اعتبارات اختصاصی استانی است که در قالب امور و فصل توزیع نگردیده است و توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان حسب وصول توسط دستگاه استانی اختصاص خواهد یافت.

از جدول ۲۳ نتایج زیر قابل استخراج است:
طبقه‌بندی و وظیفه‌ای یا عملیاتی هزینه سهم اعتبارات هر بخش را به تفکیک اعتبارات ملی و استانی در قالب هر فصل به روشنی نشان می‌دهد.

الف) اعتبارات هزینه‌ای

جدول ۳۲. خلاصه وضعیت اعتبارات هزینه‌ای به تفکیک منابع عمومی و اختصاصی

$\frac{۳۸۰۷۴۰+۲۶۷۳۵}{۴۷۸۸۸۱} = \%۸۵/۱$	۸۵/۱ درصد	جمع امور چهارگانه از محل منابع عمومی
$\frac{۷۱۴۰۶}{۴۷۸۸۸۱} = \%۱۴/۹$	۱۴/۹ درصد	جمع امور چهارگانه از محل منابع اختصاصی
	۱۰۰ درصد	جمع

۱. خلاصه وضعیت اعتبارات برحسب منابع عمومی و اختصاصی به تفکیک ملی و استانی

$\frac{۳۸۰۷۴۰}{۴۷۸۸۸۱} = \%۷۹/۵$	۷۹/۵ درصد	از محل منابع عمومی ملی
$\frac{۲۶۷۳۵}{۴۷۸۸۸۱} = \%۵/۶$	۵/۶ درصد	از محل منابع عمومی استانی
$\frac{۷۱۴۰۶}{۴۷۸۸۸۱} = \%۱۴/۹$	۱۴/۹ درصد	از محل منابع اختصاصی ملی
	— درصد	از محل منابع اختصاصی استانی
	۱۰۰ درصد	جمع

۲. اعتبارات متفرقه (هزینه‌ای) ۱۰۰ درصد به صورت ملی هستند و ۳۶/۶ درصد از مجموع اعتبارات

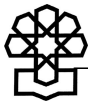
$$\frac{۱۷۵۲۹۰}{۴۷۸۸۸۱} = \%۳۶/۶ \text{ هزینه‌ای ملی و استانی را تشکیل می‌دهد.}$$

ب) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

جدول ۳۳. خلاصه وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب منابع عمومی

به تفکیک ملی و استانی

$\frac{۱۲۳۹۷۵}{۲۱۷۶۱۰} = \%۵۸/۶$	۵۸/۶ درصد	از محل منابع عمومی ملی
$\frac{۸۷۶۳۵}{۲۱۷۶۱۰} = \%۴۱/۴$	۴۱/۴ درصد	از محل منابع عمومی استانی
	۱۰۰ درصد	جمع

طرح‌های جدید

از مجموع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی به مبلغ ۱۲۳۹۷۵ میلیارد ریال معادل ۷/۱ درصد آن به مبلغ ۸۸۲۲ میلیارد ریال طرح جدید به شرح زیر می‌باشد:

<u>امور</u>	<u>مبلغ</u>	<u>درصد</u>
امور عمومی	۱۸۷ میلیارد ریال	۲/۱
امور دفاعی و امنیتی	۲۰ میلیارد ریال	۰/۲
امور اجتماعی و فرهنگی	۱۹۱۸ میلیارد ریال	۲۱/۸
امور اقتصادی	۶۶۹۷ میلیارد ریال	۷۵/۹
جمع	۸۸۲۲ میلیارد ریال	۱۰۰

اعتبارات متفرقه (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) ۱۰۰ درصد به صورت ملی به مبلغ ۵۴۲۰۵ میلیارد ریال می‌باشد معادل ۳۰/۴ درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل

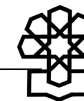
$$\frac{54205}{123975} = 43.8\% \approx 30.4\%$$

ج) جمع کل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۱. نسبت خلاصه وضعیت مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

جمع امور چهارگانه	۷۳ درصد
جمع ردیف‌های متفرقه	۲۷ درصد
جمع	۱۰۰ درصد

به طوری که ملاحظه می‌شود معادل ۲۷ درصد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در ردیف‌های متفرقه قرار دارند که آفت بزرگی در جهت بودجه‌ریزی عملیاتی محسوب می‌گردد.

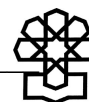

جدول ۳۴. خلاصه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور عمومی و فصل‌های آن در سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای				اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل			سهم از کل	
		از محل منابع عمومی		از محل منابع اختصاصی		جمع	ملی	استانی	ملی	استانی	جمع		
		ملی	استانی	ملی	استانی								
۱۰۰۰۰	امور عمومی	۲۵,۰۶۷	۱۰,۴۴۳	۳,۸۰۰	—	۳۹,۳۱۰	۵,۵۲۲	۲,۰۹۹	۷,۶۲۱	۳۴,۳۸۹	۱۲,۵۴۲	۴۶,۹۳۱	۱۰۰
	درصد												
۱۰۱۰۰	فصل قانون‌گذاری	۶۷۵	—	—	—	۶۷۵	۳۷	—	۳۷	—	۷۱۲	۷۱۲	۱/۵
	درصد												
۱۰۲۰۰	فصل اداره امور عمومی	۵,۸۶۰	۳,۴۷۲	—	—	۹,۳۳۲	۱,۲۴۱	۷۷۷	۲,۰۱۸	۷,۱۰۱	۴,۲۴۹	۱۱,۳۵۰	۲۴/۲
	درصد												
۱۰۳۰۰	فصل امور قضایی	۹,۲۳۱	۳,۵۰۲	—	—	۱۲,۷۳۳	۱,۹۰۷	۷۵۵	۲,۶۶۲	۱۱,۱۳۸	۴,۲۵۷	۱۵,۳۹۵	۳۲/۸
	درصد												
۱۰۴۰۰	فصل خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	۲,۱۶۳	۳,۴۶۶	۱,۳۰۴	—	۶,۹۳۳	۱,۱۸۲	۳۰۱	۱,۴۸۳	۴,۶۹۴	۳,۷۶۷	۸,۴۶۱	۱۷/۹
	درصد												
۱۰۵۰۰	فصل توسعه علوم و فناوری*	۷,۱۳۸	۳	۲,۴۹۶	—	۹,۶۳۷	۱,۱۵۵	۲۶۶	۱,۴۲۱	۱۰,۷۸۹	۲۶۹	۱۱,۰۵۸	۲۳/۶
	درصد												

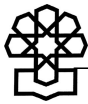
* در سال‌های قبل تحت عنوان فصل پژوهش‌های کاربردی بوده است.

جدول ۳۸. درصد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و فصول
در بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۸

ملاحظات	اعتبارات هزینه‌ای		فصل / برنامه
	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	عمومی	
	عمومی	اختصاصی (ملی)	جمع کل
	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	۲/۹	۵/۳	۶/۱
	—	—	۰/۱
	۰/۸	—	۱/۶
	۱	—	۲/۲
	۰/۶	۱/۸	۱
	۰/۵	۳/۵	۱/۲
	۱/۶	۳۶/۸	۱۲/۸
	۰/۷	۳۶/۸	۹
	۰/۹	—	۳/۸
	۱۷/۷	۵۶/۴	۴۷/۹
	۸/۵	۱۲/۶	۱۹/۲
	۳/۶	—	۲/۳
	۲/۷	۴۱/۳	۴/۳
	۰/۴	۲/۳	۲۱/۸
	۲/۵	۰/۲	۰/۳
	۵۷/۴	۱/۵	۳/۲
	۴/۵	۱/۱	۱/۵
	۱۶/۵	—	۰/۱
	۲/۳	—	۰/۱
	۰/۳	—	۰/۱
	۰/۴	—	۰/۷
	۴/۴	۰/۳	۰/۱
	۱۹/۶	—	۰/۳
	۰/۲	—	—
	۹/۲	۰/۱	۰/۳
	۲۰/۴	—	٪۳۰
	۲۶۵٫۸۱۵	۷۱٫۴۰۷	۵۸۲٫۷۶۴

مبلغ ۳٫۴۲۰ میلیارد ریال اعتبارات اختصاصی استانی است در قالب امور و فصول منظور نگردیده است.

از جدول ۳۸ نتایج زیر قابل استخراج است:

جدول ۳۹. رتبه‌بندی فصول

عنوان	مقام اول	مقام دوم	مقام سوم
۱. اعتبارات هزینه‌ای:			
الف) عمومی	فصل رفاه و تأمین اجتماعی	فصل آموزش	فصل بهداشت و سلامت
ب) اختصاصی	فصل بهداشت و سلامت	فصل دفاع	فصل آموزش
۲. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	فصل حمل و نقل	فصل منابع آب	فصل آموزش

با نظری گذرا ملاحظه می‌شود که «فصل اداره امور عمومی» که بیشترین اعمال حاکمیت را به عهده دارد و «فصل خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی» که بستر مناسب را برای اداره امور عمومی کشور فراهم می‌کنند بسیار محروم واقع شده‌اند و در توزیع منابع به اهمیت آنها کمتر توجه شده است و این در حالی است که تنظیم روابط مردم با دولت در این دو فصل عموماً قرار دارند.

قسمت سوم - واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

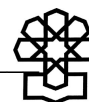
واگذاری دارایی‌های مالی مبلغ ۲۴٫۰۲۶ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است که ۲۳/۱ درصد از مجموع دریافت‌ها یا منابع بودجه عمومی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل حدود (۲۳) درصد کاهش دارد (نمودار ۷ و جدول ۴۶ و ۴).

تملك دارایی‌های مالی مبلغ ۴۴٫۸۳۲ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ برآورد شده است؛ که ۵ درصد از مجموع پرداخت‌ها یا مصارف بودجه عمومی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال قبل حدود ۲۵/۳ درصد افزایش دارد (جدول ۴ و ۴۶). ارزش خالص واگذاری از تملک دارایی‌های مالی مبلغ ۱۶۱٫۱۹۲ میلیارد ریال است که تأمین‌کننده کسری بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور می‌باشد. تملک دارایی‌های مالی تعهدات دولت به‌شمار می‌آید.

۱. واگذاری دارایی‌های مالی و اجزای آن

بند اول - فروش اوراق مشارکت

الف) در لایحه بودجه ۱۳۸۸ برای فروش اوراق مشارکت دولتی در قسمت واگذاری دارایی‌های مالی اعتباری منظور نشده است.

جدول ۴۰. فروش اوراق مشارکت

(ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه سال ۱۳۸۸	قانون سال ۱۳۸۷	درصد رشد
فروش اوراق مشارکت	—	۴ر۰۰۰	—

بند دوم - استفاده از تسهیلات خارجی

استفاده از تسهیلات خارجی به موجب اصل ۸۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از اختیارات مجلس شورای اسلامی است. در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۳ر۶۹۴ میلیارد ریال برآورد شده است؛ که حدود ۱/۸ درصد از مجموع تجهیز منابع به صورت واگذاری دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و رشد آن نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۳/۱ درصد افزایش یافته است.

جدول ۴۱. استفاده از تسهیلات خارجی

(ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه سال ۱۳۸۸	قانون سال ۱۳۸۷	درصد رشد
تسهیلات بانک جهانی	۲ر۷۴۷	۲ر۷۴۸	—
تسهیلات سایر بانکها و منابع خارجی	۹۴۷	۸۳۵	۱۳/۴
جمع	۳ر۶۹۴	۳ر۵۸۳	۳/۱

بند سوم - استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ پیش‌بینی شده است که دولت مبلغ ۱۳۳ر۱۱۷ میلیارد ریال از موجودی حساب ذخیره ارزی برداشت نماید؛ که ۶۴/۶۱ درصد از مجموع تجهیز منابع واگذاری دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل (۳۴/۸) درصد کاهش دارد. جای آن دارد که موجودی حساب ذخیره ارزی در ابتدای هر دوره مالی به‌نحوی در جداول کلان بودجه نشان داده شود و برداشت‌های قانونی از این حساب و مبالغ واریزی به این حساب طی سال مالی به‌نحوی مقتضی به کمیسیون مربوط گزارش گردد و از احکام و تکالیف قانونی برخوردار گردد. استفاده از حساب ذخیره ارزی همان مازاد درآمدهای نفتی است که تأمین کسری بودجه از آن به‌موجب ماده (۱) قانون برنامه پنج‌ساله ممنوع شده است.

در متمم بودجه سال ۱۳۸۷ مبلغ ۴۵ر۰۰۰ میلیارد ریال از حساب ذخیره ارزی برداشت شده

است.

جدول ۴۲. استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	سال ۱۳۸۷	لایحه ۱۳۸۸	عنوان
(۶۰/۶)	۹۷۶۸	۳۸۴۷	استفاده از حساب ذخیره ارزی موضوع تعهدات ارزی
۱۸/۶	۸۹۳۳	۱۰۵۹۲	استفاده از حساب ذخیره ارزی - مقاوم سازی مدارس
(۴۲/۴)	۹۹۲۴	۵۷۲۱	استفاده از حساب ذخیره ارزی - ۲ درصد درآمد نفت برای مناطق نفت خیز و محروم
(۱۳/۵)	۱۳۰۵۹۸	۱۱۲۹۵۶	استفاده از حساب ذخیره ارزی - اجرای طرح های عمرانی
۴۵۰۰۰	۴۵۰۰۰	—	متمم بودجه سال ۱۳۸۷
(۳۴/۸)	۲۰۴۲۲۴	۱۳۳۱۱۷	جمع

بند چهارم - دریافت اصل وام های داخلی و خارجی دولت

۱. دریافت اصل وام های داخلی دولت

این ارقام مربوط به اجرای طرح های عمرانی انتفاعی توسط شرکت های دولتی است که طبق ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه اقساط وام را براساس بودجه مصوب پرداخت خواهند کرد. برآورد آن در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۷۱۳ میلیارد ریال می باشد که حدود ۰/۸۴ درصد از مجموع منابع واگذاری دارایی های مالی را تشکیل می دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۴۲/۲) درصد کاهش دارد.

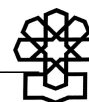
(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۴۳. دریافت اصل وام های داخلی و خارجی دولت

درصد رشد	قانون ۱۳۸۷	لایحه ۱۳۸۸	عنوان
۳۳	۳	۴	منابع حاصل از دریافت اصل وام های خارجی دولت
(۴۶/۷)	۲۷۶۲	۱۴۷۱	منابع حاصل از دریافت اصل وام های داخلی دولت - موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه
—	۲۰۰	۲۰۰	دریافت وام های داخلی دولت از شرکت های آب، برق، آب و فاضلاب، مخابرات، نفت و گاز، موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه بودجه (جمعی - خرجی)
—	—	۳۸	تسویه حساب وام دریافتی از بانک مرکزی برای واردات فرآورده های نفتی
(۴۲/۲)	۲۹۶۵	۱۷۱۳	جمع

۲. دریافت اصل وام های خارجی دولت

دریافت اصل وام های خارجی دولت مربوط به سنوات سال های قبل بوده است که اقساط آن همه ساله به مبلغ ۴/۱ میلیارد ریال به صورت ارز واریز می گردد.

بند پنجم - وصولی از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی

برای اهداف خصوصی‌سازی دولت از طریق سازمان خصوصی‌سازی، آن قسمت از شرکت‌های دولتی که می‌توانند به بخش خصوصی واگذار شوند یا از طریق بورس اوراق بهادار قسمتی از سهام آنها به فروش می‌رسد. همچنین دولت از این طریق قسمتی از بدهی‌های خود به اشخاص حقوقی دولتی را پرداخت می‌نماید.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۵۵۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است؛ که معادل ۲۶/۹۳ درصد از مجموع تجهیز منابع واگذاری مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۰/۶ درصد افزایش دارد. مبلغ ۱۵۰۰۰ هزار میلیارد ریال معادل ۲۷ درصد مربوط به واگذاری سهام شرکت‌های دولتی - سهم بخش تعاون و مبلغ ۳۵۰۰ میلیارد ریال معادل ۶/۳ درصد بابت واگذاری سهام شرکت‌های دولتی - سهم سازمان‌های توسعه‌ای، مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال مربوط به واگذاری معادن معادل ۰/۹ درصد و واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد ریال معادل ۹ درصد می‌باشد که این واگذاری سهام بسیار توسعه‌طلبانه است و درآمدی ناپایدار است لذا هزینه از محل آن با مشکل مواجه می‌گردد. بند «۹» (الف - ۱) ماده واحده لایحه بودجه ۱۳۸۸ کل کشور.

جدول ۴۴. برآورد وصولی از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه ۱۳۸۸	سهم از کل	قانون ۱۳۸۷	سهم از کل	درصد رشد
برآورد واگذاری سهام شرکت‌های دولتی	۳۱۵۰۰	۶۵/۸	۳۰۰۰۰	۶۵/۲	۵
بدهی دولت به اشخاص حقوقی دولتی	—	—	۱۲۰۰۰	۲۶/۱	—
برآورد واگذاری معادن	۵۰۰	۰/۹	۴۰۰۰	۸/۷	(۹۸/۸)
واگذاری سهام شرکت‌های دولتی - سهم بخش تعاون	۱۵۰۰۰	۲۷	—	—	—
واگذاری سهام شرکت‌های دولتی - سهم سازمان‌های توسعه‌ای	۳۵۰۰	۳/۶	—	—	—
واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای*	۵۰۰۰	۹	—	—	—
جمع	۵۵۵۰۰	۱۰۰	۴۶۰۰۰	۱۰۰	۲۰/۶

* واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با واگذاری سهام شرکت‌های دولتی با هم ترکیب شده‌اند.

بند ششم - برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل

با توجه به اصلاح مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی و تغییر سال مالی در مورد اعتبارات هزینه‌ای (جاری) تا پایان فروردین ماه سال بعد و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) تا پایان تیرماه سال بعد (که تا مهلت مقرر اعتبارات آنها به هزینه قطعی منظور نشده باشد؛ به خزانه

برگشت داده می‌شود)، لذا در این بند مبلغ ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار برگشتی برای سال ۱۳۸۸ منظور شده است؛ که حدود ۵/۸ درصد از مجموع تجهیز منابع واگذاری دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۷۱/۴ درصد افزایش دارد. مبلغ ۸۰۰۰ میلیارد ریال معادل ۶۶/۷ درصد مربوط به برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل و مبلغ ۴۰۰۰ میلیارد ریال معادل ۳۳/۳ درصد مربوط به واریز اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده به زندانیان و محکومین معسر که نسبت به پرداخت تسهیلات خود اقدام نموده‌اند، می‌باشد. در شرایطی که دولت مبلغ ۳۸۰۰۰ میلیارد ریال متمم بودجه و مبلغ ۵۹۵۷۰ میلیارد ریال بودجه اصلاحی دارد چگونه ممکن است که ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال آن برگشت شود.

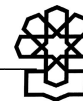
بندهای پنجم و ششم تا حدودی به‌عنوان اقلام ترازکننده در بودجه منظور می‌شود تا تراز منابع و مصارف را پوشش دهد.

واگذاری دارایی‌های مالی کلاً درآمد عمومی ملی است و اعتبار استانی ندارد.

(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۴۵. برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل

عنوان	لایحه ۱۳۸۸	قانون ۱۳۸۷	درصد رشد
برگشتی پرداخت‌های سال قبل	۸۰۰۰	۶۰۰۰	۳۳/۳
واریز اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده	۴۰۰۰	۱۰۰۰	۴۰
جمع	۱۲۰۰۰	۷۰۰۰	۷۱/۴

نمودار ۷. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

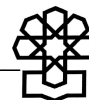
جدول ۴۶. خلاصه واگذاری و تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	تملك دارایی‌های مالی				عنوان	درصد رشد	واگذاری دارایی‌های مالی				عنوان
	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸				قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۹۹/۲	۳۳/۵	۱۲ر۰۰۰	۵۳/۳	۲۳ر۹۰۰	واگذاری سهام شرکت‌های دولتی	—	—	—	—	—	استقراض از سیستم بانکی
۲۸	۲۶/۴	۹ر۴۲۹	۲۹	۱۳ر۰۱۴	بازپرداخت اصل اوراق مشارکت	—	۱/۵	۴ر۰۰۰	—	—	فروش اوراق مشارکت
۷/۹	۲/۳	۸۲۶	۲	۸۹۱	پرداخت تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل	۳/۱	۱/۳	۳ر۵۸۳	۱/۸	۳ر۶۹۴	استفاده از تسهیلات خارجی
					(هزینه‌ای و سرمایه‌ای)	(۳۴/۸)	۷۶/۳	۲۰۴ر۲۲۴	۶۴ر۶۱	۱۳۳ر۱۱۷	استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
(۷۲/۲)	۵/۲	۱ر۸۵۳	۱/۲	۵۱۶	بازپرداخت اصل تسهیلات سیستم بانکی	۲۰/۶	۱۷/۲	۴۶ر۰۰۰	۲۶/۹۳	۵۵ر۵۰۰	وصولی از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی
(۴۴/۲)	۳۲/۶	۱۱ر۶۷۸	۱۴/۵	۶ر۵۱۱	بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات	(۴۲/۲)	۰/۱	۲ر۹۶۵	۰/۸۴	۱ر۷۱۳	دریافت اصل وام‌های داخلی و خارجی
						۷۱/۴	۲/۶	۷ر۰۰۰	۵/۸۲	۱۲ر۰۰۰	برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل
۲۵/۳	۱۰۰	۳۵ر۷۸۶	۱۰۰	۴۴ر۸۳۲	جمع	(۲۳)	۱۰۰	۲۶۷ر۷۷۲	۱۰۰	۲۰۶ر۰۲۴	جمع

متمم بودجه سال ۱۳۸۷ به مبلغ ۴۵ر۰۰۰ میلیارد ریال در استفاده از حساب ذخیره ارزی اعمال گردیده است.

$$\boxed{\text{واگذاری دارایی‌های مالی ۲۰۶ر۰۲۴}} - \boxed{\text{تملك دارایی‌های مالی ۴۴ر۸۳۲}} = \boxed{\text{خالص ارزش ۱۶۱ر۱۹۲}}$$

۲. تملک دارایی‌های مالی و اجزای آن

اول - از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ از محل اعتبار واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به مبلغ ۲۳۹۰۰ میلیارد ریال منظور شده است که سهمی از آن بابت سیاست کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها برای واگذاری و منابع حاصل از واگذاری طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام و تکمیل شده و آماده بهره‌برداری برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده به خریداران طرح‌های مذکور و صندوق‌های خاص موضوع ۳۰ درصد سهم بخش تعاونی از محل تخفیف‌های مربوط (جمعی - خرجی) موضوع بند «الف - ۱» بند «۹» ماده واحده لایحه سال ۱۳۸۸ می‌باشد (جدول ۳۱).

واگذاری سهام شرکت‌های دولتی حدود ۵۳/۳ درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد که نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۹۹/۲ درصد افزایش دارد (جدول ۴۶). (جدول ۸ لایحه صفحه ۱۰۹).

دوم - بازپرداخت اصل اوراق مشارکت

مبلغ ۱۳۰۱۴ میلیارد ریال بابت استرداد اصل اوراق مشارکت سررسید شده معوق در سال‌های قبل در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ منظور شده است که سهم این قسمت نسبت به کل پرداخت‌های تملک دارایی‌های مالی معادل ۲۹ درصد است؛ در سال‌های قبل این بازپرداخت‌ها معمولاً از محل قسمتی از فروش اوراق مشارکت جدید تأمین می‌گردد (جدول ۴۶). (صفحه ۱۰۹ لایحه بودجه ۱۳۸۸). بازپرداخت اصل اوراق مشارکت نسبت به سال قبل معادل ۳۸ درصد افزایش دارد.

جدول ۴۷. بازپرداخت اصل اوراق مشارکت (مبالغ به میلیارد ریال)

درصد	مبلغ	عنوان
۹۵	۱۲۳۶۰	بانک مرکزی - بازپرداخت اصل اوراق مشارکت طرح‌های عمرانی
۴/۶	۶۰۰	بازپرداخت اصل اوراق مشارکت وزارت راه و ترابری
۰/۴	۵۴	بازپرداخت اصل اوراق قرضه سررسید شده معوق
۱۰۰	۱۳۰۱۴	جمع

اوراق مشارکت طرح‌های عمرانی مربوط به اجرای تبصره «۲۱» قانون بودجه سال ۱۳۸۲ در مورد طرح‌های تأمین آب وزارت نیرو و اجرای بند «ن» تبصره «۲۱» قانون بودجه سال ۱۳۸۳ وزارت راه و ترابری می‌باشد.

سوم - بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۱۶ میلیارد ریال منظور شده است؛ که معادل ۱/۲ درصد از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۷۲/۲) درصد کاهش دارد (جدول ۴۶). این تعهدات عمدتاً شامل بازپرداخت بدهی دولت است که شامل بدهی وزارت مسکن به بانک مرکزی بابت خانه‌های سازمانی مجلس شورای اسلامی و بازپرداخت تسهیلات مربوط به احداث خوابگاه‌ها و بازپرداخت هم‌ارز ریالی وام بابت خرید تجهیزات دانشگاه‌ها به بانک مرکزی و بازپرداخت بدهی دانشگاه تهران بابت خرید تجهیزات آزمایشگاهی و تحقیقاتی و بازپرداخت وام بانک مرکزی به شرکت ملی نفت ایران بابت فرآورده‌های نفتی (جمعی - خرجی) می‌باشد.

(مبالغ به میلیارد ریال)

جدول ۴۸. بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی

درصد	مبلغ	عنوان
۲۸/۸	۲۰۰	- بازپرداخت تسهیلات مربوط به احداث خوابگاه‌ها
۲۸/۸	۲۰۰	- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اطلاعات - بازپرداخت هم‌ارز ریالی وام خرید تجهیزات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به بانک مرکزی
۹/۳	۴۸	- بازپرداخت بدهی دانشگاه تهران بابت خرید تجهیزات آزمایشگاهی و تحقیقاتی
۵/۸	۳۰	- بازپرداخت بدهی وزارت مسکن و شهرسازی به بانک مرکزی بابت احداث خانه‌های سازمانی مجلس شورای اسلامی
۷/۳	۳۸	- بازپرداخت وام بانک مرکزی به شرکت ملی نفت ایران بابت فرآورده‌های نفتی (جمعی - خرجی)
۱۰۰	۵۱۶	جمع

چهارم - تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل

این تعهدات در پایان سال مالی پدید می‌آید و اعتباراتی را شامل می‌شود که به‌علت پایان یافتن سال مالی به خزانه برگشت و در سال بعد از محل اعتبارات تملک دارایی‌های مالی مجدداً دریافت می‌شود بدون آنکه بودجه مصوب سال جاری دستگاه را تغییر دهد. در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ ۸۹۱ میلیارد ریال بابت تعهدات پرداخت نشده اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است که معادل ۲ درصد از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود ۷/۹ درصد افزایش دارد (جدول ۴۶). از این مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال تعهدات پرداخت نشده (جاری) معادل ۲۸ درصد و مبلغ ۵۶۹ میلیارد ریال تعهدات پرداخت نشده مربوط به طرح‌های عمرانی معادل ۷۲ درصد می‌باشد (جدول ۴۶) (جدول ۸ لایحه صفحه ۱۰۹).

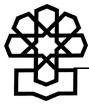
پنجم - بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات

مبلغ ۶۵۱۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ منظور شده است که در مجموع ۱۴/۵ درصد از مجموع پرداخت‌ها تملک دارایی‌های مالی را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ حدود (۴۴/۲) درصد کاهش دارد (جدول ۴۶). بازپرداخت تعهدات ارزی به مبلغ ۳۸۴۷ میلیارد ریال معادل ۵۹/۱ درصد از مهم‌ترین ارقام این قسمت می‌باشد. در مجموع اعتبارات منظور شده تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۵/۳ درصد افزایش دارد (جدول ۴۶) (جدول ۸ لایحه صفحه ۱۰۹).

قسمت چهارم - بودجه استان‌ها

بودجه استان‌ها حدود ۱۶/۶ درصد از مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را تشکیل می‌دهند. تصمیم‌گیری در رابطه با بودجه استانی در سنوات قبل و پس از تصویب برنامه سوم توسعه در مجلس شورای اسلامی که در قالب فصول هزینه ابلاغ می‌گردد توزیع آن برعهده مقامات محلی استان قرار گرفت و براین اساس شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به‌عنوان رکن اساسی در نظام برنامه‌ریزی و بودجه استان شناخته شد. توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی در استان‌ها توسط شورای مذکور به عمل می‌آید؛ بودجه استان‌ها براساس نظام درآمد - هزینه می‌باشد؛ که اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ابتدا از محل درآمدهای استانی^۱ و بقیه آن از محل اعتبارات عمومی ملی تأمین می‌گردد. در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها مبلغ ۲۶۷۳۵ میلیارد ریال برآورد شده است که معادل ۴/۶ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای کشور است و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۲۱/۳ درصد افزایش دارد. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها مبلغ ۸۷۶۳۵ میلیارد ریال برآورد شده است که معادل ۳۳ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور را تشکیل می‌دهد و نسبت به سال ۱۳۸۷ معادل ۶۶/۷ درصد افزایش دارد. جداول ۴۹، ۵۰، ۵۱ و ۵۲ تصاویری کلی از بودجه استان‌ها و مقایسه آن با بودجه عمومی دولت و نسبت‌های زیر را نشان می‌دهد.

۱. در سال ۱۳۸۸ مبلغ ۵۲۸۰۰ میلیارد ریال بابت مازاد درآمد استان‌های اصفهان، تهران و بوشهر به خزانه واریز خواهد شد و به خودکفایی استانی دست یافته‌اند.

$$\text{اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها} = \frac{۲۶۷۳۵}{۵۸۲۷۶۴} = ۴/۶ \text{ درصد}$$
$$\text{اعتبارات هزینه‌ای کشور}$$

$$\text{اعتبارات تملک دارایی‌های ثابت استان‌ها} = \frac{۸۷۶۳۵}{۲۶۵۸۱۵} = ۳۳ \text{ درصد}$$
$$\text{اعتبارات تملک دارایی‌های ثابت کشور}$$

$$\text{اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های ثابت استان‌ها} = \frac{۱۱۴۳۷۰}{۸۴۸۵۷۹} = ۱۳/۵ \text{ درصد}$$
$$\text{جمع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بودجه عمومی دولت}$$

جدول ۴۹. تصاویر کلان بودجه استانها

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان	درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۲۱/۳	۲۹/۲	۲۲٫۰۴۳	۲۳/۴	۲۶٫۷۳۵	اعتبارات هزینه‌ای استانی	۲۸/۶	۷۶/۲	۱۹۰٫۷۷۹ ^(۱)	۶۹/۸	۱۱۶٫۷۳۷ ^(۲)	درآمد استانی
۶۳/۷	۷۰/۸	۵۳٫۵۵۰	۷۶/۶	۸۷٫۶۳۵	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی	۷۸/۸	۲۲/۸	۲۸٫۲۰۲	۳۰/۲	۵۰٫۴۳۳	استفاده از درآمد عمومی ملی
۵۱/۳	۱۰۰	۷۵٫۵۹۳	۱۰۰	۱۱۴٫۳۷۰	جمع	۴۰/۴	۱۰۰	۱۱۹٫۰۸۱	۱۰۰	۱۶۷٫۱۷۰	جمع

۱. از سرجمع درآمدهای استانی مبلغ ۴۳٫۴۸۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ بابت مزاد درآمد استان‌های مرکزی، اصفهان، یزد، تهران و قزوین به خزانه دولت واریز گردیده است.
 ۲. از سرجمع درآمدهای استانی مبلغ ۵۲٫۸۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ بابت مزاد درآمد استان‌های اصفهان، تهران و بوشهر به خزانه دولت واریز خواهد شد.

جدول ۵۰. تصویر واقعی بودجه کلان استانها

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان	درصد رشد	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		عنوان
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۲۱/۳	۲۹/۲	۲۲٫۰۴۳	۲۳/۴	۲۶٫۷۳۵	اعتبارات هزینه‌ای استانی ^(۱)	۳۵/۲	۶۲/۶	۴۷٫۲۹۱	۵۵/۹	۶۳٫۹۳۷	درآمد استانی
۶۳/۷	۷۰/۸	۵۳٫۵۵۰	۷۶/۶	۸۷٫۶۳۵	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۷۸/۸	۳۷/۴	۲۸٫۲۰۲	۴۰/۱	۵۰٫۴۳۳	استفاده از درآمد عمومی ملی
۵۱/۳	۱۰۰	۷۵٫۵۹۳	۱۰۰	۱۱۴٫۳۷۰	جمع	۵۱/۳	۱۰۰	۷۵٫۵۹۳	۱۰۰	۱۱۴٫۳۷۰	جمع

۱. از مبلغ ۲۶٫۷۳۵ میلیارد ریال اعتبارات هزینه‌ای استانی مبلغ ۱۰٫۷۶۰ میلیارد ریال معادل ۴۰/۲ درصد حقوق و مزایای مستمر می‌باشد.

جدول ۵۱. تحلیل درصد رشد بودجه عمومی دولت و مقایسه آن با بودجه استانها

(ارقام به میلیارد ریال)

قانون ۱۳۸۷	لایحه ۱۳۸۸	عنوان	قانون ۱۳۸۷	لایحه ۱۳۸۸	عنوان
درصد رشد $\frac{۱۳۸۷}{۱۳۸۶}$	درصد رشد $\frac{۱۳۸۸}{۱۳۸۷}$		درصد رشد $\frac{۱۳۸۷}{۱۳۸۶}$	درصد رشد $\frac{۱۳۸۸}{۱۳۸۷}$	
(۱۴/۱)	۳۵/۳	درآمدهای عمومی	۲۲/۱	۵۵/۶	درآمدهای عمومی
(۷۵/۵)	۲۱/۳	اعتبارات هزینه‌ای ملی	۱۵/۵	(۱۴/۴)	اعتبارات هزینه‌ای ملی
۲۳/۲	۶۳/۷	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی	۳۲/۶	۳۸/۴	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی

درصد کاهش اعتبارات هزینه‌ای استانی در سال ۱۳۸۷ به علت انتقال سازمان‌های آموزش و پرورش و بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان‌ها به دستگاه‌های ملی بوده است و در سال ۱۳۸۸ این انتقالات همچنان حاکم است.

نگاهی به منابع و مصارف استان‌ها

عملاً استان‌ها ۵۵/۹ درصد از هزینه‌های خود را به‌صورت درآمد استانی تأمین و معادل ۴۰/۱ درصد بقیه را از طریق استفاده از درآمد عمومی ملی تأمین می‌کنند؛ لکن ۲۳/۴ درصد از منابع در جهت حاکمیت دولت در دستگاه‌های اجرایی محلی به‌صورت اعتبارات هزینه‌ای (جاری) و حدود ۷۶/۶ درصد از منابع حاصل را در جهت ایجاد ظرفیت‌های جدید یا توسعه ظرفیت‌ها یا تثبیت یا افزایش عمر ظرفیت‌ها به‌صورت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) در قالب طرح‌های مصوب استانی (که به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌رسد) هزینه‌ای خواهند کرد (ذیل جدول ۳۴ - تصویر واقعی بودجه استان‌ها).

خلاصه بودجه استان‌ها

الف) درآمدهای واقعی استانی از مبلغ ۴۷٫۲۹۱ میلیارد ریال با وزن ۶۲/۶ درصد در سال ۱۳۸۷ به مبلغ ۶۳٫۹۳۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ به وزن ۵۵/۹ درصد معادل ۳۵/۲ درصد افزایش دارد و تأمین ۷۸/۸ درصد بقیه از طریق استفاده از درآمد عمومی ملی تأمین شده است که مجموعاً از مبلغ ۷۵٫۵۹۳ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ به مبلغ ۱۱۴٫۳۷۰ میلیارد ریال معادل ۵۱/۳ درصد افزایش دارد (جدول ۵۰).

ب) اعتبارات هزینه‌ای از مبلغ ۲۲٫۰۴۲ میلیارد ریال با وزن ۲۹/۲ درصد در سال ۱۳۸۷ به مبلغ ۲۶٫۷۳۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ با وزن ۲۳/۴ درصد معادل ۲۱/۳ درصد افزایش دارد. همچنین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مبلغ ۵۳٫۵۵۰ میلیارد ریال با وزن ۷۰/۸ درصد در سال ۱۳۸۷ به مبلغ ۸۷٫۶۳۵ میلیارد ریال با وزن ۷۶/۶ درصد در سال ۱۳۸۸ معادل ۶۳/۷ درصد افزایش دارد (جدول ۵۰).

خلاصه بودجه استان‌ها در جدول ۵۰ ارائه شده است.

در مجموع بودجه استان‌ها نسبت به سال قبل ۵۱/۳ درصد افزایش دارد.

درآمدهای استانی بدون احتساب واریزی مازاد درآمدهای استانی به خزانه دولت ۲۸/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد؛ اما با واریز مبلغ ۵۲٫۸۰۰ میلیارد ریال بابت مازاد درآمدهای سه استان به خزانه دولت، درآمدهای استانی با ۳۵/۲ درصد افزایش و عملاً مبلغ ۶۳٫۹۳۷ میلیارد ریال است.

استفاده از درآمدهای عمومی ملی ۷۸/۸ درصد افزایش یافته است.

اعتبارات هزینه‌ای استان ۲۱/۳ درصد افزایش دارد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۶۳/۷ درصد افزایش دارد.

با کاهش درآمدهای نفتی انتظار می‌رفت که درصد افزایش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی در حد ۲۰ تا ۲۵ درصد افزایش نداشته باشد.

جدول ۵۲. تصاویری از نسبت‌های کلان در بودجه استان‌ها

(ارقام به میلیارد ریال)

نسبت	قانون	نسبت	لایحه	عنوان	نسبت	قانون	نسبت	لایحه	عنوان
درصد	سال ۱۳۸۷	درصد	سال ۱۳۸۸		درصد	سال ۱۳۸۷	درصد	سال ۱۳۸۸	
۴/۸	$\frac{۲۲۰۰۴۳}{۴۶۱۱۲۶}$	۴/۶	$\frac{۲۶۷۳۵}{۵۸۲۷۶۴}$	نسبت کل اعتبارات هزینه‌ای استان‌های کشور کل اعتبارات هزینه‌ای کشور	۱۴	$\frac{۴۷۲۲۹۱}{۳۳۸۷۵۳}$	۱۲/۱	$\frac{۶۳۹۹۳۷}{۵۲۷۰۰۹}$	نسبت کل درآمدهای استانی کل درآمدهای کشور
۲۱/۹	$\frac{۵۳۰۵۵۰}{۲۴۴۰۵۷۴}$	۳۲	$\frac{۸۷۰۶۳۵}{۲۶۵۰۸۱۵}$	نسبت کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور	۵/۵	$\frac{۲۸۰۲۰۲}{۵۱۸۷۱۴}$	۷/۳	$\frac{۵۰۹۴۳۳}{۶۸۷۳۸۷}$	نسبت استفاده از منابع عمومی در استان مجموع درآمدها + دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۰/۷	$\frac{۷۵۰۵۹۳}{۷۰۵۷۰۰}$	۱۳/۵	$\frac{۱۱۴۷۰۳۷}{۸۴۸۰۵۷۹}$	نسبت مجموع اعتبارات هزینه‌ای و سرمایه‌ای استان‌ها مجموع اعتبارات هزینه‌ای و سرمایه‌ای کشور	۱۴/۶	$\frac{۷۵۰۵۹۳}{۵۱۸۷۱۴}$	۱۶/۶	$\frac{۱۱۴۰۳۷۰}{۶۸۷۳۸۷}$	نسبت مجموع منابع استانی و منابع ملی استانی مجموع درآمدها + دارایی‌های سرمایه‌ای

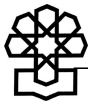
پرداخت‌های کشور

دریافت‌های کشور

درصد رشد	۴۶۱۱۲۶	۵۸۲۷۶۴	اعتبارات هزینه‌ای	درصد رشد	۳۳۸۷۵۳	۵۲۷۰۰۹	درآمدها
	۲۴۴۰۵۷۴	۲۶۵۰۸۱۵	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		۱۷۹۰۹۶۱	۱۶۰۰۳۷۸	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۲۰/۲	۷۰۵۷۰۰	۸۴۸۰۵۷۹	جمع	۳۲/۵	۵۱۸۷۱۴	۶۸۷۳۸۷	جمع

تصویر واقعی بودجه استان‌ها

درصد	مبلغ	عنوان	درصد	مبلغ	عنوان
			۱۰۲/۱	۱۱۶۷۳۷	کل درآمدهای استانی
۲۳/۴	۲۶۷۳۵	اعتبارات هزینه‌ای استانی	(۴۶)	(۵۲۸۰۰)	کسر می‌شود: (مازاد درآمد استان‌های اصفهان، تهران و بوشهر)
			۵۵/۹	۶۳۰۹۳۷	خالص درآمدهای استانی
۷۶/۶	۸۷۰۶۳۵	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی	۴۰/۱	۵۰۹۴۳۳	اضافه می‌شود: استفاده از درآمد عمومی ملی
۱۰۰	۱۱۴۰۳۷۰	جمع کل مصارف استانی	۱۰۰	۱۱۴۰۳۷۰	جمع کل منابع استانی

درآمدهای استانی

بموجب ماده (۸۲) قانون برنامه چهارم توسعه و در اجرای کامل نظام درآمد - هزینه استان، اقلام درآمدی زیر به عنوان درآمد استانی وصول و از طریق خزانه داری کل به خزانه معین استان واریز و در اجرای وظایف جاری و عمرانی استان هزینه می‌گردد. (جدول ۵۳)

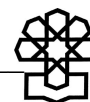
الف) کلیه مالیات‌های مستقیم (به استثنای مالیات بر شرکت‌های دولتی)،

ب) مالیات بر کالاها و خدمات (به استثنای حقوق ورودی)،

ج) درآمدهای حاصل از مالکیت دولت که وصول آنها در همه استان‌ها عمومیت دارد (به استثنای سود سهام شرکت‌های دولتی)،

د) درآمدهای حاصل از خدماتی که در استان‌ها عرضه می‌شود و توسط دستگاه‌های استانی وصول می‌گردد (به استثنای درآمد ناشی از انفال و خدمات قضایی دادگستری جمهوری اسلامی ایران)،

ه) درآمدهای حاصل از جرائم و خسارات که در استان‌ها وصول می‌شود (به استثنای درآمد ناشی از جرائم مبارزه با قاچاق و مواد مخدر و ارز).

جدول ۵۳. درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

و قانون بودجه سال ۱۳۸۷ (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه ۱۳۸۸	قانون ۱۳۸۷	درصد رشد
درآمدهای عمومی	۱۱۴٫۸۳۴	۹۰٫۴۹۲	۲۶/۹
بخش اول - درآمد مالیاتی	۱۰۳٫۴۳۹	۸۱٫۴۱۰	۲۷
بند اول - مالیات اشخاص حقوقی (غیردولتی)	۴۰٫۰۰۰	۳۱٫۰۰۰	۲۹
بند دوم - مالیات بر درآمد	۳۵٫۵۷۲	۲۹٫۳۶۵	۲۱/۳
بند سوم - مالیات بر ثروت	۹٫۰۰۶	۷٫۵۰۷	۲۰
بند چهارم - مالیات بر واردات	—	—	—
بند پنجم - مالیات بر کالاها و خدمات	۱۸٫۸۶۱	۱۳٫۵۳۸	۳۹/۳
بخش سوم - درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۴۸	۱۴۷	۰/۷
بند سوم - درآمد حاصل از اجاره	۸	۷	۱۴/۳
بند چهارم - سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۴۰	۱۴۰	—
بخش چهارم - درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا	۵۹٫۹۲۷	۴۹٫۱۷۴	۲۱/۶
بند اول - درآمدهای حاصل از خدمات	۵۹٫۸۶۶	۴۹٫۱۲۰	۲۱/۷
خدمات قضایی	۱۶۰	۱۳۰	۲۳/۱
خدمات انتظامی	۴۰۰	۲۷۰	۴۸/۱
خدمات آموزشی - فرهنگی	۵۳	۲۳	۱۳۰/۴
خدمات بهداشتی - درمانی	۲۴	۲۰	۲۰
خدمات آزمایشگاهی	۴۰	۶۰	(۲۳/۳)
خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی	۱٫۱۲۰	۶۲۱	۸۰/۳
درآمد حاصل از خدمات ثبتی	۲٫۴۸۱	۲٫۳۸۰	۴/۲
درآمد حاصل از خدمات گمرکی	۲۵۰	۲۵۰	—
درآمد حاصل از صدور و تمدید گذرنامه	۱٫۱۰۰	۸۸۰	۲۵
درآمد حاصل از خدمات و اجازه استفاده از بازارچه‌های مرزی	۴۰	۴۵	(۱۱/۱)
درآمد حاصل از خدمات شهری	۵۰	۲۵	۱۰۰
درآمدهای حاصل از سایر خدمات	۱۴۸	۱۱۶	۲۷/۶
بند دوم - درآمد حاصل از فروش کالا	۶۱	۵۴	۱۳
فروش کالاهای کشاورزی	۱۴	۱۳	۷/۷
فروش نشریات و کتب	۰/۱	۰/۱	—
عواید داخل پادگان‌ها	۲	۰/۸	۱۵۰
درآمدهای حاصل از فروش سایر کالاها	۴۵	۴۰/۲	۱۱/۹

درصد رشد داخل پرانتز نشان‌دهنده کاهش برحسب درصد است.

ادامه جدول ۵۳. درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

و قانون بودجه سال ۱۳۸۷ (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه ۱۳۸۸	قانون ۱۳۸۷	درصد رشد
بخش پنجم - درآمد حاصل از جرائم و خسارات	۳,۶۶۸	۲,۸۶۱	۲۸/۲
درآمد حاصل از جرائم رانندگی	۳,۶۰۰	۲,۸۰۰	۲۸/۶
درآمد حاصل از جرائم و مجازات قانون کار	۲/۵	۱۱	(۷۷/۳)
درآمد حاصل از جرائم و خسارات زیست‌محیطی	۲۰	۱۰	۱۰۰
درآمد حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، ادوات و مواد بازداشتی	۴۳	۲۸	۱۳/۱
درآمد حاصل از قاچاق اموال و خسارات فرهنگی	۰/۵	۰/۴	۲۵
درآمد حاصل از سایر جرائم خسارات	۲	۱/۶	۲۵
بخش ششم - درآمدهای متفرقه	۱,۶۵۲	۱,۲۰۰	۳۷/۷
درآمدهای متفرقه	۱,۶۰۰	۱,۲۰۰	۳۳/۳
درآمد ناشی از کشتار دام و طیور	۵۲	—	—
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱,۹۰۳	۲۸۷	۵۶۳
بند اول - منابع حاصل از نفت و فراورده‌های نفتی	—	—	—
بند دوم - منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول	۱,۹۰۳	۲۸۷	۵۶۳
فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی	۷	۲۴	(۷۰/۸)
فروش ماشین‌آلات و تجهیزات	۲	۱	۱۰۰
فروش واگذاری اراضی دولتی	۲۶۰	۲۳۰	۱۳
فروش واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای	۱,۶۲۴	۷	۲۳۲۴۲
منابع حاصل از فروش و واگذاری املاک تملیکی	—	۲۵	—
جمع کل درآمدهای منابع استانی	۱۱۶,۷۳۷	۹۰,۷۷۹	۲۸/۶

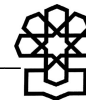
درصد رشد داخل پرانتز نشان‌دهنده کاهش برحسب درصد است.

از مجموع درآمدهای استانی مبلغ ۳,۴۲۰ میلیارد ریال به صورت درآمد اختصاصی به شرح

زیر است:

جدول ۵۴. درآمدهای اختصاصی استانی

عنوان	مبلغ	درصد
درآمدهای اختصاصی	۲,۰۹۶	۶۱/۳
فروش اموال منقول و غیرمنقول	۱,۳۲۴	۳۰/۷
جمع	۳,۴۲۰	۱۰۰

(ارقام به میلیون ریال)

جدول ۵۵. مقایسه منابع بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸

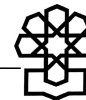
ردیف	شرح	درآمدهای استانی		درصد رشد	درآمدهای عمومی ملی		درصد رشد	جمع		درصد رشد
		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۱	استان مرکزی	۲,۱۴۴,۸۲۵	۲,۰۲۸,۷۳۲	۵/۷	۱۱۷,۹۲۱	۰	-	۲,۲۶۲,۷۴۶	۲,۰۲۸,۷۳۲	-
۲	استان گیلان	۲,۰۹۳,۳۹۷	۱,۵۲۰,۴۶۰	۳۷/۷	۱,۹۱۰,۳۲۶	۱,۱۳۳,۳۵۱	۶۸/۶	۴,۰۰۳,۷۲۳	۲,۶۵۳,۸۱۱	۶۸/۶
۳	استان مازندران	۲,۵۷۶,۳۷۸	۲,۰۳۵,۵۸۲	۲۶/۶	۱,۱۵۴,۸۳۵	۷۹۶,۵۸۴	۴۵/۰	۳,۷۳۱,۲۱۳	۲,۸۳۲,۱۶۶	۴۵/۰
۴	استان آذربایجان شرقی	۳,۰۸۶,۰۴۴	۲,۵۳۶,۴۱۰	۲۱/۷	۱,۸۴۵,۸۲۱	۷۳۷,۰۵۱	۱۵۰/۴	۴,۹۳۱,۸۶۵	۳,۲۷۳,۴۶۱	۱۵۰/۴
۵	استان آذربایجان غربی	۱,۹۱۳,۶۱۳	۱,۳۴۵,۱۶۵	۴۲/۳	۳,۰۹۹,۳۰۰	۱,۵۷۹,۹۴۱	۹۶/۲	۵,۰۱۲,۹۱۳	۲,۹۲۵,۱۰۶	۹۶/۲
۶	استان کرمانشاه	۱,۱۸۳,۳۱۹	۱,۰۷۰,۸۶۱	۱۰/۵	۲,۸۳۹,۶۵۴	۱,۸۳۵,۴۷۲	۵۴/۷	۴,۰۲۲,۹۷۳	۲,۹۰۶,۳۳۳	۵۴/۷
۷	استان خوزستان	۵,۶۳۵,۳۰۰	۴,۵۳۵,۶۹۱	۲۴/۲	۷,۰۱۲,۴۵۵	۲,۵۸۶,۹۳۰	۱۷۱/۱	۱۲,۶۴۷,۷۵۵	۷,۰۱۲,۶۲۱	۱۷۱/۱
۸	استان فارس	۳,۷۶۷,۵۴۳	۳,۰۳۹,۰۸۴	۲۴/۰	۳,۰۵۸,۸۲۵	۱,۲۵۶,۱۸۹	۱۴۳/۵	۶,۸۲۶,۳۶۸	۴,۲۹۵,۲۷۳	۱۴۳/۵
۹	استان کرمان	۳,۳۹۰,۷۶۴	۱,۹۴۹,۲۱۹	۷۴/۰	۱,۰۳۶,۳۵۸	۱,۰۵۲,۱۹۹	-۱/۵	۴,۴۲۷,۱۲۲	۳,۰۰۱,۴۱۸	-۱/۵
۱۰	استان خراسان رضوی	۵,۶۰۶,۰۰۱	۳,۷۶۶,۲۲۹	۴۸/۸	۱,۲۳۱,۲۱۰	۱,۰۹۷,۴۲۴	۱۲/۲	۶,۸۳۷,۲۱۱	۴,۸۶۳,۶۵۳	۱۲/۲
۱۱	استان اصفهان	۸,۴۵۰,۹۱۵	۵,۲۸۹,۲۷۴	۵۹/۸	۶۰,۲۶۵	۰	-	۸,۵۱۱,۱۸۰	۵,۲۸۹,۲۷۴	-
۱۲	استان هرمزگان	۲,۸۶۸,۰۴۹	۱,۶۹۹,۷۸۴	۶۸/۷	۴۰۴,۳۲۳	۶۳۵,۲۲۴	-۳۶/۳	۳,۲۷۲,۳۷۲	۲,۳۳۵,۰۰۸	-۳۶/۳
۱۳	استان سیستان و بلوچستان	۱,۲۷۶,۰۵۲	۹۸۶,۰۶۹	۲۹/۴	۳,۲۵۴,۰۰۱	۲,۳۵۷,۸۴۰	۳۸/۰	۴,۵۳۰,۰۵۳	۲,۳۴۳,۹۰۹	۳۸/۰
۱۴	استان کردستان	۸۲۱,۲۷۷	۶۷۲,۵۲۵	۲۲/۱	۲,۶۵۵,۶۸۲	۱,۵۲۰,۴۵۱	۷۴/۷	۳,۴۷۶,۹۵۹	۲,۱۹۲,۹۷۶	۷۴/۷
۱۵	استان همدان	۱,۱۶۷,۹۱۶	۷۹۵,۸۴۳	۴۶/۸	۱,۰۷۷,۲۷۳	۱,۰۹۴,۰۵۷	۴۸/۶	۲,۲۴۲,۱۸۹	۱,۹۸۹,۹۰۰	۴۸/۶
۱۶	استان لرستان	۱,۰۵۶,۳۸۴	۸۸۸,۹۰۹	۱۸/۸	۳,۰۷۸,۲۵۸	۱,۳۹۳,۶۴۰	۱۲۰/۹	۴,۱۳۴,۶۴۲	۲,۲۸۲,۵۴۹	۱۲۰/۹
۱۷	استان ایلام	۵۴۷,۶۳۷	۵۰۳,۹۹۳	۸/۷	۱,۰۷۵,۳۶۶	۱,۰۴۰,۲۹	۵۹/۰	۲,۰۳۰,۳۰۰۳	۱,۶۰۸,۰۲۲	۵۹/۰
۱۸	استان زنجان	۱,۰۹۹,۹۸۶	۹۷۰,۳۶۷	۱۴/۴	۱,۰۸۹,۱۷۷	۴۳۸,۶۲۶	۱۴۸/۳	۲,۱۹۹,۱۶۳	۱,۴۰۸,۹۹۳	۱۴۸/۳
۱۹	استان چهارمحال و بختیاری	۵۸۲,۸۲۹	۴۵۹,۹۷۰	۲۶/۷	۱,۶۵۶,۳۲۴	۹۹۳,۲۵۳	۶۶/۸	۲,۲۴۹,۱۵۳	۱,۴۵۳,۲۲۳	۶۶/۸
۲۰	استان کهگیلویه و بویراحمد	۴۹۷,۱۸۳	۳۱۸,۶۸۱	۵۶/۰	۱,۷۴۹,۷۳۴	۱,۳۴۸,۵۹۵	۲۹/۷	۲,۲۴۶,۹۱۷	۱,۶۶۷,۲۷۶	۲۹/۷
۲۱	استان سمنان	۸۳۶,۹۶۰	۶۴۸,۷۴۷	۲۹/۰	۹۵۲,۲۶۰	۳۶۸,۲۰۳	۱۵۸/۶	۱,۷۸۹,۲۲۰	۱,۰۱۶,۹۵۰	۱۵۸/۶

(ارقام به میلیون ریال)

ادامه جدول ۵۵. مقایسه منابع بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸

ردیف	شرح	درآمدهای استانی		درصد رشد	درآمدهای عمومی ملی		درصد رشد	جمع		درصد رشد
		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۲۲	استان یزد	۱,۷۵۹,۱۵۳	۱,۴۳۵,۷۱۹	۲۲/۵	۲۹۱,۰۲۱	۰	-	۲,۰۵۰,۱۷۴	۱,۴۳۵,۷۱۹	-
۲۳	استان بوشهر	۳,۱۱۵,۰۶۳	۲,۳۹۳,۳۲۰	۳۰/۲	۵۷۷,۵۰۳	۶۱۶,۷۰۹	-۶/۴	۳,۶۹۲,۵۶۶	۳,۰۱۰,۰۲۹	-۶/۴
۲۴	استان تهران	۵۶,۱۵۱,۲۷۶	۴۵,۵۸۷,۱۸۲	۲۳/۲	۰	۰	۰/۰	۵۶,۱۵۱,۲۷۶	۴۵,۵۸۷,۱۸۲	۰/۰
۲۵	استان اردبیل	۸۱۴,۹۲۲	۶۷۳,۴۸۵	۳۱/۴	۱,۶۷۶,۱۲۸	۸۴۱,۹۲۰	۹۹/۱	۲,۵۶۱,۰۵۰	۱,۵۱۵,۴۰۵	۹۹/۱
۲۶	استان قم	۹۶۸,۶۵۴	۶۹۲,۷۹۳	۳۹/۸	۷۸۹,۰۲۵	۲۰۶,۲۲۱	۲۸۲/۶	۱,۷۵۷,۶۷۹	۸۹۹,۰۱۴	۲۸۲/۶
۲۷	استان قزوین	۱,۴۵۹,۶۳۷	۱,۴۴۰,۹۱۰	۱/۳	۲۱۵,۵۱۵	۰	-	۱,۶۷۵,۱۵۲	۱,۴۴۰,۹۱۰	-
۲۸	استان گلستان	۸۶۱,۷۱۸	۷۲۰,۸۹۶	۱۹/۵	۲,۱۱۸,۰۲۳	۱,۲۰۶,۵۰۹	۷۵/۵	۲,۹۷۹,۷۴۱	۱,۹۲۷,۴۰۵	۷۵/۵
۲۹	استان خراسان جنوبی	۴۵۴,۹۳۳	۳۹۵,۶۸۰	۱۵/۰	۱,۶۱۹,۳۴۰	۱,۱۵۰,۲۰۲	۴۰/۸	۲,۰۷۴,۲۷۳	۱,۵۴۵,۸۸۲	۴۰/۸
۳۰	استان خراسان شمالی	۴۶۸,۸۹۷	۳۷۷,۷۷۰	۲۴/۱	۱,۴۰۹,۶۵۶	۸۵۱,۱۷۵	۶۵/۶	۱,۸۷۸,۵۵۳	۱,۲۲۸,۹۴۵	۶۵/۶
۴۰/۴	جمع	۱۱۶,۷۳۶,۶۲۵	۹۰,۷۷۹,۳۵۰	۲۸/۶	۵۰,۴۳۲,۵۷۹	۲۸,۳۰۱,۷۹۵	۷۸/۲	۱۶۷,۱۶۹,۲۰۴	۱۱۹,۰۸۱,۱۴۵	۷۸/۲
	کسر می‌شود: مازاد درآمد استانی	-۵۲,۷۹۹,۶۷۱	-۴۳,۴۸۷,۹۷۲							
۴۰/۴	جمع کل	۶۳,۹۳۶,۹۵۴	۴۷,۲۹۱,۳۸۷	۲۸/۶	۵۰,۴۳۲,۵۷۹	۲۸,۳۰۱,۷۹۵	۷۸/۲	۱۶۷,۱۶۹,۲۰۴	۱۱۹,۰۸۱,۱۴۵	۷۸/۲

جدول ۵۶. مقایسه مصارف بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸

(ارقام به میلیون ریال)

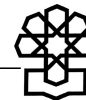
ردیف	شرح	اعتبارات هزینه‌ای		درصد رشد	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		درصد رشد	جمع		درصد رشد
		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۱	استان مرکزی	۵۸۸,۴۷۵	۴۷۰,۵۴۱	۲۵/۱	۱,۶۷۴,۲۷۱	۱,۱۶۸,۵۷۰	۴۳/۳	۲,۲۶۲,۷۴۶	۱,۶۳۹,۱۱۱	۴۳/۳
۲	استان گیلان	۱,۰۲۰,۵۴۱	۱,۰۲۱,۶۷۴	۱۸/۰	۲,۹۹۸,۱۸۲	۱,۶۳۲,۱۳۷	۷۱/۴	۴,۰۰۰,۷۲۳	۲,۶۵۳,۸۱۱	۷۱/۴
۳	استان مازندران	۱,۳۰۱,۲۴۶	۱,۰۳۱,۱۲۵	۲۶/۲	۲,۴۲۹,۹۶۷	۱,۸۰۱,۰۴۱	۳۴/۹	۳,۷۳۱,۲۱۳	۲,۸۳۲,۱۶۶	۳۴/۹
۴	استان آذربایجان شرقی	۱,۱۲۵,۹۰۹	۹۲۵,۷۶۱	۲۱/۶	۳,۸۰۵,۹۵۶	۲,۳۴۷,۷۰۰	۶۲/۱	۴,۹۳۱,۸۶۵	۳,۲۷۳,۴۶۱	۶۲/۱
۵	استان آذربایجان غربی	۱,۰۶۶,۹۵۷	۸۷۷,۹۶۶	۲۱/۵	۳,۹۴۵,۹۵۶	۲,۰۴۷,۱۴۰	۹۲/۸	۵,۰۱۲,۹۱۳	۲,۹۲۵,۱۰۶	۹۲/۸
۶	استان کرمانشاه	۹۱۶,۱۵۷	۷۴۰,۳۸۷	۲۳/۷	۳,۱۰۶,۸۱۶	۲,۱۶۵,۹۴۶	۴۳/۴	۴,۰۲۲,۹۷۳	۲,۹۰۶,۳۳۳	۴۳/۴
۷	استان خوزستان	۱,۶۶۲,۱۳۵	۱,۴۴۷,۶۸۷	۱۴/۸	۱۰,۹۸۵,۶۲۰	۵,۶۷۴,۹۳۴	۹۳/۶	۱۲,۶۴۷,۷۵۵	۷,۱۲۲,۶۲۱	۹۳/۶
۸	استان فارس	۱,۵۴۰,۲۱۲	۱,۳۰۷,۹۸۲	۱۷/۸	۵,۲۸۶,۱۵۶	۲,۹۸۷,۲۹۱	۷۷/۰	۶,۸۲۶,۳۶۸	۴,۲۹۵,۲۷۳	۷۷/۰
۹	استان کرمان	۱,۱۴۰,۰۶۶	۸۶۴,۹۴۱	۳۱/۸	۳,۲۸۷,۰۵۶	۲,۱۳۶,۴۷۷	۵۳/۹	۴,۴۲۷,۱۲۲	۳,۰۰۱,۴۱۸	۵۳/۹
۱۰	استان خراسان رضوی	۱,۶۹۳,۴۳۸	۱,۴۰۹,۱۰۲	۲۰/۲	۵,۱۴۳,۷۷۳	۳,۰۴۵,۵۵۱	۴۸/۹	۶,۸۳۷,۲۱۱	۴,۸۶۳,۶۵۳	۴۸/۹
۱۱	استان اصفهان	۱,۳۹۰,۶۶۰	۱,۱۷۵,۰۹۳	۱۸/۳	۳,۳۶۶,۸۰۱	۲,۱۱۳,۵۳۷	۵۹/۳	۴,۷۵۷,۴۶۱	۳,۲۸۸,۶۳۰	۵۹/۳
۱۲	استان هرمزگان	۷۴۳,۸۰۶	۶۳۶,۸۲۵	۱۶/۸	۲,۵۲۸,۵۶۶	۱,۶۹۸,۱۸۳	۴۸/۹	۳,۲۷۲,۳۷۲	۲,۳۲۵,۰۰۸	۴۸/۹
۱۳	استان سیستان و بلوچستان	۹۵۹,۳۰۳	۷۸۶,۸۹۲	۲۱/۹	۳,۵۷۰,۷۵۰	۲,۵۵۷,۰۱۷	۳۹/۶	۴,۵۳۰,۰۵۳	۳,۳۴۳,۹۰۹	۳۹/۶
۱۴	استان کردستان	۶۶۹,۴۰۲	۵۵۴,۷۷۱	۲۰/۷	۲,۸۰۷,۵۵۷	۱,۶۳۸,۲۰۵	۷۱/۴	۳,۴۷۶,۹۵۹	۲,۱۹۲,۹۷۶	۷۱/۴
۱۵	استان همدان	۶۹۴,۲۶۹	۵۷۴,۵۴۵	۲۰/۸	۲,۲۴۷,۹۲۰	۱,۴۱۵,۳۵۵	۵۸/۸	۲,۹۴۲,۱۸۹	۱,۹۸۹,۹۰۰	۵۸/۸
۱۶	استان لرستان	۷۱۵,۷۹۳	۶۰۱,۸۵۱	۱۸/۹	۳,۴۱۸,۸۴۹	۱,۶۸۰,۶۹۸	۱۰۳/۴	۴,۱۳۴,۶۴۲	۲,۲۸۲,۵۴۹	۱۰۳/۴
۱۷	استان ایلام	۴۹۹,۹۰۲	۳۸۶,۱۹۳	۲۹/۴	۱,۸۰۳,۱۰۱	۱,۲۲۱,۸۲۹	۴۷/۶	۲,۳۰۳,۰۰۳	۱,۶۰۸,۰۲۲	۴۷/۶
۱۸	استان زنجان	۵۲۱,۴۶۸	۴۳۴,۷۸۵	۱۹/۹	۱,۶۷۷,۶۹۵	۹۷۴,۲۰۸	۷۲/۲	۲,۱۹۹,۱۶۳	۱,۴۰۸,۹۹۳	۷۲/۲
۱۹	استان چهارمحال و بختیاری	۴۹۸,۴۴۰	۴۰۳,۸۰۵	۲۳/۴	۱,۷۴۰,۷۱۳	۱,۰۴۹,۴۱۸	۶۵/۹	۲,۲۳۹,۱۵۳	۱,۴۵۳,۲۲۳	۶۵/۹
۲۰	استان کهگیلویه و بویراحمد	۴۷۷,۲۶۴	۳۷۹,۰۵۱	۲۵/۹	۱,۷۶۹,۶۵۳	۱,۲۸۸,۲۲۵	۳۷/۴	۲,۲۴۶,۹۱۷	۱,۶۶۷,۲۷۶	۳۷/۴
۲۱	استان سمنان	۴۹۰,۱۴۴	۳۷۶,۲۳۳	۳۰/۳	۱,۲۹۹,۰۷۶	۶۴۰,۷۱۷	۱۰۲/۸	۱,۷۸۹,۲۲۰	۱,۰۱۶,۹۵۰	۱۰۲/۸

(ارقام به میلیون ریال)

ادامه جدول ۵۶. مقایسه مصارف بودجه استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸

ردیف	شرح	اعتبارات هزینه‌ای		درصد رشد	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		درصد رشد	جمع		درصد رشد
		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷		۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۲۲	استان یزد	۶۰۱.۱۹۸	۴۹۰.۳۵۰	۲۲/۶	۱.۴۴۸.۹۷۶	۸۷۵.۳۴۹	۶۵/۵	۲.۰۵۰.۱۷۴	۱.۳۶۵.۶۹۹	۵۰/۱
۲۳	استان بوشهر	۶۷۳.۴۹۵	۵۷۴.۷۵۱	۱۷/۲	۲.۹۹۸.۱۸۷	۲.۴۳۵.۲۷۸	۲۳/۱	۳.۶۷۱.۶۸۲	۳.۰۱۰.۰۲۹	۲۲/۰
۲۴	استان تهران	۲۵۰۴.۰۰۲	۲۰۸۲.۱۷۴	۲۰/۳	۴.۶۲۲.۲۰۶	۲.۶۹۱.۵۱۵	۷۱/۷	۷.۱۲۶.۲۰۸	۴.۷۷۳.۶۸۹	۴۹/۳
۲۵	استان اردبیل	۵۶۹.۱۹۲	۴۵۰.۴۷۹	۲۶/۵	۱.۹۹۱.۲۵۸	۱.۰۶۴.۹۲۶	۸۷/۰	۲.۵۶۱.۰۵۰	۱.۵۱۵.۴۰۵	۶۹/۰
۲۶	استان قم	۳۳۹.۱۶۲	۲۷۸.۲۹۹	۲۲/۱	۱.۴۱۷.۹۱۷	۶۲۰.۷۱۵	۱۲۸/۴	۱.۷۵۷.۶۷۹	۸۹۹.۰۱۴	۹۵/۵
۲۷	استان قزوین	۴۵۰.۴۳۵	۳۶۹.۷۰۲	۲۱/۸	۱.۲۲۴.۷۱۷	۸۵۷.۰۱۴	۴۲/۹	۱.۶۷۵.۱۵۲	۱.۲۲۶.۷۱۶	۳۶/۶
۲۸	استان گلستان	۷۶۹.۴۷۱	۶۲۵.۸۰۰	۲۳/۰	۲.۲۱۰.۲۷۰	۱.۳۰۱.۶۰۵	۶۹/۸	۲.۹۷۹.۷۴۱	۱.۹۲۷.۴۰۵	۵۴/۶
۲۹	استان خراسان جنوبی	۴۹۵.۰۱۳	۴۰۸.۴۹۵	۲۱/۲	۱.۵۷۹.۲۶۰	۱.۱۳۷.۳۸۷	۳۸/۸	۲.۰۷۴.۲۷۳	۱.۵۴۵.۸۸۲	۳۴/۲
۳۰	استان خراسان شمالی	۴۳۰.۹۲۰	۳۵۵.۷۱۳	۲۱/۱	۱.۴۴۷.۶۳۳	۸۷۳.۲۳۲	۶۵/۸	۱.۸۷۸.۵۵۳	۱.۲۲۸.۹۴۵	۵۲/۹
	جمع کل	۲۶.۷۳۴.۶۷۵	۲۲.۰۴۲.۹۷۳	۲۱/۳	۸۷.۶۳۴.۸۵۸	۵۳.۵۵۰.۲۰۰	۶۳/۶	۱۱۴.۳۶۹.۵۳۳	۷۵.۵۹۳.۱۷۳	۵۱/۳

جدول ۵۷. رتبه‌بندی منابع استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۸

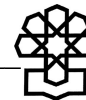
(ارقام به میلیون ریال)

جمع		استفاده از درآمد عمومی ملی						درآمد استانی						
رتبه	درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه	درصد مبلغ به کل	درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه	درصد مبلغ به کل	درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه
۱	۳۳/۶	۵۶,۱۵۱,۲۷۶	استان تهران	۱	۴/۲	۱۳/۹	۷,۰۱۲,۴۵۵	استان خوزستان	۱	۲۳/۶	۴۸/۱	۵۶,۱۵۱,۲۷۶	استان تهران	۱
۲	۷/۶	۱۲,۶۴۷,۷۵۵	استان خوزستان	۲	۱/۹	۶/۵	۲,۲۵۴,۰۰۱	استان سیستان و بلوچستان	۲	۵/۱	۷/۲	۸,۴۵۰,۹۱۵	استان اصفهان	۲
۳	۵/۱	۸,۵۱۱,۱۸۰	استان اصفهان	۳	۱/۹	۶/۱	۲,۰۹۹,۳۰۰	استان آذربایجان غربی	۳	۳/۴	۴/۸	۵,۶۳۵,۳۰۰	استان خوزستان	۳
۴	۴/۱	۶,۸۳۷,۲۱۱	استان خراسان رضوی	۴	۱/۸	۶/۱	۲,۰۷۸,۲۵۸	استان لرستان	۴	۳/۴	۴/۸	۵,۶۰۶,۰۰۱	استان خراسان رضوی	۴
۵	۴/۱	۶,۸۲۶,۳۶۸	استان فارس	۵	۱/۸	۶/۱	۲,۰۵۸,۸۲۵	استان فارس	۵	۲/۳	۳/۲	۳,۷۶۷,۵۴۳	استان فارس	۵
۶	۳/۰	۵,۰۱۲,۹۱۳	استان آذربایجان غربی	۶	۱/۷	۵/۶	۲,۸۳۹,۶۵۴	استان کرمانشاه	۶	۲/۰	۲/۹	۳,۳۹۰,۷۶۴	استان کرمان	۶
۷	۳/۰	۴,۹۳۱,۸۶۵	استان آذربایجان شرقی	۷	۱/۶	۵/۳	۲,۶۵۵,۶۸۲	استان کردستان	۷	۱/۹	۲/۷	۳,۱۱۵,۰۶۳	استان بوشهر	۷
۸	۲/۷	۴,۵۳۰,۰۵۳	استان سیستان و بلوچستان	۸	۱/۳	۴/۲	۲,۱۱۸,۰۲۳	استان گلستان	۸	۱/۸	۲/۶	۲,۰۸۶,۰۴۴	استان آذربایجان شرقی	۸
۹	۲/۶	۴,۴۲۷,۱۲۲	استان کرمان	۹	۱/۱	۳/۸	۱,۹۱۰,۳۲۶	استان گیلان	۹	۱/۷	۲/۵	۲,۸۶۸,۰۴۹	استان هرمزگان	۹
۱۰	۲/۵	۴,۱۳۴,۶۴۲	استان لرستان	۱۰	۱/۱	۳/۷	۱,۸۴۵,۸۲۱	استان آذربایجان شرقی	۱۰	۱/۵	۲/۲	۲,۵۷۶,۳۷۸	استان مازندران	۱۰
۱۱	۲/۴	۴,۰۲۲,۹۷۳	استان کرمانشاه	۱۱	۱/۱	۳/۵	۱,۷۷۴,۲۷۳	استان همدان	۱۱	۱/۳	۱/۸	۲,۱۴۴,۸۲۵	استان مرکزی	۱۱
۱۲	۲/۴	۴,۰۰۳,۷۲۳	استان گیلان	۱۲	۱/۱	۳/۵	۱,۷۵۵,۳۶۶	استان ایلام	۱۲	۱/۳	۱/۸	۲,۰۹۳,۳۹۷	استان گیلان	۱۲
۱۳	۲/۲	۳,۷۳۱,۲۱۳	استان مازندران	۱۳	۱/۰	۳/۵	۱,۷۴۹,۷۳۴	استان کهگیلویه و بویراحمد	۱۳	۱/۱	۱/۶	۱,۹۱۳,۶۱۳	استان آذربایجان غربی	۱۳
۱۴	۲/۲	۳,۶۹۲,۵۶۶	استان بوشهر	۱۴	۱/۰	۳/۳	۱,۶۷۶,۱۲۸	استان اردبیل	۱۴	۱/۱	۱/۵	۱,۷۵۹,۱۵۳	استان یزد	۱۴
۱۵	۲/۱	۳,۴۷۶,۹۵۹	استان کردستان	۱۵	۱/۰	۳/۳	۱,۶۵۶,۳۲۴	استان چهارمحال و بختیاری	۱۵	۰/۹	۱/۳	۱,۴۵۹,۶۳۷	استان قزوین	۱۵
۱۶	۲/۰	۳,۲۷۲,۳۷۲	استان هرمزگان	۱۶	۱/۰	۳/۲	۱,۶۱۹,۳۴۰	استان خراسان جنوبی	۱۶	۰/۸	۱/۱	۱,۲۷۶,۰۵۲	استان سیستان و بلوچستان	۱۶
۱۷	۱/۸	۲,۹۷۹,۷۴۱	استان گلستان	۱۷	۰/۸	۲/۸	۱,۴۰۹,۶۵۶	استان خراسان شمالی	۱۷	۰/۷	۱/۰	۱,۰۸۳,۳۱۹	استان کرمانشاه	۱۷
۱۸	۱/۸	۲,۹۴۲,۱۸۹	استان همدان	۱۸	۰/۷	۲/۴	۱,۲۳۱,۲۱۰	استان خراسان رضوی	۱۸	۰/۷	۱/۰	۱,۰۶۷,۹۱۶	استان همدان	۱۸

ادامه جدول ۵۷. رتبه‌بندی منابع استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۸ (ارقام به میلیون ریال)

جمع			استفاده از درآمد عمومی ملی				درآمد استانی						
۱/۵	۲,۵۶۱,۰۵۰	استان اردبیل	۱۹	۰/۷	۲/۳	۱,۱۵۴,۸۳۵	استان مازندران	۱۹	۰/۷	۱/۰	۱,۱۰۹,۹۸۶	استان زنجان	۱۹
۱/۴	۲,۳۰۳,۰۰۳	استان ایلام	۲۰	۰/۷	۲/۲	۱,۰۸۹,۱۷۷	استان زنجان	۲۰	۰/۶	۰/۹	۱,۰۵۶,۳۸۴	استان لرستان	۲۰
۱/۴	۲,۲۶۲,۷۴۶	استان مرکزی	۲۱	۰/۶	۲/۱	۱,۰۳۶,۳۵۸	استان کرمان	۲۱	۰/۶	۰/۸	۹۶۸,۶۵۴	استان قم	۲۱
۱/۳	۲,۲۴۶,۹۱۷	استان کهگیلویه و بویراحمد	۲۲	۰/۶	۱/۹	۹۵۲,۲۶۰	استان سمنان	۲۲	۰/۵	۰/۸	۸۸۴,۹۲۲	استان اردبیل	۲۲
۱/۳	۲,۲۳۹,۱۵۳	استان چهارمحال و بختیاری	۲۳	۰/۵	۱/۶	۷۸۹,۰۲۵	استان قم	۲۳	۰/۵	۰/۷	۸۶۱,۷۱۸	استان گلستان	۲۳
۱/۳	۲,۱۹۹,۱۶۳	استان زنجان	۲۴	۰/۳	۱/۱	۵۷۷,۵۰۳	استان بوشهر	۲۴	۰/۵	۰/۷	۸۳۶,۹۶۰	استان سمنان	۲۴
۱/۲	۲,۰۷۴,۲۷۳	استان خراسان جنوبی	۲۵	۰/۲	۰/۸	۴۰۴,۳۲۳	استان هرمزگان	۲۵	۰/۵	۰/۷	۸۲۱,۲۷۷	استان کردستان	۲۵
۱/۲	۲,۰۵۰,۱۷۴	استان یزد	۲۶	۰/۲	۰/۶	۲۹۱,۰۲۱	استان یزد	۲۶	۰/۳	۰/۵	۵۸۲,۸۲۹	استان چهارمحال و بختیاری	۲۶
۱/۱	۱,۸۷۸,۵۵۳	استان خراسان شمالی	۲۷	۰/۱	۰/۴	۲۱۵,۵۱۵	استان قزوین	۲۷	۰/۳	۰/۵	۵۴۷,۶۳۷	استان ایلام	۲۷
۱/۱	۱,۷۸۹,۲۲۰	استان سمنان	۲۸	۰/۱	۰/۲	۱۱۷,۹۲۱	استان مرکزی	۲۸	۰/۳	۰/۴	۴۹۷,۱۸۳	استان کهگیلویه و بویراحمد	۲۸
۱/۱	۱,۷۵۷,۶۷۹	استان قم	۲۹	۰/۰	۰/۱	۶۰,۲۶۵	استان اصفهان	۲۹	۰/۳	۰/۴	۴۶۸,۸۹۷	استان خراسان شمالی	۲۹
۱/۰	۱,۶۷۵,۱۵۲	استان قزوین	۳۰	۰/۰	۰/۰	۰	استان تهران	۳۰	۰/۳	۰/۴	۴۵۴,۹۳۳	استان خراسان جنوبی	۳۰
۱۰۰/۰	۱۶۷,۱۶۹,۲۰۴	جمع		۳۰/۲	۱۰۰/۰	۵۰,۴۳۲,۵۷۹	جمع	۶۹/۸	۱۰۰/۰	۱۱۶,۷۳۶,۶۲۵	جمع		
											-۵۲,۷۹۹,۶۷۱	کسر می‌شود: درآمد مازاد استانی	
۱۰۰/۰	۱۶۷,۱۶۹,۲۰۴			۳۰/۲	۱۰۰/۰	۵۰,۴۳۲,۵۷۹		۶۹/۸	۱۰۰/۰	۶۳,۹۳۶,۴۵۴	جمع کل		

جدول ۵۸. رتبه‌بندی مصارف استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۸ (ارقام به میلیون ریال)

جمع				تملك دارایی‌های سرمایه‌ای					اعتبارات هزینه‌ای				
رتبه	نام استان	مبلغ	درصد سهم از کل	رتبه	نام استان	مبلغ	درصد سهم از کل	رتبه	نام استان	مبلغ	درصد سهم از کل	رتبه	
۱	استان تهران	۲۵۰۴۰۰۰۲	۹/۴	۱	استان خوزستان	۱۰۰۹۸۵۰۶۲۰	۱۲/۵	۱	استان تهران	۱۰۰۹۸۵۰۶۲۰	۹/۴	۱	
۳	استان خراسان رضوی	۱۰۰۶۹۳۰۴۳۸	۶/۳	۳	استان فارس	۵۰۲۸۶۰۱۵۶	۶/۰	۳	استان خراسان رضوی	۱۰۰۶۹۳۰۴۳۸	۶/۳	۳	
۲	استان خوزستان	۱۰۰۶۶۲۰۱۳۵	۶/۲	۲	استان خراسان رضوی	۵۰۱۴۳۰۷۷۲	۵/۹	۲	استان خوزستان	۱۰۰۶۶۲۰۱۳۵	۶/۲	۲	
۴	استان فارس	۱۰۰۵۴۰۰۲۱۲	۵/۸	۴	استان تهران	۴۰۶۲۲۰۲۰۶	۵/۳	۴	استان فارس	۱۰۰۵۴۰۰۲۱۲	۵/۸	۴	
۵	استان اصفهان	۱۰۰۳۹۰۰۶۶۰	۵/۲	۱۱	استان آذربایجان غربی	۳۰۹۴۵۰۹۵۶	۴/۵	۱۱	استان اصفهان	۱۰۰۳۹۰۰۶۶۰	۵/۲	۵	
۶	استان مازندران	۱۰۰۳۰۰۱۰۲۴۶	۴/۹	۷	استان آذربایجان شرقی	۳۰۸۰۵۰۹۵۶	۴/۳	۷	استان مازندران	۱۰۰۳۰۰۱۰۲۴۶	۴/۹	۶	
۷	استان گیلان	۱۰۰۲۰۵۰۵۴۱	۴/۵	۵	استان سیستان و بلوچستان	۳۰۵۷۰۰۷۵۰	۴/۱	۵	استان گیلان	۱۰۰۲۰۵۰۵۴۱	۴/۵	۷	
۱۰	استان کرمان	۱۰۰۱۴۰۰۰۶۶	۴/۳	۱۴	استان لرستان	۳۰۴۱۸۰۸۴۹	۳/۹	۱۴	استان کرمان	۱۰۰۱۴۰۰۰۶۶	۴/۳	۱۰	
۸	استان آذربایجان شرقی	۱۰۰۱۲۵۰۹۰۹	۴/۲	۱۰	استان اصفهان	۳۰۳۶۶۰۸۰۱	۳/۸	۱۰	استان آذربایجان شرقی	۱۰۰۱۲۵۰۹۰۹	۴/۲	۸	
۹	استان آذربایجان غربی	۱۰۰۰۶۶۰۹۵۷	۴/۰	۹	استان کرمان	۳۰۲۸۷۰۰۵۶	۳/۸	۹	استان آذربایجان غربی	۱۰۰۰۶۶۰۹۵۷	۴/۰	۹	
۱۱	استان سیستان و بلوچستان	۹۵۹۰۳۰۲	۳/۶	۸	استان کرمانشاه	۳۰۱۰۶۰۸۱۶	۳/۵	۸	استان سیستان و بلوچستان	۹۵۹۰۳۰۲	۳/۶	۱۱	
۱۲	استان کرمانشاه	۹۱۶۰۱۵۷	۳/۴	۶	استان بوشهر	۲۰۹۹۸۰۱۸۷	۳/۴	۶	استان کرمانشاه	۹۱۶۰۱۵۷	۳/۴	۱۲	
۱۴	استان گلستان	۷۶۹۰۴۷۱	۲/۹	۱۵	استان کردستان	۲۰۸۰۷۰۵۵۷	۳/۲	۱۵	استان گلستان	۷۶۹۰۴۷۱	۲/۹	۱۴	
۱۳	استان هرمزگان	۷۴۳۰۸۰۶	۲/۸	۱۶	استان گیلان	۲۰۷۹۸۰۱۸۲	۳/۲	۱۶	استان هرمزگان	۷۴۳۰۸۰۶	۲/۸	۱۳	
۱۵	استان لرستان	۷۱۵۰۷۹۳	۲/۷	۱۳	استان هرمزگان	۲۰۵۲۸۰۵۶۶	۲/۹	۱۳	استان لرستان	۷۱۵۰۷۹۳	۲/۷	۱۵	
۱۷	استان همدان	۶۹۴۰۲۶۹	۲/۶	۱۲	استان مازندران	۲۰۴۴۹۰۹۶۷	۲/۸	۱۲	استان همدان	۶۹۴۰۲۶۹	۲/۶	۱۷	
۱۶	استان بوشهر	۶۷۳۰۴۹۵	۲/۵	۱۷	استان همدان	۲۰۲۴۷۰۹۲۰	۲/۶	۱۷	استان بوشهر	۶۷۳۰۴۹۵	۲/۵	۱۶	
۱۸	استان کردستان	۶۶۹۰۴۰۲	۲/۵	۱۸	استان گلستان	۲۰۲۱۰۰۲۷۰	۲/۵	۱۸	استان کردستان	۶۶۹۰۴۰۲	۲/۵	۱۸	
۱۹	استان یزد	۶۰۰۱۰۱۹۸	۲/۲	۲۳	استان اردبیل	۱۰۹۹۱۰۲۵۸	۲/۳	۲۳	استان یزد	۶۰۰۱۰۱۹۸	۲/۲	۱۹	
۲۰	استان مرکزی	۵۸۸۰۴۷۵	۲/۲	۲۰	استان ایلام	۱۰۸۰۳۰۱۰۱	۲/۱	۲۰	استان مرکزی	۵۸۸۰۴۷۵	۲/۲	۲۰	

ادامه جدول ۵۸. رتبه‌بندی مصارف استان‌ها براساس سهم از کل در سال ۱۳۸۸ (ارقام به میلیون ریال)

جمع				تملك دارایی‌های سرمایه‌ای					اعتبارات هزینه‌ای				
درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه	درصد مبلغ به کل	درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه	درصد مبلغ به کل	درصد سهم از کل	مبلغ	نام استان	رتبه
۲/۰	۲۰۲۶۲.۷۴۶	استان مرکزی	۲۰	۱/۵	۲/۰	۱.۷۶۹.۶۵۲	استان کهگیلویه و بویراحمد	۱۹	۰/۵	۲/۱	۵۶۹.۷۹۲	استان اردبیل	۲۱
۲/۰	۲۰۲۴۶.۹۱۷	استان کهگیلویه و بویراحمد	۱۹	۱/۵	۲/۰	۱.۷۴۰.۷۱۲	استان چهار محال و بختیاری	۲۴	۰/۵	۲/۰	۵۲۱.۴۶۸	استان زنجان	۲۲
۲/۰	۲۰۲۳۹.۱۵۳	استان چهار محال و بختیاری	۲۴	۱/۵	۱/۹	۱.۶۷۷.۶۹۵	استان زنجان	۲۵	۰/۴	۱/۹	۴۹۹.۹۰۲	استان ایلام	۲۵
۱/۹	۲۰۱۹۹.۱۶۳	استان زنجان	۲۵	۱/۵	۱/۹	۱.۶۷۴.۲۷۱	استان مرکزی	۲۱	۰/۴	۱/۹	۴۹۸.۴۴۰	استان چهار محال و بختیاری	۲۴
۱/۸	۲۰۰۷۴.۲۷۳	استان خراسان جنوبی	۲۲	۱/۴	۱/۸	۱.۵۷۹.۲۶۰	استان خراسان جنوبی	۲۲	۰/۴	۱/۹	۴۹۵.۰۱۲	استان خراسان جنوبی	۲۳
۱/۸	۲۰۰۵۰.۱۷۴	استان یزد	۲۶	۱/۳	۱/۷	۱.۴۴۸.۹۷۶	استان یزد	۲۶	۰/۴	۱/۸	۴۹۰.۱۴۴	استان سمنان	۲۷
۱/۶	۱.۸۷۸.۵۵۳	استان خراسان شمالی	۲۷	۱/۳	۱/۷	۱.۴۴۷.۶۳۳	استان خراسان شمالی	۲۷	۰/۴	۱/۸	۴۷۷.۲۶۴	استان کهگیلویه و بویراحمد	۲۶
۱/۶	۱.۷۸۹.۲۲۰	استان سمنان	۲۹	۱/۲	۱/۶	۱.۴۱۷.۹۱۷	استان قم	۳۰	۰/۴	۱/۷	۴۵۰.۴۳۵	استان قزوین	۲۸
۱/۵	۱.۷۵۷.۶۷۹	استان قم	۳۰	۱/۱	۱/۵	۱.۲۹۹.۰۷۶	استان سمنان	۲۹	۰/۴	۱/۶	۴۳۰.۹۲۰	استان خراسان شمالی	۲۹
۱/۵	۱.۶۷۵.۱۵۲	استان قزوین	۲۸	۱/۱	۱/۴	۱.۲۲۴.۷۱۷	استان قزوین	۲۸	۰/۳	۱/۳	۳۳۹.۷۶۲	استان قم	۳۰
۱۰۰/۰	۱۱۴.۳۶۹.۵۳۳	جمع		۷۶/۶	۱۰۰/۰	۸۷.۶۳۴.۸۵۸	جمع		۲۳/۴	۱۰۰/۰	۲۶.۷۳۴.۶۷۵	جمع	

جدول ۵۹. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها از محل درآمد عمومی برحسب فصول در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور (ارقام به میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع
		۱۳۸۸	۱۳۸۷	(درصد رشد)	۱۳۸۸	۱۳۸۷	(درصد رشد)	
۱۰۰۰۰	امور عمومی	۱۰,۴۴۳	۷,۸۷۳	۳۲/۶	۲,۰۹۹	۱,۵۶۲	۳۴/۴	
۱۰۲۰۰	فصل اداره امور عمومی	۳,۴۷۱	۲,۱۷۰	۶۰	۷۷۷	۶۷۲	۱۵/۶	
۱۰۳۰۰	فصل امور قضایی	۳,۵۰۲	۲,۷۵۷	۲۷	۷۵۵	۵۸۹	۲۸/۲	
۱۰۴۰۰	فصل خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	۳,۴۶۷	۲,۹۴۵	۱۷/۷	۳۰۱	۳۰۱	—	
۱۰۵۰۰	فصل توسعه علوم و فناوری	۲	۱	۲۰۰	۲۶۶	—	—	
۲۰۰۰۰	امور دفاعی و امنیتی	۲۸۲	۲۴۲	۱۶/۵	۴۴	۸	۴۵۰	
۲۰۱۰۰	فصل دفاع	—	—	—	۸	۶	۳۳/۳	
۲۰۲۰۰	فصل نظم و امنیت عمومی	۲۸۲	۲۴۲	۱۶/۵	۳۶	۲	۱۷۰۰	
۳۰۰۰۰	امور اجتماعی و فرهنگی	۵,۹۲۹	۵,۲۵۶	۱۲/۸	۲۳,۴۹۴	۱۴,۹۲۴	۵۷/۴	
۳۰۱۰۰	فصل آموزش	۲۱۳	۱۸۸	۱۴/۳	۱۱,۴۶۵	۶,۸۵۶	۶۷/۲	
۳۰۲۰۰	فصل فرهنگ و هنر و رسانه‌های جمعی و گردشگری	۱,۴۵۱	۱,۱۶۵	۲۴/۵	۴,۴۸۷	۳,۸۲۱	۱۷/۴	
۳۰۳۰۰	فصل بهداشت و سلامت	۳۲۳	۲۷۴	۱۷/۹	۳,۵۵۱	۸۰۶	۳۴۰	
۳۰۴۰۰	فصل رفاه و تأمین اجتماعی	۳,۵۰۰	۳,۲۴۹	۷/۷	۹۶۲	۸۳۳	۱۵/۵	
۳۰۵۰۰	فصل تربیت بدنی	۴۴۲	۳۸۰	۱۶/۳	۳,۰۲۹	۲,۶۰۸	۱۶/۱	
۴۰۰۰۰	امور اقتصادی	۱۰,۰۸۱	۸,۶۷۲	۱۶/۲	۶۱,۹۹۸	۳۷,۰۵۶	۶۷/۳	
۴۰۱۰۰	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۵,۶۴۸	۴,۷۳۳	۱۹/۳	۵,۸۷۸	۵,۲۱۲	۱۰/۶	
۴۰۲۰۰	فصل منابع آب	—	—	—	۱۱,۲۹۳	۳,۵۲۷	۵۲۲	
۴۰۳۰۰	فصل صنعت و معدن	۴۰۲	۳۳۵	۲۰	۲,۸۵۲	۳,۵۴۲	(۱۹/۵)	
۴۰۴۰۰	فصل محیط زیست	۳۷۷	۳۲۱	۱۷/۴	۲۷۷	۲۸۴	(۲/۵)	
۴۰۵۰۰	فصل بازرگانی و تعاون	۱,۱۶۷	۱,۰۱۷	۱۴/۷	۵۰۴	۳۸۴	۳۱/۲	
۴۰۶۰۰	فصل انرژی	—	—	—	۹۷۵	۵۹۷	۶۳/۳	
۴۰۷۰۰	فصل حمل و نقل	۱,۱۲۴	۹۷۱	۱۵/۷	۱۰,۹۰۳	۱۰,۵۷۰	۳/۲	
۴۰۸۰۰	فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات	—	—	—	۲۷۰	۲۱۰	۲۸/۶	
۴۰۹۰۰	فصل مسکن، عمران شهری و روستایی و عشایری	۱,۳۶۳	۱,۲۹۵	۵/۲	۱۸,۰۴۶	۱۲,۶۳۰	۴۲/۹	
	جمع	۲۶,۷۳۵	۲۲,۰۴۳	۲۱/۳	۸۷,۶۳۵	۵۳,۵۵۰	۶۳/۷	
	ردیف‌های متفرقه	—	—	—	—	—	—	
	جمع کل	۲۶,۷۳۵	۲۲,۰۴۳	۲۱/۳	۸۷,۶۳۵	۵۳,۵۵۰	۶۳/۷	
	سهم از کل	۲۳/۴	۲۹/۲	—	۷۶/۶	۷۰/۸	—	

مبلغ ۳۴۲۰ میلیارد ریال از محل درآمدهای اختصاصی استانی عموماً به اعتبارات هزینه‌ای و بعضاً به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی اختصاص یافته است. (صفحات ۹۹-۱۰۸ لایحه بودجه ۱۳۸۸).

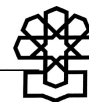
سهم اعتبارات خاص و ویژه در اعتبارات استانی در سال ۱۳۸۸

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای:

۴۳۴۰ میلیارد ریال «استان‌های مرکزی، آذربایجان غربی، خوزستان، فارس، هرمزگان، کردستان، لرستان، بوشهر، قم، خراسان شمالی و جنوبی»	- مصوبات خاص و راه‌اندازی
۵۷۲۱ میلیارد ریال در کلیه استان‌ها به استثنای استان تهران	- ۲ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی
۲۰۰۰ میلیارد ریال در کلیه استان‌ها	- تکمیل امکانات زیربنایی شهرک‌ها و نواحی صنعتی
۲۰۰۰ میلیارد ریال در کلیه استان‌ها	- طرح‌های کوچک تأمین آب
۲۷۶۲۳ میلیارد ریال در کلیه استان‌ها	- طرح‌های استانی مصوب قانون پیوست ۱
۴۱۶۸۴ میلیارد ریال	جمع

دستورالعمل نحوه توزیع اعتبارات «مصوبات خاص و راه‌اندازی» و «طرح‌های استانی مصوب قانون» توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ابلاغ

خواهد شد. صفحه ۱۲۵ جدول ۱-۱۰ لایحه بودجه سال ۱۳۸۸.

قسمت پنجم - بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

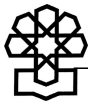
این قسمت شامل بخش تصدی دولت است. دستگاه‌های این بخش عمدتاً به‌صورت بازرگانی اداره می‌شوند و از محل درآمدهای خود هزینه‌های خود را تأمین می‌کنند و در صورت دستیابی به سود حاصل از عملیات نسبت به پرداخت مالیات و سود سهام دولت به حساب درآمد عمومی کشور اقدام می‌کنند. بخشی از سرمایه‌گذاری در این شرکت‌ها از طریق طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که بیشتر به‌صورت طرح‌های عمرانی انتفاعی است؛ صورت می‌گیرد. از ویژگی‌های این نوع طرح‌ها آن است که به استناد ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه این سرمایه‌گذاری‌ها به‌صورت وام است و پس از شروع به بهره‌برداری، شرکت‌های مذکور باید نسبت به بازپرداخت وام به خزانه دولت با عنوان واگذاری دارایی‌های مالی، اقدام کنند. نمودار ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱ خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت را نشان می‌دهند.

بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل (۰/۳۵) درصد کاهش دارند.

در شرکت‌های دولتی موارد زیر باید مؤکداً مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار

گیرند:

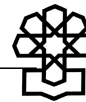
۱. مالیات،
 ۲. سود سهام دولت،
 ۳. کمک زیان و یارانه از محل اعتبارات هزینه‌ای بودجه عمومی دولت،
 ۴. طرح‌های عمرانی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل بودجه عمومی دولت،
 ۵. وام‌ها و تسهیلات داخلی،
 ۶. وام و تسهیلات خارجی (فاینانس و بیع متقابل)،
 ۷. بازپرداخت اصل اقساط طرح‌های عمرانی انتفاعی به خزانه دولت،
 ۸. سقف مبلغ اوراق مشارکت منتشره توسط شرکت دولتی یا بانک‌های دولتی،
 ۹. بازپرداخت مبلغ سود و اصل اوراق منتشره در سررسید.
- با توجه به مراتب فوق بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ در پیوست ۳ به‌صورت مستقل ارائه گردد و باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

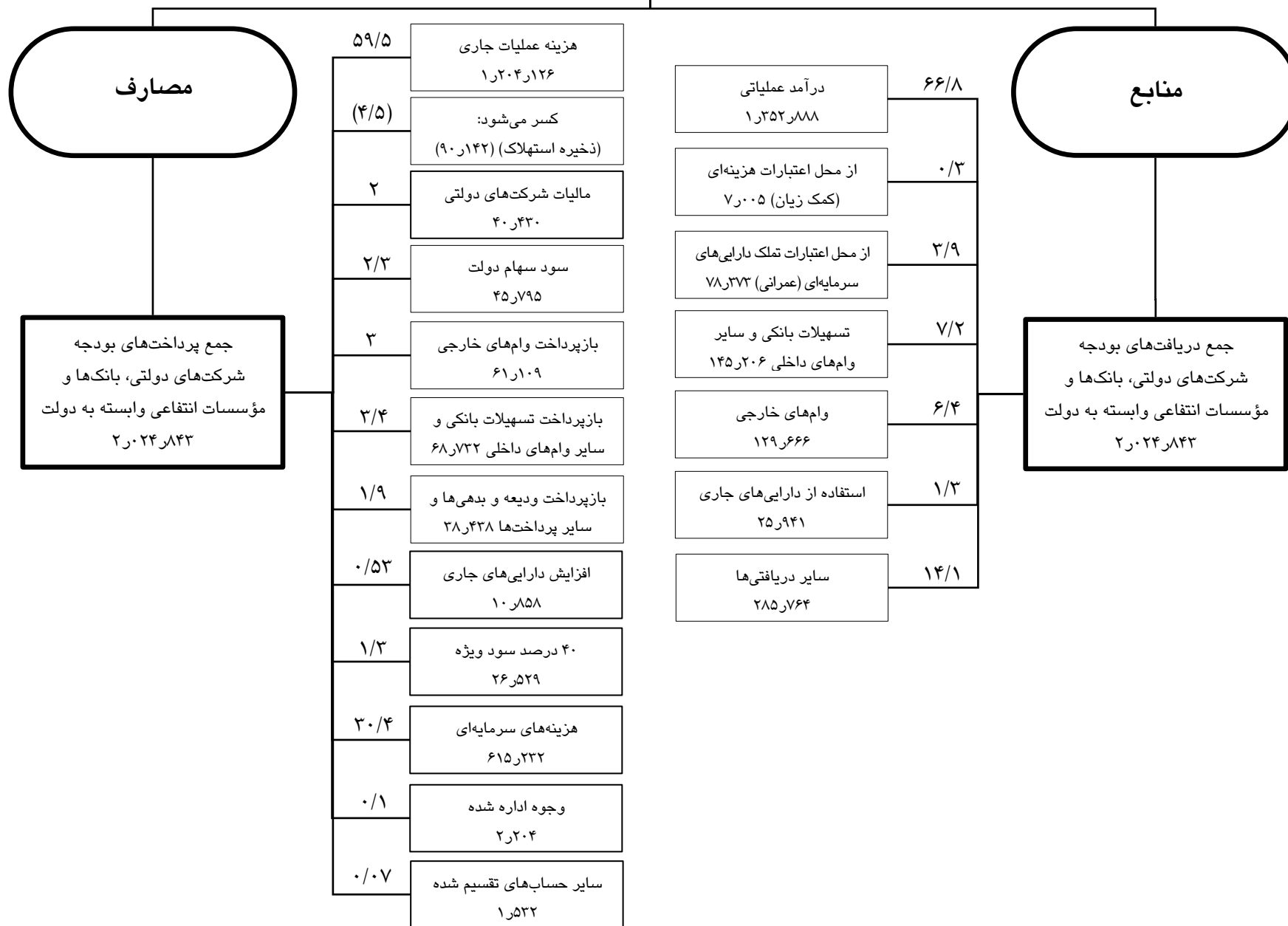
جدول ۶۰. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با سال ۱۳۸۷ (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	لایحه سال ۱۳۸۸	قانون سال ۱۳۸۷	درصد افزایش	توضیحات ضروری
شرکت‌های دولتی	۱٫۷۳۷٫۶۶۸	۱٫۸۰۶٫۴۶۱	(۳/۸)	کلیه شرکت‌های دولتی
بانک‌ها	۲۵۳٫۰۴۵	۱۹۶٫۲۶۸	۲۸/۹	بانک مرکزی، ملی، سپه، مسکن، کشاورزی، ملت، تجارت، صنعت و معدن، رفاه کارگران، صادرات، توسعه صادرات، پست بانک
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۳۴٫۱۳۰	۲۹٫۲۹۶	۱۶/۵	سازمان صنایع دفاع و سازمان بنادر و کشتیرانی
جمع	۲٫۰۲۴٫۸۴۳	۲٫۰۳۲٫۰۲۵	(۰/۳۵)	

کاهش چشمگیر بودجه شرکت‌های دولتی خاصه شرکت‌های مادر تخصصی موجب کاهش در ارائه تولید کالاها و خدمات خواهد شد.

نمودار ۸. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

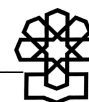

جدول ۶۱. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	مصارف				عنوان	درصد رشد	منابع				عنوان
	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸				قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۴/۸	۵۶/۵	۱,۱۴۹,۰۲۳	۵۹/۵	۱,۲۰۴,۱۲۶	هزینه عملیات	۹۸	۶۷/۹	۱,۳۸۰,۷۴۳	۶۶/۸	۱,۳۵۲,۸۸۸	درآمد عملیاتی
۸/۹	(۴/۱)	(۸۲,۷۴۰)	(۴/۵)	(۹۰,۱۴۲)	کسرمی‌شود: (ذخیره استهلاک)	۹/۸	۰/۳	۶۳۸۰	۰/۳	۷,۰۰۵	از محل اعتبارات هزینه‌ای (کمک زیان) یا (پارانه)
(۲۳/۶)	۲/۶	۵۲,۸۹۴	۲	۴۰,۴۳۰	مالیات شرکت‌های دولتی	۲۵	۳/۱	۶۲,۶۶۳	۳/۹	۷۸,۳۷۳	از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی)
(۳۲/۹)	۳/۴	۶۸,۲۱۵	۲/۳	۴۵,۷۹۵	سود سهام دولت	(۳/۴)	۷/۴	۱۵۰,۲۵۶	۷/۲	۱۴۵,۲۰۶	تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
(۱۷/۲)	۳/۶	۷۳,۷۷۷	۳	۶۱,۱۰۹	بازپرداخت وام‌های خارجی	(۲۳)	۸/۳	۱۶۸,۴۸۲	۶/۴	۱۲۹,۶۶۶	وام‌های خارجی
۲۷/۴	۲/۷	۵۳,۹۲۰	۳/۴	۶۸,۷۳۲	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	(۲۴)	۱/۷	۳۴,۱۹۱	۱/۳	۲۵,۹۴۱	استفاده از دارایی‌های جاری
(۵۹/۷)	۴/۷	۹۵,۳۷۷	۱/۹	۳۸,۴۳۸	بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	۲۴/۶	۱۱/۳	۲۲۹,۳۱۰	۱۴/۱	۲۸۵,۷۶۴	سایر دریافت‌ها
(۵۴/۹)	۱/۲	۲۴,۰۷۱	۰/۵۳	۱۰,۸۵۸	افزایش دارایی‌های جاری						
۵۵۷۴	-	۲۷	۰/۰۷	۱,۵۳۲	سایر حساب‌های تقسیم سود						
(۸/۱)	۱/۴	۲۸,۸۶۰	۱/۳	۲۶,۵۲۹	۴۰ درصد سود ویژه						
۸/۵	۲۷/۹	۵۶۷,۰۷۱	۳۰/۴	۶۱۵,۲۳۲	هزینه‌های سرمایه‌ای						
۴۵	۰/۱	۱,۵۲۰	۰/۱	۲,۲۰۴	وجوه اداره شده						
(۰/۳۵)	۱۰۰	۲,۰۳۲,۰۲۵	۱۰۰	۲,۰۲۴,۸۴۳	جمع	(۰/۳۵)	۱۰۰	۲,۰۳۲,۰۲۵	۱۰۰	۲,۰۲۴,۸۴۳	جمع

خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸
(ارقام به میلیارد ریال)

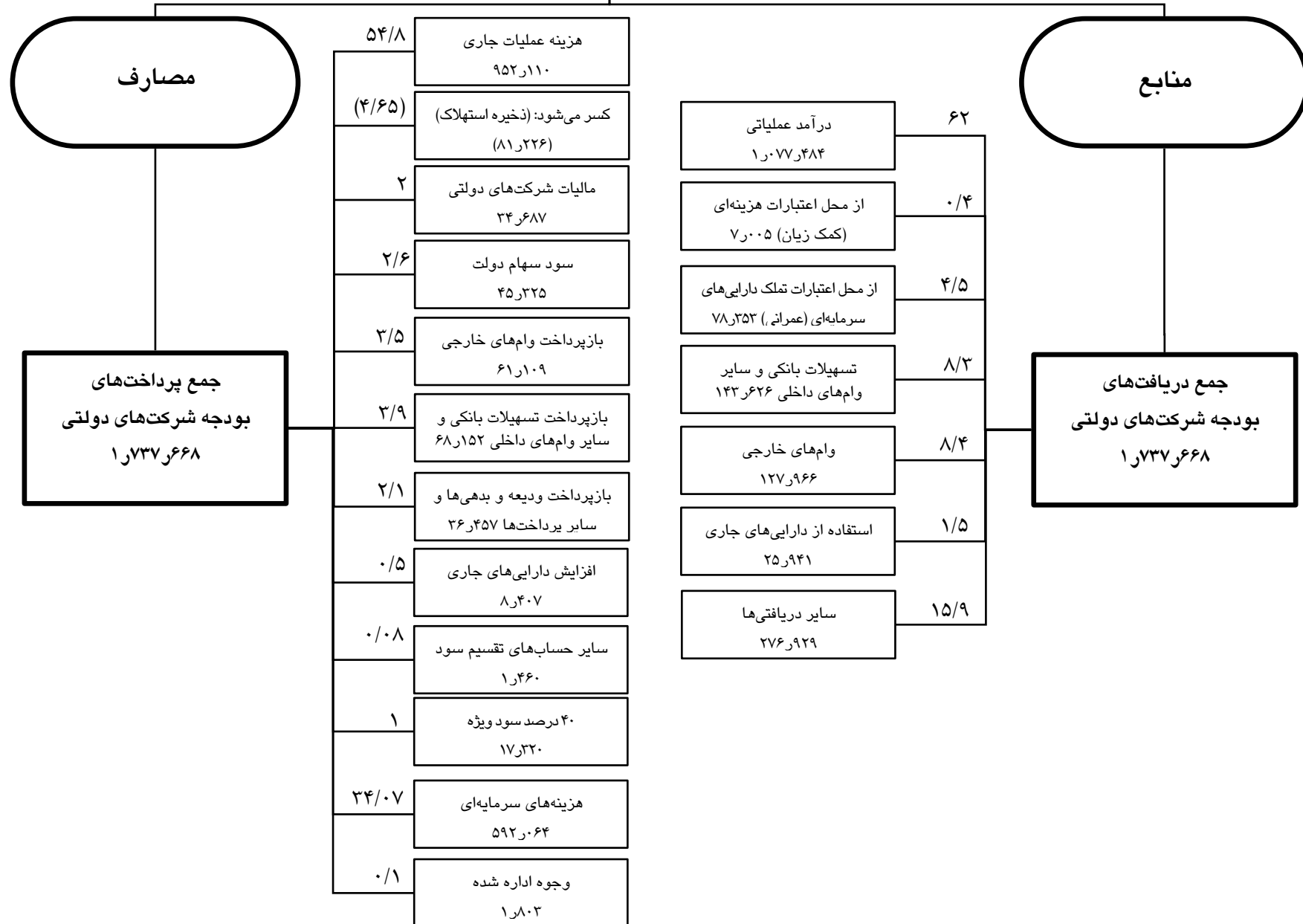
الف) بودجه جاری		ب) بودجه سرمایه‌ای	
مبلغ	حساب‌های تقسیم سود	مبلغ	منابع
۴۰٫۴۳۰	مالیات	۱٫۳۵۲٫۸۸۸	- ذخایر
۴۵٫۷۹۵	سود سهام	۱٫۲۰۴٫۱۲۶	- اندوخته‌ها
۳۴٫۴۷۶	اندوخته‌ها		- تسهیلات بانکی و وام‌های داخلی
۱٫۵۳۲	سایر حساب‌های تقسیم سود	(۹۰٫۱۴۲)	- وام‌های خارجی
۲۶٫۵۲۹	«۴۰٪ سود ویژه»	۱۴۸٫۷۶۲	- از محل اعتبارات هزینه‌ای
۱۴۸٫۷۶۲	جمع		- از محل اعتبارات تملک
			دارایی‌های سرمایه‌ای
	مصارف	۹۰٫۱۴۲	- استفاده از دارایی‌های جاری
۶۱۵٫۲۳۲	- هزینه‌های سرمایه‌ای	۳۴٫۴۷۶	- سایر دریافتی‌ها
۶۱٫۱۰۹	- بازپرداخت وام‌های خارجی	۱۴۵٫۲۰۶	جمع
۶۸٫۷۳۲	- بازپرداخت تسهیلات بانکی و وام‌های داخلی	۱۲۹٫۶۶۶	۷۹۶٫۵۷۳
۳۸٫۴۳۸	- بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	۷٫۰۰۵	
۲٫۲۰۴	- وجوه اداره شده	۷۸٫۳۷۳	
۱۰٫۸۵۸	افزایش دارایی‌های جاری	۲۵٫۹۴۱	
	جمع	۲۸۵٫۷۶۴	
۷۹۶٫۵۷۳	جمع	۷۹۶٫۵۷۳	

۱. ذخیره استهلاك جزئی از هزینه عملیات جاری است.

نمودار ۹. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۶۲. خلاصه بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا (ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	مصارف				عنوان	درصد رشد	منابع				عنوان
	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸				قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
(۱/۸)	۵۲/۷	۹۴۵,۰۶۸	۵۴/۸	۹۵۲,۱۱۰	هزینه عملیات	(۷/۵)	۶۴/۵	۱,۱۶۵,۷۶۰	۶۲	۱,۰۷۷,۸۴۸	درآمد عملیاتی
۸/۹	(۴/۱)	(۷۴,۵۹۶)	(۴/۶۵)	(۸۱,۲۲۶)	کسرمی‌شود: (ذخیره استهلاک)	۹/۸	-/۴	۶,۳۸۰	-/۴	۷,۰۰۵	از محل اعتبارات هزینه‌ای (کمک زیان) یا (پارانه)
(۲۸)	۲/۷	۴۸,۲۴۰	۲	۳۴,۶۸۷	مالیات شرکت‌های دولتی	۲۵	۳/۵	۶۲,۶۶۳	۴/۵	۷۸,۳۵۳	از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی)
(۳۱/۵)	۳/۷	۶۶,۱۴۴	۲/۶	۴۵,۳۲۵	سود سهام	(۳/۲)	۸/۲	۱۴۸,۳۴۰	۸/۳	۱۴۳,۶۲۶	تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
(۱۶)	۴/۱	۷۳,۷۷۷	۳/۵	۶۱,۱۰۹	بازپرداخت وام‌های خارجی	(۲۳/۳)	۹/۲	۱۶۶,۷۸۲	۷/۴	۱۲۷,۹۶۶	وام‌های خارجی
(۲۹/۸)	۲/۹	۵۲,۵۱۰	۳/۹	۶۸,۱۵۲	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	(۲۱/۱)	۱/۸	۳۲,۸۸۲	۱/۵	۲۵,۹۴۱	استفاده از دارایی‌های جاری
(۶۱/۳)	۵/۲	۹۴,۲۱۹	۲/۱	۳۶,۴۵۷	بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	۲۳/۸	۱۲/۴	۲۲۳,۶۵۴	۱۵/۹	۲۷۶,۹۲۹	سایر دریافت‌ها
(۶۲/۸)	۱/۲	۲۲,۶۲۸	-/۵	۸,۴۰۷	افزایش دارایی‌های جاری						
۵۳۰۷	-	۲۷	-/۰۸	۱,۴۶۰	سایر حساب‌های تقسیم سود						
(۱۸/۵)	۱/۲	۲۱,۲۴۹	۱	۱۷,۳۲۰	۴۰ درصد سود ویژه						
۸/۱	۳۰/۳	۵۴۷,۶۶۴	۳۴/۰۷	۵۹۲,۰۶۴	هزینه‌های سرمایه‌ای						
۲۷	-/۱	۱,۴۲۰	-/۱	۱,۸۰۳	وجوه اداره شده						
(۳/۸)	۱۰۰	۱,۸۰۶,۴۶۱	۱۰۰	۱,۷۳۷,۶۶۸	جمع	(۳/۸)	۱۰۰	۱,۸۰۶,۴۶۱	۱۰۰	۱,۷۳۷,۶۶۸	جمع

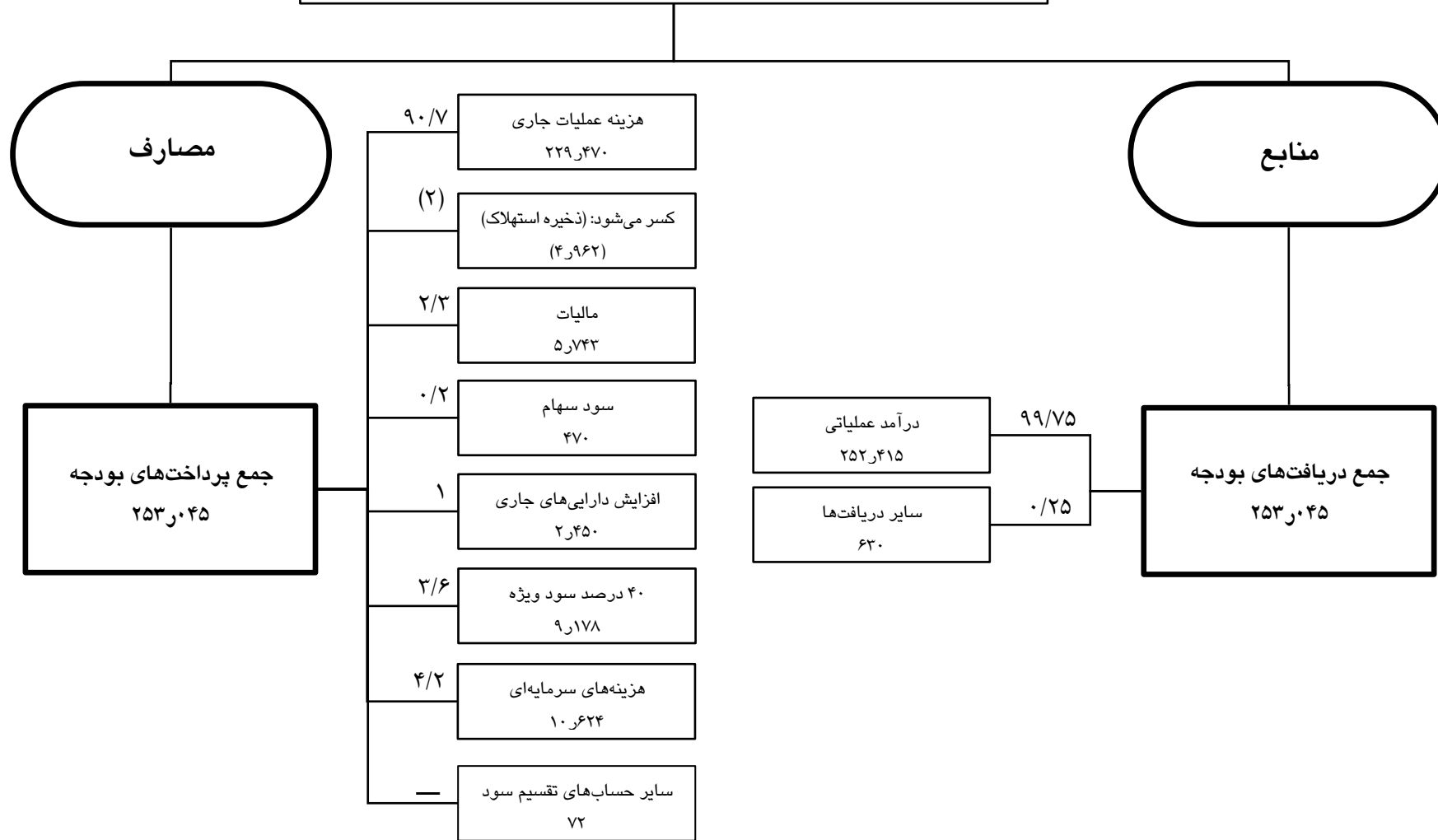
- اعداد داخل پرانتز عدد منفی است.

- با توجه به کاهش در منابع و مصارف، سودآوری شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۸ در فعالیت‌های تولیدی و خدماتی آنان مؤثر خواهد بود.

(ارقام به میلیارد ریال)

نمودار ۱۰. خلاصه بودجه بانکها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

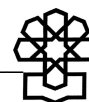

جدول ۶۳. خلاصه بودجه بانکها در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	مصارف				عنوان	درصد رشد	منابع				عنوان
	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸				قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۳۰/۸	۸۹/۴	۱۷۵٫۴۸۵	۹۰/۷	۲۲۹٫۴۷۰	هزینه عملیات	۲۹/۸	۹۹/۱	۱۹۴٫۵۱۳	۹۹٫۷۵	۲۵۲٫۴۱۵	درآمد عملیاتی
۱۱	(۲/۳)	(۴٫۴۷۱)	(۲)	(۴٫۹۶۲)	کسر می شود: (ذخیره استهلاک)	—	۰/۷	۱٫۳۰۹	—	—	استفاده از دارایی های جاری
۲۳/۴	۲/۴	۴٫۶۵۴	۲/۳	۵٫۴۷۳	مالیات شرکت های دولتی	۴۱/۲	۰/۲	۴۴۶	۰/۲۵	۶۳۰	سایر دریافت ها
(۷۷/۳)	۱	۲٫۰۷۱	۰/۲	۴۷۰	سود سهام						
۸۳/۹	۰/۷	۱٫۳۳۲	۳/۶	۲٫۴۵۰	افزایش دارایی های جاری						
—	—	—	—	۷۲	سایر حساب های تقسیم سود						
۲۰/۶	۳/۹	۷٫۶۱۱	۳/۶	۹٫۱۷۸	۴۰ درصد سود ویژه						
۱۰/۸	۴/۹	۹٫۵۸۶	۴/۲	۱۰٫۶۲۴	هزینه های سرمایه ای						
۲۸/۹	۱۰۰	۱۹۶٫۲۶۸	۱۰۰	۲۵۳٫۰۴۵	جمع	۲۸/۹	۱۰۰	۱۹۶٫۲۶۸	۱۰۰	۲۵۳٫۰۴۵	جمع

اعداد داخل پرانتز عدد منفی است.

خلاصه بودجه بانکها

(ارقام به میلیارد ریال)

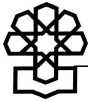
حساب‌های تقسیم سود		مبلغ	الف) بودجه جاری بانکها
مبلغ	مالیات	۲۵۲٫۴۱۵	درآمد عملیاتی
۵٫۷۴۳	سود سهام	۶۳۰	سایر دریافت‌ها
۴۷۰	اندوخته‌ها	۲۵۳٫۰۴۵	جمع
۸٫۱۱۲	سایر حساب‌های تقسیم سود	۲۲۹٫۴۷۰	هزینه عملیات جاری
۷۲	۴۰٪ سود ویژه	(۴٫۹۶۲)	ذخیره استهلاک ^۱
۹٫۱۷۸	جمع	۲۳٫۵۷۵	سود
۲۳٫۵۷۵			
مصارف		مبلغ	ب) بودجه سرمایه‌ای بانکها
	مصارف <td></td> <td>منابع</td>		منابع
۱۰٫۶۲۴	- هزینه‌های سرمایه‌ای	۴٫۹۶۲	- ذخایر
۲٫۴۵۰	- افزایش دارایی‌های جاری	۸٫۱۱۲	- اندوخته‌ها
	جمع	—	- استفاده از دارایی‌های جاری
۱۳٫۰۷۴		۱۳٫۰۷۴	جمع

خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

(ارقام به میلیارد ریال)

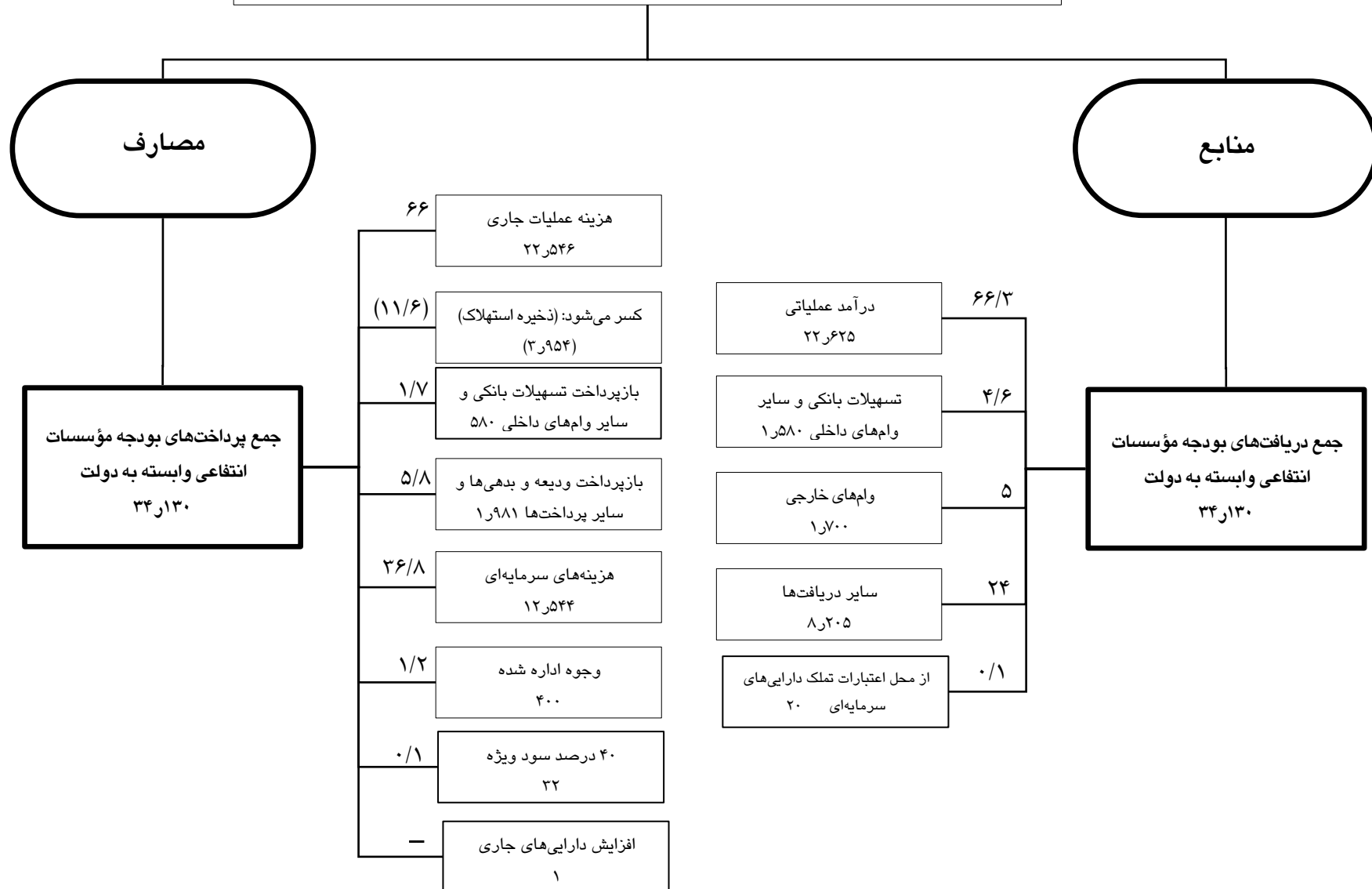
حساب‌های تقسیم سود		مبلغ	الف) بودجه جاری
مبلغ	مازاد درآمد از هزینه کسر می‌شود:	۲۲٫۶۲۵	درآمد عملیاتی
۷۹	۴۰ درصد انتقال به درآمد عمومی	۲۲٫۵۴۶	هزینه عملیات جاری
(۳۲)	ذخیره فنی برای سرمایه‌گذاری	(۳٫۹۵۴)	ذخیره استهلاک ^۱
۴۷		۷۹	مازاد (کاهش)
	(در صورت مازاد درآمد مبلغ آن به درآمد عمومی انتقال خواهد یافت و در صورت کاهش از محل ذخایر انباشته تأمین می‌گردد)		مازاد درآمد از هزینه
مصارف		مبلغ	ب) بودجه سرمایه‌ای
	مصارف		منابع
۱۲٫۵۴۴	- هزینه‌های سرمایه‌ای	۳٫۹۵۴	- ذخایر
۵۸۰	- بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۱٫۵۸۰	- تسهیلات بانکی و وام‌های داخلی
		۱٫۷۰۰	- وام خارجی
۱٫۹۸۱	- بازپرداخت بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	۸٫۲۰۵	- سایر دریافتی‌ها
۱	- افزایش دارایی‌های جاری	۲۰	- از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
			- مازاد درآمد از هزینه (ذخیره فنی)
۴۰۰	- وجوه اداره شده	۴۷	
۱۵٫۵۰۶	جمع	۱۵٫۵۰۶	جمع

۱. ذخیره استهلاک جزئی از هزینه عملیات جاری است.

نمودار ۱۱. خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور

(ارقام به میلیارد ریال)

جدول ۶۴. خلاصه بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برحسب اجزا

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد رشد	مصارف				عنوان	درصد رشد	منابع				عنوان
	قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸				قانون سال ۱۳۸۷		لایحه سال ۱۳۸۸		
	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ			سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	
۱۰/۱	۶۹/۸	۲۰,۴۷۰	۶۶/۱	۲۲,۵۴۶	هزینه عملیات	۱۰/۵	۶۹/۸	۲۰,۴۷۰	۶۶/۳	۲۲,۶۲۵	درآمد عملیاتی
۷/۷	(۱۲/۵)	(۳,۶۷۳)	(۱۱/۶)	(۳,۹۵۴)	کسر می شود (ذخیره استهلاک)	(۱۷/۵)	۶/۶	۱,۹۱۶	۴/۶	۱,۵۸۰	تسهیلات بانکی و سایر وام های داخلی
(۵۸/۸)	۴/۸	۱,۴۱۰	۱/۷	۵۸۰	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام های داخلی	—	۵/۸	۱,۷۰۰	۵	۱,۷۰۰	وام های خارجی
۷۱/۱	۴	۱,۱۵۸	۵/۸	۱,۹۸۱	بازپرداخت ودیعه، بدهی ها و سایر پرداخت ها	۵۷/۵	۱۷/۸	۵,۲۱۰	۲۴/۱	۸,۲۰۵	سایر دریافت ها
۲۷/۶	۳۳/۶	۹,۸۳۱	۲۶/۸	۱۲,۵۴۴	هزینه های سرمایه ای						
۳۰۰	۰/۳	۱۰۰	۱/۲	۴۰۰	وجود اداره شده						
—	—	—	—	۳۲	۴۰ درصد سود ویژه						
—	—	—	—	۱	افزایش دارایی های جاری						
۱۶/۵	۱۰۰	۲۹,۲۹۶	۱۰۰		جمع	۱۶/۵	۱۰۰	۲۹,۲۹۶	۱۰۰	۳۴,۱۳۰	جمع

مأخذ: این مؤسسات شامل: «سازمان صنایع دفاع» و «سازمان بنادر و کشتیرانی ایران» می باشد. اعداد داخل پرانتز عدد منفی است.

نکته قابل توجه:

در مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت سود مفهومی ندارد و سود ویژه مربوط به شرکت های دولتی است. در این مؤسسات درآمدها پس از کسر هزینه ها و درصدی از مازاد درآمد به عنوان ذخیره فنی کسر و قاعدتاً مازاد آن باید به درآمد عمومی انتقال یابد؛ لذا عبارت «۴۰ درصد سود ویژه» در مورد مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مفهوم علمی ندارد و ضروری است ۴۰ درصد سود ویژه به عبارت انتقال به درآمد عمومی اصلاح گردد و مازاد بر آن تحت عنوان ذخیره فنی در قسمت منابع منظور شود.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۹۵۳۸

عنوان گزارش: درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور ۲۵. تصاویری از لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ (ویرایش اول)

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه (گروه بودجه)

تهیه و تدوین: علیرضا فرزیب

همکار: هانیه کمالی

ناظر علمی: محمد قاسمی

مناقضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. قانون بودجه کل کشور سال ۱۳۸۷ و متمم بودجه و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۷ (Budget Act 2008-2009)
۲. لایحه بودجه کل کشور سال ۱۳۸۸ (Budget Bill 2009-2010)

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۱۱/۲۹